

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér. Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 706.

A második Mohács.

Budapest, szeptember 21.

Az új hadügyminiszter annyit beszél, mintha mindig parlamenti levegőben élt volna és nem kaszárnnyában. A hivatalos kinevezése csak ma jelent meg, de ő már napok óta minden órában, minden újságíróknak lead egy nyilatkozatot. Egy beszélő obstrukció igazán hasznát vehetné az újdonsült politikusként s ilyen bőbeszédűséggel obstrukciós időben az ellenzéken is karriert csinálhatna.

A sok beszédnek, ha sok is az alja, legkevésbé érdekes része az, melyben a véderő fejlesztésének szükségét hangsúlyoztatja. Hogy egy hadügyminiszter ne tartsa szükségesnek a véderő fejlesztését: az természetellenes is volna. Nem csodálkozunk tehát rajta, hogy lovag Auffenberg Móricz sem kivétel. De igen csodálkozunk azon, hogy ez a tábornoknak öreg, miniszternek fiatal ember milyen hamar beletanult a politikai agitáció tulzókifejezési módjába. Ha a véderő fejlesztése egyáltalán agitációs téma lehetne, akkor erről a témáról egy népszónok se beszélhetne tulzább frázisokkal, mint a lovag ur. Egy mai nyilatkozatában ugyanis a következő kraftausdruckot használja: „ha megmarad a hadsereg mai állapotában,

akkor Ausztria egy második Königgraetz, Magyarország egy második Mohács elé megy.”

Brr! Végigfut a fűbabőr a hátunkon. Egy második Mohács! Ennél félelmesebb és ijesztőbb perspektívát már csakugyan nem lehet a nemzet elé állítani. Egy Mohácsot is alig tudtunk kiheverni s egy második is fenyegetsen? Nem. Ez sok. Ezt nem bírják el az idegeink. Csak egy dolog hökkent meg bennünket. És pedig a következő: Lovag Auffenberg Móricz a dolog természeténél fogva előbb beszélt az uralkodóval s csak azután Ausztriával és velünk. Föl kell tennünk, hogy öfelségének sem mondott mást, mint a két állam népeinek. Már most: fölteszszük, hogy Ausztria nagyon megijed a második Königgraetz árnyékától és Magyarország is megijed a második Mohács emlegetésétől. De ha Ausztriának ijesztő egy második Königgraetzre és Magyarországnak egy második Mohácsra gondolni, azt talán meg szabad állapítani, hogy külön-külön a két ország csak önmagáért ijed meg és Ausztriának éppen olyan kevéssé fájna egy második Mohács, mint Magyarországnak egy második Königgraetz. Ellenben öfelségének, aki mindkét ország uralkodója lévén, mindkét katasztrófában súlyosan volna érdekelve: kétségtelenül

duplán fájhatott ez a kétágu fekete jóslat. Mért van az mégis, hogy öfelsége nem ijedt meg? Ő, aki a második Königgraetz és a második Mohácsot egyesítve szenvedhetné el lelkében: a dupla ijesztés dacára sem enged. Hát akkor mért ijedjen meg a két állam s mért különösen Magyarország? Csak két eshetőséget tudunk elképzelni. Vagy megmondta ezt a fenyegető katasztrófát lovag Auffenberg ur az uralkodónak is, vagy nem. Ha megmondta s az uralkodó mégis nyugodtan maradt meg a hajthatatlanság álláspontján: akkor nem vette komolyan a hadügyminiszter frázisát s nekünk sincs okunk jobban megijedni, mint a királynak. Vagy pedig nem beszélt lovag Auffenberg ur ilyesmit a királynak s a súlyos frázist csak a népek ijesztésére gondolta ki: nohát akkor pláne nincs okunk megijedni. Hallottunk mi már súlyosabb és ijesztőbb jóslatokat is. Ha mindig Mohács jött volna, ahányszor jóslták, már a századik Mohács szomorú jubileumát ülhették meg. Mert felülről, ha a renitens nemzetet derékbeadásra akarták bírni, mindig ilyen jóslatokhoz nyúltak. A golyó és akasztófa is ilyen mohácsos jóslat akart lenni.

Ismételjük tehát: az új hadügyminiszternek ezt az agitációs izü nyilatkozatát nem vesszük nagyon tragiku-

Az irgalmas biró.

Írta: Benda Jenő.

(Utánnemzés illós).

Az asszony, kissé viseltes, munkától, szégyenségtől korán megroppant, fonnyadozó asszony halkán, néha akadozó hangon kezdi elmesélni:

— Ülök egyszer otthon, őszi estén. Az uram uton volt, valahol Budapest és Debreczen közt vasutazott és vizsgálta a jegyeket. Ülök az asztal mellett, az uram fehérműjét foltozom, kinn már alkonyodott, nedves, borús idő volt. Egyszerre az ajtómon kopogás. „Ki lehet az?” gondolom, „talán a Molnárné!” Molnárné a harmadikon lakott és így esténként le szokott jönni egy kis beszédre. Megyek, nyitom az ajtót: hát bizony nem a Molnárné: egy szép, nagy darab, egészséges lány áll az ajtóban, kis, kerek szalmakalap a fején, tiszta, rendes ruha a testén. Első pillanatra meg sem ismerem, a következő pillanatban pedig a lány sirvariva a nyakamon: „Édes néném!” Akkor megismerem: bizony az Etel, ez a testvérhugom, de megnőtt, de szép lett, amióta nem láttam! Ilyen piczi volt, iskolás gyerek, amikor hazulról eljöttem, most pedig gyönyörűsége, szép nagy lány! „Gyere csak lelkem! hadd nézzelek meg jobban!” — mondom neki s viszem a szobába beljebb. — „De jól tetted, hogy eljöttél! Jól utaztál?” Az csak sir és a keblemre temeti az arcát. Én is sirtam egy keveset. De azután mondom: „Elég már nő! Nem halt meg sem apánk, sem anyánk, hogy úgy sirjunk!” De az csak sir tovább, még sokkal keservesebben. Akkor

én is megijedek: „Mi baj van hát te!” de az nem felel, csak a teyerébe temeti az arcát. Ugy kell lefejtetni a két kezét erőszakkal, hogy a könnyes két szemébe nézzek. „Etel-kém drágám, hát mondjad, tudod, hogy mindennél jobban szeretlek ezen a világon, mi van veled?” Sok kérdésre, akadozva, pironkodva vallja meg az igazat. Utána megint sirtunk: hogy ő nem éli túl ezt a szégyent, azt mondja; öreg apának rá megy, a keserűségtől, hogy ha ezt megtudja, azt mondja; hogy ő mindjárt megy a Dunának, azért jött Pestre is, azt mondja. Ültünk az ágy szélén, azután úgy maradtunk sokáig. Ő fölkiporodott az ágyra, az ölembe hajtotta a fejét, mint kislány korában szokta, amikor én még otthon voltam. Én a fekete, fényes haját simogattam és nem tudtam, mit mondjak. Csak simogattam a haját és könny szökött a szemembe, hogy „na lám! milyen furesa az élet, ami az egyiknek öröm és boldogság lenne, az a másiknak kétségbeesés és szomorúság. Az uram mindig azon sopánkodik, hogy csak egy parányi gyereke volna: az én aszott, beteges testem nem tudja neki megszerezni ezt az örömet. Ez a gyönyörű, egészséges leánytest pedig, ha senkinek se kell is, meghozza a maga gyümölcsét, a gyalázatnak, a megvetésnek, de még is meghozza!” Akkor egyszerre támadt egy gondolatom, amelyik olyan volt, mint a világosság: „Hallod-e te lány!” — mondom neki — „egy esepet se ríj tovább! Isten ajándéka ez, örülni kell neki! Irunk haza levelet, hogy te itt maradsz én nálam, várunk szépen, amíg megszületik az a poronty. Akkor az én keresztlevellemmel, meg az én esketési bizonyítványommal beiratjuk, mint az én gyereke-

met. A jó uram majd örül neki, apja lesz az apja helyett, egy anya helyébe két anyja lesz és nem lesz világesufjára fattyu, aki csak az anyja szegényét hirdeti!” És ahogy mondotam, úgy lett. Gyönyörű szép kis fiu lett a lelkem, rendjén bejelentették, ugy, ahogy illik, Miklóska névre meg is kereszteltették. Szerettük, becéztük, mégis korán itt hagyott bennünket a szentem! Őt hónapot élt, azután elment az égbe angyalnak!

*

Bizonyos, hogy azon az utolsó ítéleten, amelyik előtt arkangyalok fújják majd meg a harsonát, erre a vallomásra jóságos ősz fejjel barátságosan fog bólintani az atyátlak Atyja. És a kis Miklóska, aki olyan hamar vissza ment az égbe angyalnak, két anyját kézen fogva vezeti majd jobb kézt, oda, ahova az Ur az örök üdvösségre választott jókat különíti el az örök kárhozatra szánt gonoszoktól. A viseltes külsejű, korá öreg szegény asszony azonban emberek törvénye előtt mondta el ezt a vallomást, a tárgyaló teremben, ahol szépséges szép huga ült mellette a vádlottak padján. Két csacsi, műveletlen asszonyfő sehogy sem érti, hogy milyen nagy sérelmet követett el az emberek törvényén az, amikor ők a szív törvényét követték. Az ügyész fejükre olvassa a vádat: „aki valamely gyereket más családba csempész, kieserél, eltitkol... családi állás elleni büntetést követ el és egy évig terjedő börtönnel büntetendő!” azután a másik vádat, mely az elsővel ölelkezik, hogy a két nyomorult, megalázott asszonyszemélyt tönkre tegye: „aki közreműködik abban, hogy valaki jogaira vonatkozó valótlan tények, körülmé-

san. Azt látjuk belőle, hogy nagyon szeretne bennünket meggyőzni a véderő fejlesztésének szükségéről, de azt feleljük rá, hogy ne minket győzzön meg, hanem az uralkodót, mert mi megfelelő kompenzációk ellenében megadjuk a szükségeset a véderőnek, de odafenn inkább hagyják „elsorvadni” a hadsereget és inkább hagyják közeledni a második Königgratzet és a második Mohácsot, semhogy bármit is engednének. Sokkal fontosabb a hadügyminiszter nyilatkozatának az a másik része, mely hivatalos megerősítése annak, amit az Egyetértés már hetekkel ezelőtt jelzett: hogy a mostani véderőjavaslatok csak egy szerény kezdetet jelentenek s a fekete leves még hátra van, a pénz- és véradó további emelése nem fog elmaradni. Ez az, amit nem szabad elfelejtenünk. A közös hadsereg úgy tesz a parlamenttel, mint pazarló asszony az urával: csak részletekben meri előtte feltárni követeléseit. Nehogy eldőljön az ijedtségtől. Nehogy megüsse a guta a nagy örömtől. Ha tehát a magyar törvényhozás most meg is adná a közös hadseregnek mindazt, amit nem akar és nem is fog megadni: azért még nem fejeződnek be a katonai tragédia. Az igazi követelések csak utóbb jönnek. A katonai étvágy évés közben nő meg. S ez az, ami az új hadügyminiszter sok nyilatkozatából igazán félelmesen hangzik ki. A második Mohács? Az csak frázis, hogy fizessük ki öngyászát már lejárt számláit. De a véderő állandó fejlesztésének szüksége: az már olyan fenyegetés, melyből meg kell értenünk, hogy nem kereshet ez a nemzet annyit, nem kuporgathat össze verejtékesen annyit, amennyit ez a közös hadsereg az állandó fejlesztés szükségének ürügye alatt ki nem szedne a zsebeiből. S ha a második

Mohácsos való fenyegetéstől nem ijedünk meg, de az állandó fejlesztés szükségétől libabőrös lesz a hátunk. Ugy vagyunk vele, mint Napoleon a bátorsággal. Az egész világtól nem ijedt meg, de egy légy, mely az orrára szállott, megreszkettette az óriást.

Nem elegendő a véráldozat!

— Auffenberg a katonai követelésekről. —

Hírek a politikai küzdőtérről.

Budapest, szeptember 21.

A trónörökös hadügyminisztere, lovag Auffenberg még be sem ült a Grázba menesztett jóakarati elődjének a hivatalába, de máris nyakra-főre nyilatkozik, katonasemberről szokatlan bőbeszédűséggel. Ugy látszik, a hosszú kényszerű hallgatást — mert vajjon eddig, sok-sok éven át kit érdekelt volna az ő véleménye? — most hirtelenében akarja helyre-pótolni a volt szerajevói hadtestparancsnok. Az egyébként bizonyára jeles tábornok kijelentései főként abban eszesednek ki, hogy a jelenleginél jóval erősebb hadsereg van szükségünk, mert különben reánk következhetik egy új Königgratz, vagy egy új Mohács... Sőt, mondja Auffenberg, az az erőttöbblet, amelyet a véderőbe most szándékoznak belevinni, — még mindig nem elegendő! Szomorú elégtételül szolgál ez a rettentő közlés nekünk, akik az „Egyetértés” augusztus 17-iki számában kitűnő bécsi forrásból nyert értesülés alapján megirtuk volt, hogy a trónörökös katonai programját nem fedi a benyújtott véderőjavaslat, mert Ferencz Ferdinánd, a jövődő legfelső hadúr annál jóval többet akar. Amikor mi ezt a szenzációs bécsi információt közre adtuk, még a báró Schönaich távozását is czáfolgatták s Auffenberg nevét talán még nem is emelgették. Amit a Belvedere további hadügyi követeléseiről öt héttel ezelőtt módunkban volt nyilvánosságra hozni, most —

ismételjük, fájdalmas igazolásunk gyanánt — ime, itt idézzük:

„A kilenczes bizottság programjának teljes megváltását, helyesebben realizálását, újabb sok százmilliók követeléssel akarják egybe-kötöni, amit majd a delegáció kér a két államtól. A hadügyi beruházási program tehát még távolról sincsen kimerítve. A közös hadügyminisztériumban már hónapok óta oly tervek és további beruházási programokon dolgoznak, amelyek hivatalos voltánál az osztrák-magyar hadseregnek harezképeségét fokozni és amely terveknek a végrehajtása újabb rengeteg áldozatot jelent. Mielőtt a véderőreform tető alatt lesz és esetleg a ház-szabályrevíziót is keresztülhajtották, akkor újabb katonai reformok s újabb terhek következnek. Ezt momentán taktikai okokból talán tagadásba vehetik, de a hadügyminisztériumban nagyon is tudnának felvilágosítást adni a készülő újabb reformokról, amelyek újabb rengeteg pénzáldozatot igényelnek. A trónörökös jövő katonai programjában a véderőreform csak az első stáció, de ennél megállni nem fognak. És ha kötelező ígéretet kérnének ellenzéki részről arra nézve, hogy csak három esztendőig is pihentetni fogják a katonai kérdéseket és hogy ezalatt katonai költségvetések sem fognak fölmerülni, a kormány erre garanciát vállalni nem tudna. Nem tudna, mert a közel jövőben szédületes katonai beruházások keresztülvitelét foglalja forszírozni s a Hohenzollern-Habsburg katonai politika igen keveset törődik a népek teherviselési képességével.”

Ma már e cikk teljes hitelességét olyan koronatanu erősíti meg, akinek beavatottságához valóban semmi kétség nem férhet: maga az új hadügyminiszter, a trónörökös benső embere. Tehát még több vér- és pénzáldozatot sürgetnek a hadsereg mindent elnyelő, mohó étvágyu molochja számára, mint amennyit a Ház előtt lévő elviselhetetlenül terhes javaslat megállapít. Ez a beharangozás semmiesetre sem fog bizalmat kelteni Auffenberg várható működése iránt.

És a bizalom fölkelésére az sem alkalmas, amit Schönaich utódja a magyar katonai kiválmakról mond. Szerinte csak azok a vívmányok adhatók meg, amelyek a hadsereg technikáját nem keresztezik, ezt a technikát pedig

nyek vagy nyilatkozatok vezettessenek be a nyilvánkönyvbe — egy évig terjedhető fogház!” A vádlottak padján sir a két asszony, velük sir az emberiség szíve. Am oldalt, komoran, ünnepélyesen áll az ügyész, keze a törvénykodexen, a kodex nem ismer könyörületet, ellágyulást, hanem megtorlást követel. S szemben velük a bíró, maga is gyarló ember, a szíve marcangolja az esztét, az esze marcangolja a szívét, az ő kötelessége, hogy ítéletet mondjon.

Minden bíró, aki nemcsak paragrafust alkalmazó automata, hanem érző ember is egyúttal, ismeri az ilyen percek mardosó, kínos keserűségét. A bíró már itt él a modern életben, a gondolkodásában, a világlátásában emberséghez szokott. Van anyja, van nővére, van felesége, van gyermeke, a szívével megérzi, megérti az anyák, a nővérek, a feleségek, a gyermekek bűnét és tévedését.

A kodex azonban megkésett, akár-mennyit modernizálják, mindig megkésett egy kissé. Minden kodexben maradt valami a legrégibb ismert törvénykönyvből, a Manu törvényéből, mely azt mondja:

— A büntetés a megtesésült igazság. Büntetés kormányozza a világot; a büntetés hatalom; az uralkodó, a törvény bölcs érvényrejtése; ha mind alszik is, ébren van a büntetés. Csak ott, ahol a veresszemű, fekete büntetés megsemmisíti a gonoszíevőt, csak ott nem éreznek az emberek nyugtalanságot, mert meghatározott büntetés nélkül lehetetlen elnyomni a gazembereket gonoszságait, akik alattomban esznek a földön!

Az ügyész a közrend, az állam névében vádol, a keze rajta nyugszik a kodexen és a

kodeks parancsol a bírónak: büntetni kell. De a bíró szíve pörbe száll a paracsossal:

— Kit sértett meg, kinek okozott kárt ez a két szerencsétlen asszonyszemély? Kárt nem okozott senkinek, csak a paragrafust sértette meg, azért, hogy ösztönös asszonylélekkel elhárítson két nagy igazságtalanságot. Igazságtalanságot a leányanya ellen, akit megvet, eltipor, magából kiközösít a társadalom. És igazságtalanságot a még meg sem született szegény kis poronty ellen, akit már a születési anyakönyve törvénytelennek bélyegez, azért, mert az emberek törvénye ellenére mert életre fogamzani. Kettős gazságra, kettős gyilkosságra készült a társadalom elfogult, otromba butasága, ő kétten összeszövetkezve, naiv ravaszszággal csak meg akarták akadályozni ezt a kettős gazságot. Igaz, hogy közben megsérült két törvényparagrafus és az államrend, az állam biztonsága megköveteli, hogy az ilyen sérelem ne maradjon megtorlás nélkül. De hogy ítélem én el ezt a két asszonyt, amikor nincsen itt előttem más bűnös, mint az emberi társadalom! Igaz, hogy én a törvény örvé esküdtem föl, de miért morzsoljam össze, miért tegyem tönkre két csupa szív, csupa lélek, csupa jószág-asszonynak az életét csak azért, hogy a törvény betelje, a törvény diadalmasodjék? Gyenge törvény, amelyiknek ilyen diadalokra van szüksége!

Nagy, jóleső örömmel, hogy az a bíró, aki itt, a mi városunkban szembekerült a minap ezzel a dilemmával, bölcsen, bátran és okosan megállta a helyét. Itélt, mert az ítélet kötelessége volt, az igazság ökle azonban szelid, simogató kézzé enyhült, amikor a ha-

lyett, hogy egy évi börtönre, egy évi fogházra vetette volna a két szerencsétlen asszonyt, megelégedett azzal, hogy a forma kedvéért egy-egy napra zárja rájuk a fogházajtót. A chateauthierry-i törvényszék elnökére, Magnaudra kell emlékezni ennél az ítéletnél. Ő a francziák népszerű „bon juge”-a értett ahhoz, hogy a törvény élet így magával a törvénnyel tompítsa le akkor, amikor gögös és követelő paragrafusokkal szemben meg kellett védelmezni a nyomor-gók, szegények, elnyomottak és elesettek jogát. A törvényt amúgy is csak a naivitás tartja sérthetetlen szentségnek és minden paragrafusnak van egy esalhatatlan ellenszere: egy másik paragrafus. Láttuk ezerszer, hogy a törvénynek hogy esavarják ki a nyakát, amikor az egyik párt ilyen, a másik olyan közjogi értelem magyaráz bele. Láttuk ezerszer, hogy éppen a büntető törvények szakaszait is hogyan lehet jobban kiélelni, vagy egészen ártalmatlanná tenni akkor, amikor politikai érdekből kell valakit üldözni, vagy megmenteni. Amit a törvény emberei ilyen régi praxissal megszoktak „magasabb államérdekből”, az miért ne lehetne a bíró joga, sőt kötelessége akkor, amikor az emberség és a könyörület szólal meg a szívében?

Rége azt mondták, hogy a bíró legyen szigorúan objektív, csak a törvényt lássa, csak a törvényt alkalmazza. A mai szociális lelkiismeret ennek a fordítottját javasolja: a bíró a paragrafussal szemben az igazságot mérő serpenyőbe dobja oda a maga szívét is. Hogyha már egészen igazságosnak nem tudunk lenni, legyünk legalább emberségesek!

a hadsereg vezetői — tehát magyargyűlölő, sült osztrák generálisok — vannak hivatva megítélni s ennek épségben tartására ügyelni. Elüthetők ezt a dolgot azzal a tréfával, hogy ha csak technikáról van szó, akkor az új hadügyminiszternek lesz módja látni és tapasztalni, mennyire értik a magyar parlamentben is a technikát, sőt kétségtelenül nagyon is türelmetlenné fog válni amiatt, hogy az ellenzék, amelynek leghatásosabb fegyvere az osztrák támadás ellen éppen a technikai obstrukció, igen jól forgatja a technika eszközeit. De eltekintve a parlamenti harezttól is, tiltakoznunk kell ama téves, közjogot sértő fel-fogás ellen, mintha a magyar nemzetnek nem volna joga rendelkezni a maga hadseregével. Abszolút felelősségek nem ismerünk, tehát még kevésbé ismerhetjük el a hadügyminiszterium vagy a vezérkar abszolút rendelkezési jogát s ha már elidegenítették tőlünk a mi vértőlünk és pénzüinktől táplálkozó hadsereget, azt a jogunkat nem hagyjuk elvitatni, hogy visszahódítsuk magunknak és magyarrá tegyük szellemében, nyelvében egyaránt. És épp oly kevéssé vagyunk viszont hajlandók az ország teherviselési képességén túl áldozatokat hozni, de még egy nemzeti hadseregért sem, nemhogy a közösnek esufolt, voltaképpen azonban osztrák armádiáért. Amiről különben hamarosan lesz alkalma meggyőződnie az új hadügyminiszternek.

Mai hireink itt következnek:

Auffenberg nyilatkozatai.

A „Pester Lloyd“ szerajevói tudósítója a múlt napok egyikén beszélgetést folytatott lovag Auffenberg Mórizz tábornokkal, aki már akkor megkapta volt meghívását Bécsbe. A kinevezése előtt álló új hadügyminiszter szívesen nyilatkozott a katonai kérdésekről. Első sorban kijelentette, hogy nem hiányzik belőle sem a rokonszenv, sem a megértés Magyarország iránt, majd hozzáfűzte:

— Ez azonban nem akadályoz meg abban, hogy a legmélyebben ne sajnálkozzam a hadsereg üzemében bekövetkezett óriási zavarok fölött, amelyek komoly aggodalommal töltöttek el. A „szorvadó hadseregről“ való szállóige teljes jogosultsággal birt és bír még mindig.

Auffenberg ezután a hadsereg nyelvviszonyait jellemezte s rámutatott arra, hogy a kaszárnyákban azokat a nyelveket használják, amelyeken megérthetik egymást az emberek, tehát tiszféle nemzetiségi nyelv is használatos. — s germanizálásra senki sem törekszik. Csupán a szolgálati és vezényleti nyelv német, miután pro foro externo kell, hogy legyen egy a közös megértést közvetítő eszköz s ez nem lehet más, mint a német nyelv. A hadsereg nem germanizál s nem is germanizálhat, de magyarosítani, szlávosítani vagy oláhosítani sem tud. Magyarországnak sürgős szüksége van az osztrák-magyar hadseregre és viszont, de mily kedvező eredmény származhatik abból, ha ennek a hadseregnek életerét állandóan elkölik? — Kérdi. Majd így folytatja Schönaich utóda:

— Nincs segítség, nekünk a jövőben mérhetetlen időnkig szükségünk van egy jól konszolidált hadseregre. Ha nem volna meg, akkor valamely elhatározó pillanatban Ausztria részére új Königgrätz, Magyarország részére pedig, logikai láncolat szerint, új Mohács következne.

— Minden további politikai reflexiótól eltekintve ezt az alaptételt állítanám fel: Magyarország kívánságai teljesítve lesznek, ha a technikai lehetőség határain belül mozognak. Minden ellenszolgáltatás nélkül. De ha ezen a kereten kívül esnek, akkor semmiféle ellenszolgáltatás nem elég nagy arra, hogy egy káros aspirációhoz megadják a beleegyezést. A technikai lehetőségekről pedig első sorban a hadsereg-technikusoknak, tehát a hadsereg legfelső vezetőinek, így mindenekelőtt a hadügyminiszteriumnak

kell ítélnie, minthogy a hadsereg sem egyéb, mint egy óriási, komplikált technikai képződmény, a legdrágább technikai instrumentum. A modern hadvezetés sem egyéb lényegében, mint egy technikai eljárás. Így hát éppen nem volna okos, ha nem-technikusok szava dönthetne ily technikai dolgokról.

Az új hadügyminiszter ezután azt mondta, hogy vajjon a véderőjavaslat gyengeségeit lehet-e küszöbölni, vagy ha nem, miért nem, erről majd csak az összes illetékes tényezőkkel való érintkezés után lesz tájékozva. A katonai büntető-perrendtartásra vonatkozóan úgy nyilatkozott, hogy ez sok tekintetben kitünő munka, de a modern büntető törvénykönyvnek is be kell vonulnia a hadseregbe — vélte igen helyesen Auffenberg, aki egy más lap tudósítója előtt a fentiekben kívül még ezt a nevezetes kijelentést tette:

— Az az erőtlenség, amelyet a véderőbe most belevisznek, még mindig nem elég arra, hogy a hadsereg teljes virágzásra jusson.

A hadügyminiszter-változás.

Bécsből jelentik félhivatalosan: A király Auffenberg Mórizz lovag szerajevói vezénylő tábornokot, eddigi szolgálata alól való egyidejű felmentése mellett, közös hadügyminiszterre kinevezte; ezzel egyidőben történt meg báró Schönaich Ferencz eddigi közös hadügyminiszter felmentése. Az erre vonatkozó legfelsőbb kéziratokat a közös hadsereg rendeleti közlönyének holnapi külökiadása hozza nyilvánosságra.

Bécsi értesülés szerint a Schönaich elbocsátásáról szóló legfelsőbb kézirat eddig azért nem jelent meg, mert Aehrenthal, akinek a kéziratot ellen kell jegyeznie, nincs Bécsben és így azt Reichenauba kellett utána küldenie, ahonnan a kézirat csak ma érkezett vissza. Schönaichot nem helyezik rendelkezési állományba, hanem nyugdíjazták.

Auffenberg új közös hadügyminiszter tegnap délután kihallgatáson jelent meg Ferenc Ferdinánd trónörökösnek. A kihallgatás egy óra hosszat tartott. Auffenberg ugyancsak tegnap látogatásokat tett a Bécsben lakó főhercegeknek és hadsereg-felügyelőknél. Tegnap este az új hadügyminiszter Szerajevóba utazott. Esküdtétele vasárnap vagy hétfőn lesz.

Bécsi jelentés szerint a hadsereg rendeleti közlönyének holnapi száma a következő legfelsőbb kéziratokat közli:

Kedves Schönaich báró gyalogsági tábornok! Amidőn eleget teszek a hadügyminiszteri állásától való felmentésre, ugyszintén a nyugalmazatásra vonatkozó kérelmének, igen hálásan emlékezem meg közel ötven éven át kifejtett kitünő szolgálatairól és teljes megelégedésemnek adok kifejezést. Bécs, 1911. szeptember 20. Ferencz József s. k. Aehrenthal s. k.

Kedves Auffenberg lovag gyalogsági tábornok! Kinevezem Önt hadügyminiszteremmé. Bécs, 1911. szeptember 20. Ferencz József s. k. Aehrenthal s. k.

A királyi kézirat alól egyidejűleg a hivatalától megváltó báró Schönaich megkapja a királyi pompás keretbe foglalt arczképét, amelyet a korona és a czimer díszítenek és a melyet a király személyesen látott el ezzel a felirással: „Állandó jóindulattal“.

Mit mondott Festetich Tasziló?

Az utóbbi időben több ízben feimerült az a hír, hogy az uralkodó egyik legelőkelőbb mánásunk előtt gróf Khuen-Héderváry pozíciójáról azt mondta volna, hogy „Khuen el van ejtve“. A személy körülréséből arra következtettek, hogy az illető főúr, akinek alkalma volt a felség véleményét halítani, herceg Festetich Tasziló volt. E hírrel szemben a kormány egyik lapja, a „B. N.“ egyik legutóbbi számában ezt írta:

„Herceg Festetich Tasziló igenis járt nemrég a király udvarán, kihallgatáson is megjelent az uralkodó előtt. A király tényleg nyilatkozott előtte a magyar miniszterelnök személvéről is. De nem azt mondta, hogy „Khuen el van ejtve“, hanem maga Festetich herceg több helyen előadta, hogy miként nyilatkozott előtte a király: — A Felséges Úr — mondta a herceg töb-

beknek — azt mondta, hogy Khuen-Héderváry Károly grófot nem fogja elejteni!“

Teljesen, homlokegyenest ellenkező ezzel az értesüléssel a rendszerint jól beavatott bécsi „Zeitung“ az információja, amely így hangzik:

Politikai körökben már ismételtelen emlegetik, hogy a nemrég hercegi rangra emelt Festetich Taszilót a király fölszólította, hogy szüdjön el arra, hogy gróf Khuen küszöbön álló visszavonulása után ettől a kormányzástól át kell vennie. Ellenzéki körökben ezzel kapcsolatban beszéltek, hogy Festetich herceg barátai társaságban azt mondta, hogy Khuen már megbukott. Ezzel szemben arisztokrata körökben az a hír tartja magát, hogy Festetich tényleg tett Khuenről kijelentést, de az a következően hangzott:

— A király határozottan kijelentette, hogy Khuen grófot el akarja ejteni.

A kormány elnökválságot akar?

Egy esti lap ma azt írja, hogy a képviselőház elnöke, Berzeviczy Albert szeptember végén vagy október elején lemond, — még pedig a kormány nyomására. Berzeviczyvel távoznék természetesen a két alelnök is. Khuen-Héderváry elnök-jelöltje Tisza István volt, de ő nem akart vállalkozni s így nyomult előtérbe Tallián Béla személye. Alelnökökül Antal Gézá és Darvay Fülöpöt emlegetik. Nyílt erőszakra szó sincs. A technikai obstrukciót a mostani házszabályok erejével, alkalmazásával óhajtják elfojtani. Az új elnök nem fogja megengedni, hogy kérvények fölött névszerint szavazanak; aki már egyszer kért szabadságot és szavással elutasították, másodszor nem kérhet; a névszerinti szavazásokat pedig a következő ülés napirendjének második pontja gyanánt fogja kitűzni az elnökség. Ez pedig annyit jelent, hogy egyáltalán nem is kerülhet rájuk a sor, mert a napirend első pontja a véderővita lesz. Így tehát a technikai obstrukciónak csupán egyetlen fegyvere marad az ellenzék kezében: a zárt ülés.

E hiradásra vonatkozik a következő félhivatalos után közölt kommuniké:

„Az országgyűlési nemzeti munkapárt körhílyeiben ma este nagy élénkség volt. A kormány tagjai közül megjelentek gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter, Székely Ferencz igazságügyminiszter, gróf Serényi Béla földmívelésügyi miniszter és Hazai Samu honvédelmi miniszter. A nagy számban egybegyűlt párttagok közt élénk derűtséget keltettek egy esti lapnak a képviselőház elnökségében beálló válságról és a jövőre vonatkozó különböző jóslásokról szóló kalandos hírei.“

Az osztrák husinség.

A kereskedelmi miniszterium részéről Lers Vilmos miniszteri tanácsos és Keleti Dénes czímzetes miniszteri tanácsos, a vasuti műszaki osztály vezetője holnap Bécsbe utaznak, hogy mint a magyar kormány kiküldött szakreferensei ismét felvegyék a nemrég megszakított tárgyalásokat az osztrák kormány szakreferenseivel. A földmívelésügyi miniszterium részéről Ottlik Iván államtitkár is felutazik Bécsbe ezekre a tárgyalásokra. A szakreferensek szombaton jönnek össze Bécsben, amely alkalommal a függőben levő kérdések egészen újra fognak tárgyalatni.

A vitarendezőbizottság ülése.

Az országos negyvennyolcos függetlenségi Kossuth-párt, a függetlenségi és negyvennyolcos párt és a pártokivüli függetlenségi vitarendező bizottsága holnap délelőtt a képviselőházban értekezletet tart.

Holló Lajos és a félegyháziak.

Amit közöltük, egy félhivatalos czáfolat valótlannak jelenti ki azt a hirt, hogy a félegyházi vasárnapi népgyűlés megzavarására a munkapárt titkársága, vagy Jeszenszky államtitkár 2000 koronát küldött volna le.

A tegnapi ülésen azonban — amint az országgyűlési értesítőből meggyőződünk — Holló Lajos egész érthetően és nyilvánosan azt mondta, hogy a félegyházi petíció költségeit, 32.000 koronát fizették ki a munkapárt titkárait. Erre vonatkozólag konstatáljuk, hogy czáfolat nem jelent meg, amin-

hogy a világos tények mellett nem is jelenhetett meg. Viszont téves, hogy a vasárnapi gyűlés finanszírozását Holló még csak említette volna is.

Ugyanebben az ügyben a félegyházi munkapárt nyílt levelet intézett *Hollóhoz*, amelyben őt a gyűlésről tett állítólagos kijelentéseért felelősségre vonja, holott a félegyházi munkapártnak nem kellett volna egyebet tennie, mint elolvasni Holló tegnapi beszédét s akkor meggyőződött volna róla, hogy Holló egyáltalán nem mondotta azt, amit egy esti lap a szájába adott. Hajánál fogva erőszakkal ráncigálta elő tehát ezt a dolgot a félegyházi munkapárt, mert nyilvánvaló, hogy ennek teljességgel semmi alapja nincs.

A pestmegyei ellenzék értekezlete.

Pest vármegye ellenzéke ma délelőtt 11 órákor értekezletet tartott *Prónay Dezső* báró elnöklésével. Az elnökön kívül jelen voltak *Palóczy Horváth István*, *Förster Aurél*, *Babó Mihály*, *Révész Béla*, *Katona Gyula*, *Höllő Lajos*, *Zlinszky István*, *Muzsa Gyula*, *Preszly Elemér*, *Kovácsy Kálmán* országgyűlési képviselők, *Prónay Gábor* báró, *Hirpert Jakab*. Az értekezlet tárgyai az argentinai husbehozatal, az általános husrágóság kérdései a verseczi átirat, *Apponyi Albert* gróf üdvözlése és *Brassó* megyének a státuszrendezés tárgyábani körirata voltak.

A felsorolt trágysorozatnak valamennyi pontja élenk vitát támasztott és jelen voltak mindnyájan résztvettek a tanácskozásban. Az értekezlet azonban érdemleges határozatot egyik pontra nézve sem hozott: hanem megbizta *Förster Aurél* orsz. képviselőt, hogy egybevetve a mai ülésen felszólaltak nézeteit, fogalmazzon minden pontra nézve külön egy javaslatot, amelyeket azután az október 4-én tartandó közjogi osztály gyűlésén fognak megvitatni és végleges döntés végett a november első felében tartandó közgyűlés elé fognak terjeszteni.

A hazafias Miskolcz.

Miskolcz város törvényhatósága ma báró *Vay Elemér* főispán elnöklésével tartott közgyűlésén napirendre került *Versecz* város átirata, mely az obstrukció elítéléséhez való csatlakozásra kéri fel a köztörvényhatóságot. *Lichtenstein József*, a munkapárt elnöke a javaslat mellett foglalt állást, míg *Bizonny Ákos* orsz. képviselő az átirat felett napirendre kívánt térni. Az elnök elrendelte a szavazást és annak eredményeképp kihirdette, hogy 43 szavazat a napirendre terés mellett adatott le 39 ellenében, amely az obstrukciót elítéli. A határozat aképpen jött létre, hogy a tisztviselői kar, amely husz szavazatot tesz, a közgyűlés engedelmével tartózkodott a szavazástól. Az általános, egyenlő, titkos szavazójogért oly értelemben határozta feljűri a képviselőházhoz, hogy a nemzeti szupremácia biztosíttassék.

Kolozsvár és a verseczi átirat.

Kolozsvárról jelentik: Kolozsvár város törvényhatóságának szakosztályai mai délutáni népes gyűlésen foglalkoztak a verseczi átiratokkal, amelyek hétfőn kerülnek a közgyűlés elé. A gyűlésen *Szvacsina József* polgármester elnökölt. Az ellenzéki tagok azt kívánták, hogy ezeket a pontokat vegyék le a napirendről, a nagy többség azonban kimondotta, hogy azokat tárgyalás alá veszi. A verseczi átirat ellen *Apáthy István* mondott beszédet, amelyben az obstrukciót helyeselte. *Dr. Deák Albert* beszédében javaslatot terjesztett elő, amely elítéli az obstrukciót. A verseczi átiratot ezután 24 szavazattal 10 ellenében elfogadták. *Deák* határozati és felirati javaslatát pedig 32 szóval 9 ellenében fogadták el. A katonai tulkövetelések dolgában *dr. Kiss Mór* egyetemi tanár terjesztette be javaslatot, míg *Somody István* és *Papp József* ellenzéki tagok az egész ügyet le kívánták vétetni a napirendről. *Apáthy István* beszélt ezután, pártolva verseczi átiratot, azonban a bizottság 20 szóval 9 ellenében elvetette a katonai javaslatok ellen szóló verseczi átiratot és 21 szóval 5 ellenében elfogadta *dr. Kiss Mór* egyetemi tanárnak határozati javaslatát, amely reméli, hogy a katonai terhek irányában lesznek az ország teherviselési képességével. Végül tárgyalás alá került az általános titkos választójog tárgyában küldött verseczi átirat. Az átirattal szemben *Kossuthány Ignác* egyetemi jogtanár terjesztett be javaslatot, amely mellett *dr. Kiss Mór* szólalt fel. Ezt is elfogadták.

Népgyűlés Mindszenten.

A véderőjavaslatok ellen az általános, egyenlő és titkos választói jog mellett a mindszenti függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt a Piazz-téren népgyűlést tart. A népgyűlésre a függetlenségi kör elnöke, *Korom Lajos* a párt nevében meghívta erre az országos függetlenségi és 48-as pártot, a 48-as függetlenségi Kossuthpártot, a pártokivüli 48-as képviselőket, a Választójog Országos Szövetségét, a Magyarországi Szociáldemokrata pártot, Csongrád-megyei képviselőit: *Gróf Pallavicini Györgyöt*, a kerület országgyűlési képviselőjét, *dr. Kelemen Bélát*, *Resk Ivánt*, *Feragó Antal* és *Kun Béla* orsz. képviselőket *dr. Nagy György* volt orsz. képviselőt,

dr. Kószó Istvánt, a szegedi függetlenségi és 48-as párt elnökét, a hódmezővásárhelyi, szentesi, szegvári, eszényteleki, tömörkényi, csongrádi és kisteleki függetlenségi pártokat.

Budapest, szeptember 21.

A képviselőház ülése. A képviselőház holnap, pénteken, ülést tart, amelyen csak névszerint való szavazások lesznek.

Aehrenthal hivatalában. *Gróf Aehrenthal* közös külügyminiszter, aki *Reichenauban* töltötte szabadságának hátralévő részét, holnap már visszatér nyaralásából és átveszi hivatalának vezetését.

Gróf Tisza István Budapesten. *Gróf Tisza István*, aki tegnap résztvett *Biharmegye* törvényhatóságának közgyűlésén, ma reggel *Nagyváradról* visszatért Budapestre. Október elején *Tisza* néhány napra kerületébe, *Aradra* utazik s résztvesz az október 6-iki gyászünnepeken is.

Kálmán államtitkár Lugoson. *Kálmán Gusztáv* kereskedelemügyi államtitkár holnap délután *Lugosra* utazik, ahol a miniszter képviselőtében megnyitja az ottani gazdasági és ipari kiállítást s részt vesz a lugosi ipartestületnek huszonöt éves jubiláris gyűlésén, amelyet hétfőn fognak megtartani.

Ötnapos szünet. A jövő hónap elejére rövid vakáció készül a parlamentben, *Október* negyedikén, a király nevenapján a Ház szünetel, de nem tart ülést az október hatodikai aradi gyászemléknapon sem. A negyedik, hatodika és a vasárnap nyolcadika közé egy csütörtöki és egy szombati nap esik, amelyet a Ház majd elenged magának, úgy, hogy a szünet ilyenformán negyedikétől nyolcadikáig bezárólag, tehát öt napig tartana.

Péter király látogatása. Tegnap több lap közös forrásból azt a hírt hozta, hogy *Péter* szerb király királyunknak októberi itt tartózkodása alatt Budapestre érkezik. Ez a hír, mint felhívatatosan közlik, nem felel meg a tényeknek. Amióta a lapok *Bécsben* és *Belgrádban* egyidejűen hírül adták, hogy *Péter király* annak idején tervebe vett útját elhalasztja, ez ügyben további lépés nem történt, úgy hogy a szerb király utazásának utabb határideje még nincs megállapítva.

Szeged új főispánja. Mint hírlik, a kormány végre döntött a szegedi főispánság dolgában. *Szeged* főispánjává ugyanis a közeli napokban *Szojka Kálmánt*, a nagylaki kerület munkapárti képviselőjét fogják kinevezni, akinek mandátuma igen nagy veszélyben forog a Kurián.

A horvát parasztpárt akeziója. Zágrábról jelentik: *Radics István*, a parasztpárt vezére az összes pártívekhez felszólítást intéz, hogy az egész országban rendezzenek népgyűléseket, amelyek távirati kéréssel forduljanak a felségéhez az országgyűlés azonnali egybehívásáért és szőltsák fel az összes pártokat a parasztság legvitalisabb kérdéseinek megoldására. Ezek között első helyre teszi *Radics* egy parasztpárt alakítását, néhány közigazgatási és közgazdasági törvényes rendelkezés módosítását a parasztnép könnyítésének szellemében, valamint a bírói eljárás módosítását.

Képviselői beszámoló. *Kenedi Géza* munkapárti képviselő *Dárdára*, kerületébe utazott s a szomszéd községeket is fel fogja keresni. A dárdaiak a kaszinóban a képviselő tiszteletére hétfőn lakomát rendeznek s ez alkalommal *Kenedi* politikai beszédet fog mondani. Mivel nagyobb gyűlést ellen a koleraveszedelem miatt aggodalom merült fel, a képviselő *Dárdáról* nyílt levelet fog választóihoz intézni. — *Gróf Esterházy Mihály* vasárnap, 21-én, kerületének 3 községében, *Alsószelein*, *Felsőzelein* és *Pereden* beszámolót tart. A beszámolóra az összes ellenzéki pártok elküldik képviselőiket. A függetlenségi és 48-as párt részéről *Csuhá István*, a Kossuthpárt részéről *Kállay Ubul*, a néppárt részéről *Szmeccsányi György*, a pártokivüli függetlenségi képviselő *Köbek Károly* fog megjelenni. — *Fráter Loránd* pártokivüli függetlenségi képviselő, aki a múlt vasárnap *Bihardíszegzen* tartott beszámolóbeszédet, e hó 24-én folytatni fogja kerületének másik két községében beszámoló körútját. Ez alkalommal *Érmihályfalván* és kerületének székhelyén, *Székelybáton* fog beszámoló beszédet mondani. Beszámolóival kapcsolatban a kerület polgársága népgyűlést rendez a véderőjavaslatok ellen.

Egy kevés véderővita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, szeptember 21.

A mai ülés nagyobb felét a technikai obstrukció foglalta el s csak félegy óra tájban került ismét eorra — hosszabb pihentetés után — a véderőjavaslat. A pártokivüli függetlenségi *Csermák Ernő* beszélt ötvenegy óra hosszat, majdnem teljesen üresen padok előtt. A legközelebbi szónok a Justh-párti *gróf Esterházy Mihály* lesz, aki szombatön jelentkezett a vitarendezőknél.

Részletes tudósításeunk a következő:

Technikai obstrukció.

Berzeviczy Albert elnök negyedtizenegykor megnyitja az ülést.

A múlt ülés jegyzőkönyvét hozzászólás nélkül hitelesítik.

Bemutatja *Kismarja* község meghívóját *Bécs* kay szobrának október 1-én leendő teleplezésére. Tudomásul veszik.

Bemutatja az alsódbasi függetlenségi párt fölliratát a katonai tulkövetelések ellen. (Helyeslés a baloldalon.) Javasolja, hogy a fölliratot tegyék a Ház asztalára a véderőreformmal való együttes tárgyalás czéljából.

Ráth Endre ellenindítványt tesz, hogy a feliratot adják ki a kérvényi bizottságnak is.

Elnök jelenti, hogy a felirat sorsára nézve névszerinti szavazást kértek, egyben kérték a szavazásnak holnapra való halasztását. Ebben az értelemben mondja ki a határozatot.

Bemutatja *Marosvásárhely* és *Bács* község polgárságának fölliratát a katonai tulkövetelések ellen és az általános, egyenlő, titkos választójog törvénybeiktatása érdekében. Javasolja, hogy a kérvényeknek a katonai kérdésre vonatkozó részét a véderőreformmal együtt intézzék el, egréb részét tegyék át a kérvényi bizottsághoz.

Ráth Endre ezzel szemben javasolja, hogy a fölliratot egyéb bizottságokhoz is tegyék át.

Elnök jelenti, hogy mind a két kérvény hovatutalása tárgyában névszerinti szavazást kértek s egyben kérték a szavazásnak holnapra való halasztását. Ebben az értelemben mondja ki a határozatot.

A *Szondy-utczában* tartott népgyűlés föllíratára vonatkozólag névszerinti szavazás után 113 szavazattal 13 ellen és a *Koppány-utczában* tartott népgyűlés föllíratára vonatkozólag 112 szavazattal 8 ellen az elnök indítványát fogadták el *Jaczkó Pál* ellenindítványával szemben, a fölliratokat tehát a kérvényi bizottsághoz utasították.

Sümei Vilmos, *Ábrahám Dezső* és *Vértán Endre* tizenegy föllíratra vonatkozó ellenindítványokat visszavonták, a névszerinti szavazás tehát ezekre nézve elmaradt.

Következett a véderőreform folytatólagos tárgyalása.

Egy ellenzéki beszéd.

Csermák Ernő: Mielőtt rátérne beszéde tulajdonképeni tárgyára, nem hagyhatja szó nélkül *Hegedüs Kálmán* tegnapi felszólalását. Konstatálja, hogy amit az ellenzék csinál, azt becsülettel és meggyőződéssel csinálja. *Hegedüs* szereplését senki sem tarthatja szerénynek. Visszautasítja *Hegedüs* inszinuációit, mintha az ellenzék komoly munkára nem volna képes. Utal *Andrássy*, *Apponyi*, *Tóth János* beszédeire. Talán *Hegedüs* meg se értette ezeket a felszólalásokat. Nem akadályozza meg az ellenzék semmiféle vádaskodás vagy gyanúsítás, hogy tovább ne haladjon a 48-as eszmék országútján, akár mennyire rögös is. Az ország teherviselési képessége szempontjából bírálja a véderőjavaslatokat. Az ország eddig 220 milliót költött a hadseregére s most ehez évi 110 millió a teherfölbblet. Nem fogadja el azt a teóriát, hogy a javaslatokat el muszáj fogadni. Nem muszáj. Összehasonlítja a katonai terheket az egyes tározak szükmarukon kiszabott költségvetésével. Utal az igazságügyi gazdálkodás botránnyaira, az elhanyagolt közegészségügyre, a népoktatás végzetes hiányaira és ezekhez viszonyítva az országot, gazdaságilag képtelennek tartja az újabb, horribilis katonai terhekre. Végül beterjesztette a határozati javaslatot. A javaslat kimondani kívánja, hogy mindaddig, amíg a tisztviselők, lelkészek, tanárok, tanítók nyugdíja; a drágság megsüntetésére; a vasutak közlekedésének javítása és a forgalom gyorsítása; az aggkoti nyugdíj; illetve az ezekről szóló javaslat nincsen megszavazva, addig a véderőjavaslatot nem lehet tárgyalni. (Helyeslés a baloldalon.)

Az ülés háromnegyed kettőkor ért véget.

Tatárjárás Horvátországban.

— A bán afférje. —

Budapest, szeptember 21.

A „Pesti Hírlap“ban egy cikksorozat jelent meg ezzel a címmel: „Tatárjárás Horvátországban“. A tatárjárást Tomasics Miklós bán hozta Horvátországba s a cikksorozat megdöbbentő és elszomorító részleteket hoz föl annak az illusztrálására, hogy a bán micsoda gonosz terrorizmussal, i gazdaságtalansággal teljes basáskodást folytat Horvátországban s hogy a bán magánélete és családi viszonyai hogyan elvadnak össze zavaros keverékben a közéleti szereplésével.

Természetes, hogy a kegyetlen és vérgiszó cikkek miatt fölszisszent a bán és elégtételt keresett magának. Egy zágrábi távirat ma azt jelentette, hogy gróf Tisza Kálmán és dr. Ehrenhöfer Aladár kereskedelemügyi miniszteri tanácsosokat megbizta, hogy provokálják dr. Légrády Imrét, a „Pesti Hírlap“ főszerkesztőjét.

Ez a zágrábi hír eddig még Budapesten nem talált megerősítésre. És különös is volna, hogy a bánnak ilyen hirtelen és váratlanul lovagias hajlamai támadjanak: nemrégiben még másképpen intézte el az öt ért sértéseket, Matausek, a szerencsétlen horvát patikus nem cikkekkel írt, nem cikkekkel köztölt a bánról, hanem kedve szerint fölpofozta a Dunaparton, ezer ember szemeláttára. Akkor — a legnagyobb sérelem után, ami gavallér embert érhet — nem sietett párbajozni a bán, hanem vett magának elégtételt másképp, az ő módszere szerint. Pört indított Matausek ellen Budapesten a kapott pofon miatt. Zágrábban pedig, ürügyül használva föl azt a levelet, amelyben Matausek megígérte neki a pofonokat, pört indított ellene életveszélyes fenyegetés miatt. És Matauseket, amikor a pofozás után dolgát jól végezte Záorába érkezett, a bilineseket már köznél tartva, csendőrök várták. Az igazságszolgáltatásnak csufságára, embertelenül, gonoszul már hónapok óta fogva tartják egy olyan büntért, amelyet el sem követett, mert amit elkövetett, azt a számadást külön intézi el a magyar igazságszolgáltatással. Éppen jőkor, akkor, amikor a zágrábi forrás azt jelenti, hogy a bánnak párbajozni van kedve, jut nyilvánosságra egy horvát hírlapíró levele, aki részletek közül arról a felháborító, gaz bánásmódról, amiben Matauseknek egy ország méltatlankodása daczára része van. Ez a zágrábi hírlapíró sajtóvétség miatt néhány napot börtönben töltött s Matausek sorsáról ezeket írja:

... A börtönben megismerkedtem Matausekkel. Hogy micsoda bánásmódban részesül ott a szegény ember, az egyszerűen leírhatatlan és megesztő a tételt, hogy modern államokban az igazság valóságos szentség. A zágrábi ítélőtábla valamennyi foglyával: a gyilkosokkal, betörőkkel, mindenfajta tolvajjal emberségtelben bánnak, mint Matausekkel, aki végre sem követett el súlyos deliktumot. Többek között csak azt akarom megemlíteni, hogy Matausek ezellája előtt nap-hosszat külön ör áll, míg a többi ezella előtt nem s ez az ör le nem veszi szemét a boldogtalan patikusról. Matauseknek senkivel sem szabad érintkeznie, nehogy a védelmét illetőleg bárkivel csak egy szót is válthasson. Sem újságot, sem könyvet nem kap; olvasnia, írnia nem szabad, így él teljesen elszigetelten, négy szűk fal lelket ölé szűréségében. Ilyen szigorú őrzet s ilyen szigorú bánásmód egyáltalán nincs arányban Matausek vétségével. Hiszen amit a horvát igazságszolgáltatás ezzel a boldogtalan emberrel művel, az már egyenesen a spanyol inkvizíció rémségeire emlékeztet. Ez a bánásmód, ez az igazságtalan és törvénytelen szigor nemcsak Horvátország, de az egész Magyarországnak szégyene.

Ez a levél olyan hátborzongató erővel hat, mint egy föltörő segélykiáltás a velencei ólomkamrákból.

Bizonyos, hogy a bán dr. Légrády Imrével is legszívesebben így intézte volna el a legújában fölmerült afférját, hogyha egy budapesti lapszerkesztővel ugyanugy el lehetne követni, mint egy gyámoltalan horvát politikus-

sal. Nem tudjuk, hogy dr. Légrády Imrének mi lesz az álláspontja ebben a kérdésben, ha a provokálás tényleg megtörténik, de a legtulzabb és legfelelősebb gavalléria lenne, hogyha akármiféle lovagias elégtételadásra hajlandó volna. Ezt az affért nem lehet sem párbajjal, sem a zágrábi ólomkamrákkal elintézni, már csak amiatt sem, hogy *sajtóügyekben nincsen helye lovagias elégtételnek.* Keresse a bán az elégtételt ott, ahova a Matausek pofonja után fordult, a bíróság előtt. Ha nem írtak róla igazat, ám bünhődjék a rágalmazó. De hogyha igazat írtak, pusztuljon a helyéről, mert az az ember, akiről ilyen vádak beigazolódtak, egy pillanattal sem maradhat meg olyan magas közjogi pozícióban.

Egy távirat már jelenti is Zágrábról, hogy:

Zágrábi beavatott körökben azt beszélük, hogy dr. Tomasics Miklós bán állása a Matausek-és egyik budapesti lapban politikája ellen megjelent cikkek következtében, amely utóbbiakban foglaltaknak megezőfólasát a bán még csak meg sem kísérelte, megrendült és hogy távozásra már csak idő kérdése. Utódja gyanánt a bán méltóságban gróf Pejacsevics Tivadár volt bánt, a magyar képviselőház horvát klubjának elnökét emlegetik, de forgalomban van Amrus osztályfőnök, volt zágrábi polgármester neve is.

A „Frankfurter Zeitung“ zágrábi tudósítója szintén tud ilyesmiről, mert ezeket írta a lapjának:

Ha csak a jelek nem csalnak, Tomasics horvát bán állása megrendült. Jól értesült körökben úgy beszélnek Tomasics távozásáról, mint befejezett dologról; a bukás a legutóbbi nyakleves-affér óta és a „Pesti Hírlap“nak a horvátországi korrupcióőről tett leleplezése után már elkerülhetetlen. A Pesti Hírlap közlései egyenesen megsemmisítők, mert egész adathalmazra hivatkoznak, miként akarja Tomasics az országgyűlés és indemnitás nélkül való kormányzást a maga, a családja és barátai meggazdagítására felhasználni. Ezek a közlések azáltal is nyernek jelentőségükben, hogy eddig azokat senki sem cáfolta meg.

Hogyha tévednek is ezek a zágrábi közlemények, jó ha a bán elolvassa őket. Okulhat belőlük.

KÜLFÖLD.

A kínai külügyminiszter audienciája. Mint Bécsből jelentik, Ferencz József király ma Liang-tungjen kínai külügyminisztert külön kihallgatáson fogadta.

A marokkói kérdés. Berlinben Kiderlen-Waechter tegnap este hosszasan tanácskozott Cambon francia nagykövettel és ma este újabb találkozásra volt vele. A program két első része, nevezetesen a gazdasági kérdések megoldása és a területbeli kárpótlás ügye kompromisszum formákban intéződik el. Afelől még nem állapodott meg egymással a két kormány, hogy megegyezés esetén hivatalos nyilatkozatot fognak-e kiadni, vagy közteszik-e magának a szerződésnek szövegét. Mihelyt a gazdasági kérdések ügye megoldásra jut, szóbeli tárgyalásokban fogják dőlőre vinni a Kongó-gyarmatok egyrésznének átengedését, ami nem fog nehézséggel járni. Egy másik berlini távirat jelenti: A tegnapi tanácskozás Kiderlen-Waechter és Cambon között a francia nagykövetségben volt. Ez alkalommal a függőben lévő legfontosabb kérdéseket annyira tisztázták, hogy a teljes megegyezés már csak rövid idő kérdése és csupán a területbeli kárpótlás kérdése maradt hátra. A tegnapi ebédén a német birodalmi külügyi államtitkárnál, amelyen Cambon is hivatalos volt, a francia nagykövet úgy nyilatkozott, hogy Franciaország a legnagyobb előzékenységet fogja tanúsítani Németország irántában a területbeli kárpótlást illetőleg és még ebben a hónapban be fog fejeződni a német-francia viszály a marokkói kérdésben. — Franciaországban a kiszolgált legénység elbocsátása a 6. és 20. hadtestben e hónap 24. és 26-án, a 7. és 2. hadtestben e hónap 24-én, az I. 9. és 14. hadtestekben, e hó 26-án és az összes többi hadtestekben e hónap 24-én kezdődik. A kommunikó rámutat arra, hogy Németországban az egész kiszolgált legénységet legkésőbb szeptember 30-án elbocsátják.

Stolypin a ravatalon.

— Bünrészes; a bürokrácia. —

Budapest, szeptember 21.

A kievi rendőrfőnök eltűnt, azt hiszik, öngyilkossá lett. Ebből és más jelekből is azt következtetik, hogy a Stolypin ellen elkövetett merénylet tulajdonképpen a bürokrácia boszúja volt amiatt, hogy Stolypin a közigazgatás büneit könyörtelenül üldözte. Tudvalevő, hogy Bagrov családja ugyanezt a vádat hangoztatja s úgy látszik, hogy az újabb fejlemények igazolni fogják a család gyanúját.

Mai távirataink ezek:

Stolypin végtisztessége.

Kiew, szeptember 21.

Stolypin holttestét ma a kórházból a Pecserszk kolostorba vitték át. Miután a koporsót az elhunyt fivére, a helyi közigazgatás főnöke, a főkormányzó, a kievi katonai kerület parancsnoka és a kievi kormányzó a halottaskocsira emelték, megindult a gyászmenet. Elöl ment a papság és az előnéklő, a halottaskocsit követte az elhunyt özvegye, a legközelebbi rokonokkal, a miniszterek, a magas tisztviselők és az összes nyilvános intézmények képviselői. Mögöttük haladt a monarkista diákság és rendkívül nagy számban disztingvált közönség. Az elhunyt rendjeleit, köztük a Vladimir-rendjelet, melyet a merénylet golyója átlyukasztott, egy párnán vitték. A Pecserszk-kolostor bejáratánál a holttestet Flavián metropolita vette át. A vallásos ezermónia után a koporsót a kolostor templomában felállított ravatalra helyezték. Az egész utvonalon mentén rendőrség és erős katonacsapatok álltak sorfalat. Mögöttük nagy embertömeg állott fel, mely csendes gyászban nézte a menetet.

Még egy merénylet

Pétervár, szeptember 21.

Mikor tegnap a miniszterek különvonaton Stolypin temetésére Kievebe utaztak és a vonat Vilmába érkezett, a titkos rendőrök elfogtak egy elegánsan öltözött fiatal embert, aki izgatottságával gyanút keltett. Megmotozásakor föltöltött Browningot és hosszú éles tört találták zsebében. Kétségtelen, hogy merényletet akart elkövetni valamelyik miniszter ellen.

Vádak a bürokrácia ellen.

Kiew, szeptember 21.

A titkos rendőrség főnöke, akit a merénylet folytán felmentettek állásától, eltűnt. Azt hiszik, hogy öngyilkosságot követett el.

Pétervár, szeptember 21.

Egyre inkább bebizonyosodik az a feltevés, hogy a Stolypin ellen elkövetett merénylet voltaképpen a bürokrácia boszúja volt, azokért a könyörtelen rendszabályokért, amelyekkel Stolypin a közigazgatás visszaéléseit üldözte. E mellett szól az a körülmény is, hogy Bagrowot Stolypin tudta nélkül alkalmazták a titkosrendőrségnél, pedig a rendőrség tudta, hogy ő a forradalmi párttal szoros összeköttetésben áll. Bagrownak a merénylet után alkalma lett volna elmenekülnie, ha egy katonatiszt fel nem tartóztatja. Jellemző, hogy ez a tiszt eleinte vonakodott Bagrowot a rendőrségnek átadni, mert attól tartott, hogy a rendőrség alkalmat ad neki a szökésre. A kievi rendőrfőnök is azt bizonyítja, hogy a Stolypin elleni merénylet a rendőrség tudtával történt. Nagyon figyelemreméltó a kormány lapjának a „Rosszjár“nak egy régebbi cikke, amelyvel a merényletért a felelősséget a politikai rendőrségnek tulajdonította. A politikai rendőrség közreműködése nélkül Bagrownak nem is lett volna módja a merényletet végrehajtani.

Pétervár, szeptember 21.

Türköva Irónő lakásában, ahol a Morningpost levelezője is lakik, kutatást végzett a rendőrség. A levelező az angol nagykövetség nál panaszt emelt.

Pétervár, szeptember 21.

A kievi politikai rendőrség újjászervezése megkezdődött. Az aközül Sesoglovitov igazságügyi miniszter vezeti.

Pogromhírek.

Lemberg, szeptember 21.

Lodeból táviratozzák, hogy az ottani cégek sűrűn kapnak leveleket kievi üzletfeleiktől, akik a közelebbi pogromra való tekintettel visszavonják rendeléseiket.

A megtorlás.

Pétervári, szeptember 21.

Itt azt híresztelik, hogy az udvar kivágására Bagrow bűnpörét teljes nyilvánosság előtt fogják tárgyalni s ennek következtében a tárgyalás minden valószínűség szerint Pétervárott lesz.

EGYHÁZAK.

(A Presbyteri Világszövetség.) A Presbyteri Világszövetség mai, esütörtök délelőtti harmadik ülése is a résztvevők nagy érdeklődése mellett folyt le s több igen érdekes, élvezetes előadás tette tartalmát gazdaggá. Ezen az ülésen lord Polwarth és dr. Darányi Ignác v. b. t. t., egyházkerületi főgondnok elnökölt.

Dr. Darányi Ignác elnök megnyitván az ülést, felolvasta a nagygyűlésnek a királyhoz intézett üdvözlő táviratra érkezett választ, mely még tegnap este érkezett a kabinetirodából.

A lelkesen megéljenzett távirat után dr. Young, edinburghi lelkész ismertette a brit egyházak pénzügyi rendszerét. Dr. Racz Lajos, a sárospataki főiskola igazgatója, a hazai felekezeti iskolákról érkezett. J. Cairns dumfriesei lelkész a brit egyházak szervezetről és belmissziói munkásságáról tartott előadást. B. Pap István, a budapesti ref. teológia tudós igazgatója, a hazi ref. egyház bel- és külmissziójáról érkezett. Majd dr. Smellie edinburghi lelkész a nagybritanniai egyházak külmissziói tevékenységét ismertette. Utána György Endre, a magyar egyházi élet gyengésségéről tartott igen érdekes előadást. Végül dr. J. Macmillan, az ir presbyteri egyház moderátora, az ir egyház külmissziójáról olvasott fel. A szövetség utolsó ülése délután fél négy órakor volt.

Délben félegy órakor a budapesti református egyház látta a kiküldötteket vendégül a Bristol-szállóban.

A külföldi vendégeket Petri Elek köszöntötte fel és üdvözölte egyszermind a főváros megjelent képviselőit is. Az angolok részéről dr. Wells köszöntö meg a szíves vendéglátást. Bárczy István a főváros nevében köszöntötte a kongresszust. Dr. Simpson a küldöttségi vezetőjének, dr. Matthewsnek ezüstnyelű botot nyújtott át, amit a megajándékozott meghatóan köszönt meg.

A délutáni tanácskozáson megjelent gróf Tisza István is, aki a vezető emberekkel hosszasan elbeszélgetett. Petri Elek imája után dr. Pálóczi Horváth Zoltán tartott előadást a magyar társadalmi kérdésekről. Utána dr. Drummond ismertette a nagybritanniai társadalmi viszonyokat. Utána Antal Géza olvasott fel hosszabb történelmi tanulmányt, amely a magyar református egyház külföldi összeköttetéseivel foglalkozott. Ezután J. Lamond edinburghi lelkész a skót egyházak vallási tevékenységéről olvasott fel.

Végül J. Aitchison falkirk-i lelkész fejtegette azt a hatást, amelyet a megfelelően szervezett külmisszió gyakorol az egyházakra.

A tárgysorozat befejeztével Antal Gábor püspök megköszönte az angol és skót kiküldötteknek, valamint a genfi egyház képviselőinek megjelenésüket és az előadókknak tartalmas és szép előadásait. Ezzel a kongresszus véget éri.

A kongresszussal kapcsolatban ma délután fél hét órakor tartotta a *Közelebbi Szövetség* ötödik rendes közgyűlését, amelyen igen nagy és díszes közönség jelent meg. Petri Elek imája után dr. Bernáth István ügyvivő alelnök mondott nagyhatású megnyitói beszédet, amelyben foglalkozott a közélet mai törekvéseivel. Utána az elnökség indítványára Matthews, Moody és Chaparode lelkészeket tiszteletli tagzá választották és nekik egy márvány plaketet adtak át. Dr. Miklós Elemé szép ünnepi költeménye után, amelyet nagy tapsal fogadott a közönség, dr. Pálóczi Horváth Zoltán terjesztette elő titkári jelentését. A titkári jelentés után elfogadták az 1911. évi számadásokat, a jövő évi költség-előirányzatot és az alapszabálymódosítást, amely szerint a vidéki főszövetségek maguk szedik be ezentúl a tagdíjakat és ebből 25 százalékot juttatnak a központnak.

Bernáth István elnök zárószavával a közgyűlést véget éri.

A kiuzsorázott főváros.

Tizenkét népgyűlés az élelmiszeruzsora ellen.

Szociálisták küldöttsége a polgármesternél.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 21.

Az a mérhetetlen uzsora, mely az egész vonalon urrá lett a fővárosban, amely a házbér rohamos drágaságából indult ki és az összes szükségletek hosszú láncolatán végigvonulva még mindig ijesztő módon garázdálkodik a főváros lakosságán: az önvédelem egy újabb lépéséhez érkezett a mai napon. Még nem lázong a nép a türelmetlen állapotok miatt, még nem folynak barrikádharcok a főváros utcáin, de Budapest népe végre megmozdult, felébredt mindeddig tartó öntudatlanságából, az elfojtott keserűség kitört ma a lelkekből és a százszoros az a hatalmas tiltakozása, mely megremegettette ma a levegőt Budapesten, talán alkalmas lesz arra, hogy gondolkodóba ejtse a kormányt és a hatóságot: nyuljon bele végre erős marokkal a rettenetesen elfajult közállapotok megjavítására, mielőtt még a főváros százszorosán agyonanyaragott, kiuzsorázott lakossága az önvédelemnek arra a terére lép, melyhez a mintát a franciaországi és a bécsi forradalmi jelenetek szolgáltatják.

Azokban a munkások nemcsak a főváros vezetőembereinek fülebe akarta eljuttatni panaszaikat, hanem az egész ország felzúdulását és türelmetlenkedését akarta megzemélyesíteni a legnagyobb nyilvánosság előtt. Ezért tizenkét helyen tartották ma népgyűlést Budapest területén.

Az intézkedő körök némi aggodalommal néztek a népgyűlések elé. Attól tartottak, hogy a bécsiekhez hasonló incidensek fognak előfordulni s ezért minden szükséges intézkedést megtettek az esetleges véres jelenetek megakadályozására. Oriási rendőri készenlét és katonai csapatok várták a vezényszót, hogy kellő pillanatban akcióba lépjenek.

Csak hogy erre nem volt szükség. A gyűlések mindenütt a legnagyobb rendben folytak le. A szónokok maguk is mérsékelték hevüket s higgadtak maradtak mindvégig. A munkások pedig nem vitték ki lelkesültségüket az utcákra, mert tisztában voltak vele, hogy a bécsi vérengzések nyomán egy fillérrel sem lett olcsóbb a hús s nem javultak a lakásviszonyok és nem tették ki sem magukat, sem az utcázt rendőrkardok és Mannlicherok tobzódásainak.

A gyűlések végén a munkások békén eloszlottak, a készenlétet hazaküldték. S nem maradt más hátra, mint az éjszakai csend és — a drágaság.

Tudósítónk a drágaság elleni mozgalomról a következőket jelenti:

Népgyűlések.

Budapest munkássága a mai napon tizenkét helyen tartott tiltakozó népgyűlést a drágaság ellen. A helyek és a kiküldött rendőrtisztviselők névsora a következő:

Az I., II. és III. kerületbeli munkások II. Medve-utca 6. Szónok Teszársz Károly. V., Csáky-utca 8. Szónok Nagy Béla. Kiküldött rendőrtisztviselő dr. Solty Béla. V., Váci-ut 86. Werb Gáspár-féle vendéglő. Szónok Welter Jakab. VI., Szondi-utca 67. Koncsék-vendéglő. Szónok Biró Dezső, rendőrtisztviselő dr. Kisteleki Imre. VI., Lehel-utca. Franke-féle vendéglő. Szónok Bokányi Dezső, rendőrtisztviselő Péter János. VI., Váci-ut 127. Bankhardt-vendéglő. Szónok Weisz Károly, rendőrt. dr. Keresztási Gyula. VII., Szövetség-utca 24. Oláh-féle vendéglő. Szónok dr. Kunfi Zsigmond, rendőrt. Kotona Rezső. VII., Nefelejts-utca Nefelejts-kávéház. Szónok dr. Landler Jenő. VIII., Népszínház-utca Piskoti-féle vendéglő. Szónok Farkas István, rendőrt. dr. Kerny Géza. VIII., Práter-utca Böhm-féle vendéglő. Szónok Szikra Gyula, rendőrt. Pászán Jenő. IX., Koppány-utca Tim-vendéglő, előadó Büchler József, rendőrt. Becker Ádám. X., Martinovics-ter Munkás Otthon, szónok Szilasi Dénes, rendőrt. Zólyomi Lajos.

Miután a szónokok valamennyi helyen elítélték a tarthatatlan gazdasági helyzetet, a következő indítványt fogadtatták el a népgyűlésekkel:

A Budapest 1911. szeptember 21-én tartott népgyűlés felháborodással és megbotránkozással bélyegzi meg a kormányt és hatóságait az a magatartás, hogy a drágaság dolgában gyűléstező néppel szemben a katonaság és rendőrség szuronyait és kardjait vontatassa föl és így szemmeláthatóan egy véres haditett akarla a kicheztettek kenyéret való mozgalmat elfojtani. Ez a véres szándék annál is inkább megbélyegzendő, mert a gyűlések előkészítésétek mikéntjéből is kétségtelen mindenki számára, hogy nagyszabású tüntetéseknek még a szándéka sem foroghatott fenn most. Az ilyen körülmények között való rendőri hadikészülődés tehát nem akar egyebet, mint összeütőközést provokálni a munkásságra nézve kedvezőtlen körülmények között. A népgyűlés ezt a szándékot megállapítva, kimondja, hogy ennek a provokációnak utját állja, a békét a mai estén minden erejével megőrzi, mindenkor magának tartva fenn annak a megállapítását, hogy küzdelmének megvívására milyen időpontot és milyen eszközöket ítél alkalmasnak.

Az indítványt mindenütt egyhangulag elfogadták, kivéve a medve-utcai népgyűlést, ahol a rendőrtisztviselő azt mondta *Teszársznak*, a szónoknak:

— Az indítvány felolvasását nem akadályozom meg, de nem engedhetem meg, hogy szavazzanak fölötte.

Mire az ötletes *Teszársz* így szózkodott a néphez:

— Miután a rendőrtisztviselő ur a szavazást nem enged meg, hát nem szavazunk. De remélem, mindnyájan egyetértéssel velem abban, hogy az indítvány tartalmát a magunkévé tesszük.

— Igen! — zúgták rá a munkások.

Nagys megszavazták az indítványt a Medve-utczában is.

Valamennyi népgyűlésen a következő határozati javaslatot fogadták el:

Budapest munkássainak 1911. szeptember hó 21-én megtartott népgyűlésén a minden tőren jelentkező és végleg türelmetlenné vált drágasággal foglalkozva megállapítja és kimondja a következőket:

1. A nélkülözhetetlen életszükségletek folyamatos megdrágulása olyan nemzetközi jelenség, amelynek legvégső oka a magántulajdonon alapuló gazdasági rendszer és ennek osztályokat kizsákmányoló és osztályok uralmán felépülő állami berendezése, mert a nemzetközi drágulás csak egyik közvetett formája a munkáldok osztályoknak az uralkodó osztályoktól való kizsákmányolásának. Az életszükségletek mesterséges drágításának végleges és teljes lehetetlenné tétele tehát csak a szocializmus győzelmével lehetséges.

2. Ha az elnyomott osztályok ezen közvetett kizsákmányolása tehát éppen úgy nem szüntethető is meg végleg és teljesen a mai társadalmi rendszer keretén belül, mint a közvetlen kizsákmányolás, pusztító hatása mégis, emelhez hasonlóan, igenis enyhíthető olyan gazdaságpolitikai intézkedésekkel, amelyek a túleszűzött, mesterséges drágítást megátolják. Ilyenek: a határ-haladéktalan megnyitása mindenféle (élő, levágott, fagyasztott) húsok a behozatala számára; mindenféle állami és városi fogyasztási adó és vám eltörlése; olyan tarifapolitika, amely az élelmiszerek szállítását olcsóbbá teszi; a tej-, hús- és kenyéruzsora megátolása; tervszerű lakáspolitikák. Ezeknek haladéktalan életbeléptetése és az ország gazdasági politikájának alapjául tétele jelentékenyen utját állná az életszükségletekkel üztött uzorának s azért a népgyűlés mindezeket az intézkedéseket, mint a néppomor enyhítésének egyetlen eszközeit, a legnagyobb mértékben követeli.

3. Ezeknek a szempontoknak az alapján minden követelések javára évek óta tervszerű és rendszeres munkát végzett a Magyarországi szociáldemokrata párt. Eggedül ennek a munkának köszönhető, hogy a türelmetlen nyomorúság nem az elkeseredés lázongásaiban és forrongásaiban tört ki eddig is, hanem csak fegyvelmezt akciók tárgya volt. E fegyvelmezt felléptés mindez ideig teljesen hatástalan maradt, mert nemcsak, hogy a fenti követelések egyike sem valósult meg, hanem az uralkodó agráriusok provokáló kapzsisággal helyezkedtek szembe minden kísérlettel, amely csak valamely könnyebbéget is óhajtott szerezni és kényserítette legutóbb Bécs népét is arra, hogy a békés és szervezett akció teréről a forradalmi önségely eszközeihez nyuljon a kicheztéssel szemben.

4. Azáltal, hogy a szociáldemokrata párt eddigi békés és fegyvelmezt akciója csak a kicheztetők ezimikus és következetes ellentállásával találkozott; jogos és elkerülhetetlenné válik a népnek olyan eszközökhöz való folyamod-

dása, amelyekre életösztöne utalja a kiheztetés veszedelmével szemben. Ennek a végzetes fordulatnak a küszöbén emeli fel intő szavát a szervezett munkásság és követeli a fenti intézkedések meghozatalát, egyúttal megállapítván, hogy a további visszautasítás okozta helyzetét a felelősség teljesen és egyedül a kormányra és a töltővédelmi uralmon levő osztályokra hárul.

Ezután a népgyűléseket bezárták s a munkásság elvonult csendben anélkül, hogy bárhol a legveszélyesebb incidens előfordult volna. S így rendőri beavatkozásra szükség nem volt.

A lakászsora ellen.

Nem szenved kétséget, hogy az általános drágaság első sorban a szegényebb néposztályt, Budapest százezernyi munkásságát érinti legsúlyosabban. A lakászsora rettenetes terhei alatt azok gérnyednek, akik kislakásokra szorulva, hetenkint fizetik a lakbérüket, majd minden esetben keresztnöknek felénél nagyobb részét. Sok évi előmunkálat, tanácskozás, tanulmányozás és gyűlésezés után Budapest székesfőváros törvényhatósága megalkotta végrehalására az új lakásbérleti szabályzatot, mely némileg javított ugyan az eddigi abnormis állapotokon, de teljesen figyelmen kívül hagyta éppen a legszegényebb néposztály jogos érdekeit. Az új lakásbérleti szabályzatnak az a legfontosabb rendelkezése, mely szerint a lakás az első évben sem fel nem mondható, sem a lakás bére fel nem emelhető: a munkásosztály szempontjából illuzórius, mert ezek a szegény emberek heti vagy havi részletekben fizetik a házbért és a háziurnak módjában áll ezeket a szegény párákat akár hetenkint kiűzni lakásukból — dacára az új rendelkezésnek. Ez ellen az anomália ellen keresett ma dr. Bárczy István polgármesternél orvoslást a szociáldemokrata párt küldöttsége. A küldöttségnek Buchinger Manó és Jászai Samu voltak a vezetői, akik memorandumot adtak át a polgármesternek, melyben arra kéri, hogy a lakásbérleti szabályzatnak 26. szakaszát, amely arról szól, hogy az éveslakásokat egy éven belül sem felmondani, sem a béreket felemelni nem lehet, a hitelakásokra is terjessze ki. Bárczy István polgármester a küldöttségnek a következőket mondta:

— Tisztában vagyok azzal, hogy a lakászállásrendeletem nem tökéletes. Számos hibája van, amelyeket most veszünk észre. Ezért a tanács már legközelebb foglalkozni fog a rendelet módosításával. A kislakások építését most már gyorsabb tempóban fogjuk folytatni. Ebben az évben négyszáz kis lakást építünk. Jövőre még többet fogunk építeni és építünk mindaddig, amíg kislakásokra szükséglet mutatkozik. Ha már eddig nem építettünk volna munkáslakásokat, úgy ma valóságos forradalmi állapotok uralkodnának. A munkások kívánságát a magunk részéről a lehetőségig kielégítjük.

TÁVIRATOK.

A spanyol munkásforradalom.

Madrid, szeptember 21.

Az általános sztrájk kitörése elmaradt. A vasúti, közúti vasúti alkalmazottak, a gázgyár munkásai és a pékek kijelentették, hogy nem csatlakoznak a sztrájkmozgalomhoz, mert annak forradalmi jellege van.

Madrid, szeptember 21.

A kormány szilárdan el van határozva, hogy minden mozgalmat megghusít. Mindazok ellen, akik vétnek a törvény ellen, a legnagyobb szigorral fog eljárni. A csapatok parancsot kaptak, hogy a legveszélyesebb ellentállásnál fegyverüket használják.

London, szeptember 21.

Spanyolországból ma csak a távirati üzenetek kaptak jelentést. Pénzügyi körökben mindössze csak az az információ, hogy a spanyol kormány még mindig nem sikerült a felkelést letörnie. Valenciában kétszer is megghusították a katonaság kiküldetését és hogy ez nem sikerült, az inkább a helyzet, mint a kormány érdeme.

Madrid, szeptember 21.

Cullera községet, hol a bírósági hivatalnokokat megölték, tegnap délután gyalogság szállta meg, mely a rendet helyreállította. Amikor a katonaság Alcivába bevonult, a tömeg kőzáporral fogadta. Két katona kődobálástól megsebesült. A katonák visszaverték a zavargókat, akik közül többen megsebesültek. Ferróban az általános sztrájk miatt élelmiszerhiány állt be. A király egyelőre Madridban marad.

Páris, szeptember 21.

Madridból táviratozzák, hogy az általános sztrájk megghusult, mert csak az építkezési munkások és a bércocsiosok sztrájkolnak. Bilbaóban nagy a hajlandóság a munka folytatására. Általában elmult a veszedelem s most már aligha fog sikerülni általánosá tenni a sztrájkot. Madridban teljes a nyugalom, mióta a vasúti munkások szövetségének elnökét, Mariot és Quejido szociálista városi képviselőt letartóztatták. A kormány elfogatási parancsot adott ki minden munkásbiztosítók elnöke ellen.

Madrid, szeptember 21.

A vidéken még annyi eredményt sem ért el a sztrájk, mint a fővárosban. Csak Dijon és Valencia provinciákban folyik tovább az agitáció. Jativában sztrájkolók a katonaságot kövekkel dobálták meg, amely erre löfegyverét használta. Egy tüntető meghalt, négy megsebesült.

Madrid, szeptember 21.

A város külső képe normális. A sztrájk hatása csak abban mutatkozik, hogy az építőmunkások több helyen nem állottak munkába.

Genf, szeptember 21.

A Genfben és Lausanneban szabadságon lévő spanyol tisztek távirati rendeletet kaptak, hogy azonnal térjenek vissza helyőrségeikre, csapattestekhez. A svájci igazságügyi és rendőri hivatalok értesítették a spanyol hatóságokat, hogy spanyol és olasz anarchisták Genfből Barcelonába utaztak.

A tripoliszi kérdés.

Milano, szeptember 21.

A Secolo római értesítése szerint a tripoliszi kérdésben Törökország konziliáns magatartása következtében lényegesen javult a békés megoldásra való kilátás. A vitás kérdések most már csaknem kizáróan pénzügyi természetűek.

Konstantinápoly, szeptember 21.

A minisztertanács elhatározta, hogy a tripoliszi kérdés elintézéséig több jelentős hadügyi intézkedést tesz. Napok óta folyik a municzió szállítása Tripolisz felé.

Milano, szeptember 21.

Olaszország általános munkásszervezete, melynek körülbelül 400.000 tagja van, határozottan állást foglalt Tripolisz megszállása ellen. A munkásszervezetek, mint mindenütt az egész világon, Olaszországban is a leghatározottabban ellenzik a háborút és azzal fenyegetőznek, hogy azonnal kihirdeti az általános sztrájkot, ha a Tripolisz megszállására szánt katonai expedíciót utnak indítják.

Konstantinápoly, szeptember 21.

A „Derna” szállítógőzös löszerszállítmánnyal és állítólag gépfegyverekkel Tripoliszba indult. Hír szerint a hajó Szalonikiben és Smyrnában is kiköt, honnan 500 katonát visz magával.

Róma, szeptember 21.

A tripoliszi expedícióra a hadügyi kormány lázas sietséggel teszi meg a készülődéseket. A flotta fel van szerelve és minden pillanatban indulhat. A szárazföldi csapatokat az expedíció céljaira a nápolyi és palermói hadtestekből válogatják ki és maga az expedíció Palermó és Messina között gyülekezik.

London, szeptember 21.

A Daily Chronicle-nak jelentik Milanóból: A kormány is rokonszenvez a nacionálisták tripoliszi agitációjával, 606 képviselő közül 450 helyesli a nacionálista párt tervét, de a szociálista képviselők állítólag sztrájkjal fenyegetőznek, ha az első

csapatokat elindítják Tripoliszba. Az olasz flotta két részre van osztva. Az egyik a tripoliszi partvidékre megy, a másik rész pedig a török vizeket fog czirkálni. Több hadihajót küldenek a Vörös tengerre is. A király és a miniszterelnök között sürű tárgyalások. A király állítólag azt kívánja, az abruzzói herceg vezesse a tripoliszi vállalkozást. Egy kisebb flottilla, amely 5 tengeralatt járó naszádból áll egy nagyobb hadihajó vezetésével s ennek fedélzetén van az udinai herceg, titkos parancsot kapott, hogy induljon Syracusába. Torpedónaszádok és két hadihajó most vesz fel eleget és municziót, hogy szintén Syracusába menjen. A legutóbb elbocsájtott tartalékos korosztályt ismét behívták. Jól értesült politikai körökben azt mondják, hogy Anglia nem fog beavatkozni, ellenben félt, hogy Ausztria-Magyarország a Balkánon katonai intézkedéseket tesz.

A perzsiái harcok.

Berlin, szeptember 21.

Teheránból táviratozzák, hogy Tebriseből érkezett jelentések szerint az ottani helyőrség és a fegyveres polgárőrség tegnap megütöközt Savad khán seregével, amely bekerítette és már nagyon vereséget szenvedett és száz halottat hagyott hátra.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: péntek, szeptember 22. — Róm. kath.: Mária vt. — Prot.: Mária vt. — Görög-ország: szeptember 9. Joachim. An. — Zsidó: Elul 29. — A nap két reggel 5 óra 45 perczkor, nyugszik este 5 óra 59 perczkor. — A hold két reggel 5 óra 13 perczkor, nyugszik este 6 óra 9 perczkor.

A kereskedelemügyi miniszter fogad délután 4-kor. A földmivélségi miniszter fogad délelőtt 11-kor. A közoktatásügyi miniszter fogad délután 4-kor. Molnár Viktor és Náray Szabo Sándor közoktatásügyi államtitkárok fogadnak délután 4 órakor. A posta- és távirata vezérigazgatója fogad délelőtt 12-2-ig. A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor. A főváros pénzügyi bizottságának ülése délelőtt 10 órakor.

Az osztályosrajtók huzása saját palotájában délelőtt fél 9 órakor. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10-2-ig. Belépődíj, kedd kivételével, 1 korona. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kigó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum régi képtára 9-2-ig. — Aquincumi Múzeum 9-4-ig. — Fővárosi Múzeum 9-2-ig. — Gyermekegyházi Múzeum (Mária Valéria-utca 12.) 9-12-ig és 6-8-ig. — Iparművészeti Múzeum 9-1-ig. — Közlekedési Múzeum 9-12-ig és 2-6-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10-1-ig. — Néprajzi kiállítás az Iparcsarnokban 3-7-ig. — Tarsadalmi Múzeum (Mária Valéria-utca 12.) 9-12 óráig és 6-8-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3-7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9-6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9-2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9-12-ig és 6-8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9-2-ig. — Statisztikai Könyvtár 10-1-ig.

Nyitvalevő képtárak: A Nemzeti Szalon őszi kiállítása. Nyitva 9-6-ig. Belépődíj 1 korona. — Zsűri-mentes kiállítás a Művészeti Szalonban (Kristófi-tér 2.) Nyitva 10-8-ig. Belépődíj 1 korona. — Vészi Margit és Kabinnyi Sándor gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37-39.) Nyitva 9-6-ig. Belépődíj 60 fillér. — A Szépművészeti Múzeum modern képtára. Nyitva 10-2-ig. — Történelmi Képtár. Nyitva 10-2-ig.

— A presumpatív trónörökös esküvőjét elhalasztották. Bécsből jelentik, hogy Károly Ferencz József főherceg és Zita pármái hercegnő esküvőjét ismét elhalasztották. Eredetileg az volt a terv, hogy az esküvő a király nevenapján, október 4-én lesz, aztán elhalasztották október 18-ára, majd ismét október 23-24-e volt a kitűzött nap, most pedig október utolsó napjaira tették az esküvőt, mert a király is meg akar jelenni rajta, már pedig októberben három hetet fog Gödöllőn tölteni és csak október utolsó napjaiban tér vissza Bécsbe. Addig berendezik és átalakítják a hetneudorfi királyi kastélyt, ahol az ifjú pár lakni fog. Az esküvő a pármái hercegi család schwarzaui kastélyában lesz.

— A király ajándéka Zita hercegnőnek. Bécsi jelentés szerint a király Zita hercegnőnek egybekelés napján kilenczven ezer korona értékű briliáns nyakéket fog ajándékozni.

— Ezüst érdemkereszt. A király Gremssperger József tinnyei lakosnak a koronás ezüst érdemkeresztet adományozta.

— **A karlsbadi sakkverseny.** Karlsbadból táv-iratozza tudósítónk: Szerdán befejezték a függő játszmákat. *Rotlevi* megnyerte a játszmát *Fahrni* ellen s így egyedül áll a második helyen. *Widmar* is győzött *Jaffe* ellen, míg a *Löwenfisch*—*Tartakover*, valamint a *Fahrni*—*Duras* játszma remis lett. — A esütörtöki *huszonharmadik* fordulón éppen a legfontosabb játszmák nem nyertek befejezést. Ami csak arra vall, hogy a küzdők óvatosan játszva, szívós ellentállást fejtenek ki. *Rothlewi* a *Teichmann* elleni partijában rosszabbul áll, míg *Schlechter* állása *Spielmann* ellen, ugyszintén *Rubinstein* *Alechin* ellen előnyösebb. — A *Duras*—*Rabinovits* játszma egyenlő állásban függ. *Marshall* nyert *Chajes* ellen. *Leonhardt* legyőzte *Fahrnit*, *Niemzovits* nyert *Chotimirski* ellen és *Tartakover* győzött *Jaffe* ellen. *Kostics* végre szép győzelmet aratott *Cohn* fölött. *Johner* nyert *Süchting* ellen és *Löwenfisch* is győztes maradt *Burn* ellenében. A *Widmar*—*Perl* és *Salve*—*Alapin* játszma remis lett.

A verseny állása a *huszonharmadik* forduló után: *Teichmann* 16½ (1), *Rotlevi* 15½ (1), *Rubin*stein, *Schlechter* 14½ (1), *Niemzovits* 14½, *Marschall* 14, *Vidmar* 13½, *Alechin* (1), *Tartakover* 13, *Leonhardt* 12½, *Duras*, *Spielmann* 11½ (1), *Pérlis*, *Süchting* 11, *Cohn*, *Löwenfisch* 10½, *Burn*, *Dus-Chotimirski* 10, *Johner*, *Kostics*, *Salve* 9½, *Rabinovits* (1), *Fahrni* 8½, *Alapin* 8, *Chajes*, *Jaffe* 7½.

— **Kossuth Lajos emlékezete.** Kossuth Lajos születésének százkilenczedik évfordulója alkalmából szeptember 23-án, szombaton este nyolcz órakor Kossuth-emlékünnepet rendez a Budapesti Egyesült Magyar Asztaltársaságok központja a Ráday-utca 56. szám alatti Schrieffl-féle helyiségben.

— **Miért lesz az ember egyetemi hallgató.**

Ugy látszik, mintha erre a kérdésre kézenfekvő volna a válasz: azért, hogy diplomát szerezzen. Pedig a válasz nem ilyen egyszerű és kézenfekvő. Diplomáért is, de másért is, ami most derült ki az idei egyetemi beiratkozáson. Feltűnt az idén, hogy a rendkívül hallgatók, akik évi tíz koronáért halgathatják az egyetemi előadásokat, szembeálló módon megszorodtak, valóságos elszönlődtek az egyetemet. A beözlés akkora fokú volt, hogy érdeklődni kezdtek az oka iránt. Kiderült azután a következő mulatságos dolog: Az egyetemi hallgatók tudvalevőleg mérsékelt áru, ugynevezett „tanuló bérletjegy”-et kapnak a vilamosokra, melynél a rendes havi bérletjegy kétszerannyiba kerül. Így például Óbudáról a Kálvin-térig huzódó kettős vonalra havonként tizeneggy koronáért lehet bérletjegyet váltani, míg az igazolvánnyal ellátott tanuló bérletjegyének csak hét korona az ára. Bankok és biztosító-társaságok tisztviselői, nagyobb kereskedelmi vállalatok hivatalnokai és egyszerű kereskedősegek is rájöttek erre s hamarosan kitalálták azt a szimpia ravaszsgót, hogy ez a maguk javára hasznosítsák. Kezdte egy vagy kettő s a többi utána indult csoportosan. Egyszerűen beiratkoztak a tudományegyetemre rendkívül hallgatókúl, lefizették a fél-évre járó tíz koronát s ezzel be is fejezték egyetemi tanulmányaikat. A kvesztor igazolványával azán elmentek a Közüli Vaspálya-Társaság irodájába s megváltották a hétéves tanuló bérletjegyét. A számadás egyszerű. A rendes bérletjegy fél esztendőre nyolczvannégy koronába kerülne, míg a tanuló bérletjegy az egyetemen lerótt tíz koronával együtt csak ötvenké korona. A megtakarítás az egész esztendőre hatvannégy korona. Ezért iratkozik be az ember az egyetemre.

— **A drezdai kiállítás és a Világjárás.** A drezdai kiállítás iránt mutatkozó állandó érdeklődés folytán a *Világjárás r.-t.* közhírré teszi, hogy *Fürdő-utca 1. sz. a. levő menedjegyirodája* (bejárás a *Dorottya-utca* felől, telefon 152—52.) 60 napig érvényes térítjegyeket ad ki II. oszt. 99.70, kombinált oszt. 80.40 kor. Prospektusokkal díjmentesen szolgál.

— **Tizián felfedezett remeke.** Londoni jelentés szerint egy glasgowi műkereskedő árverésen 10.000 koronáért régi festményt vásárolt. Mikor a képről levakarta a piszkot, meglepetéssel konstatálta, hogy Tiziánnak egy eredeti művét vette meg. A kép Károly spanyol királyt ábrázolja. A kereskedő már felajánlotta a képet a spanyol kormányának 70.000 font sterlingért.

— **A kolera.** A belügyminisztérium közegészségi ügyosztálya ma délben a következőket közli: Budapest mellett, Erzsébetfalván, valamint Titelen 1—1 koleras megbetegedés történt. Egyik-másik dunamelléki községből szintén jelentenek kolera-gyanus megbetegedéseket, a vizsgálatok azonban még folyamatban vannak. — Budapest és Újpesten a mai napon koleraeset nem fordult elő. — Esztergomból jelentik, hogy a Nyergesuifalun kolera-ban megbetegedett *Sarle* Simonné munkásnő tegnap meghalt. Dr. Seyber Emil főorvos a helyszínen szigorú óvintézkedéseket tett. — Újpesten még mindig aggasztóak a kolera-vel kapcsolatos hírek. *Péter* Mihály kocsis, akit e hónap 15-én szállítottak az újpesti járványkórházba, tegnap délután meghalt. Ma délben meghalt *Vaszkulka* Albertné is, aki négy nap előtt betegedett meg kolera-gyanus tünetek között. A négy éves kis *Volbarth* Jánosról, akit tegnap délelőtt vittek a kórházba, megállapította a vizsgálat, hogy nem kolera-ban, hanem agyhártyagyulladásban szenved. Újabb megbetegedés ma Újpesten nem fordult elő. — Magyaróvárról jelentik, hogy szombat éjjel a hegyeshalmi állomáson kolera-gyanus tünetek közt megbetegedett *Kobola* Lipót tót munkás, aki a győri szeszgyárban volt alkalmazva. A beteget a járványosztályon elkülönítették és azokat, akik vele érintkeztek, fertőtlenítették. Váladékaikat felkűldték Budapestre megvizsgálás végett, ahonnan tegnap este az az értesítés érkezett, hogy *Kobola* ázsiai kolera-ban szenved. A beteg ma kissé jobban van és felépülésében biznak. Újabb megbetegedés nem fordult elő.

Esztergomból jelentik: *Sarle* Simonné, ki ázsiai kolera-ban megbetegedett, meghalt. A haláleset után megalakult a nyergesuifalusi járványbizottság. A hatóság az eset után a legszélesebb övrendszabályokat léptette életbe. Az alispánkérésére a belügyminiszter csendőroket küldött ki a Dunapart őrzetére, mert bizonyult, hogy a Dunavíz okozza a fertőző betegséget. — Fiuméből jelentik, hogy Draga községben az elmúlt éjszaka *Bigonini* Besica ötéves leánya és *Margus* Jóna hároméves kányka betegedtek meg kolera-gyanus tünetek között. Fiume városának tiszti főorvosa rendeletet bocsátott ki, amelyben felszólítja a fiu-me gyárakat, hogy a náluk alkalmazásban levő dragai munkásokat és munkásnőket becsásák el szolgálatukból. A dohánygyár, vizsgyár és még néhány kisebb gyár nyomban eleget tett a főorvos intézkedéseinek. A hatóságok rendeltére a dragai iskolákat bezárták. Azoknak a tanulóknak, akik Dragából a susáki főgimnáziumba járnak, megtiltották, hogy elhagyják a községet. Fiume város tiszti főorvosa megtiltotta a dragaiaknak, hogy Fiuméba jöjjenek. Ma érkezett meg Draga községbe dr. *Kataic*, a horvát bán kormány kiküldöttje, hogy az ottani orvosokkal együtt a szükséges intézkedéseket megtegye. A horvát bán utasította *Modrus-Fiume* vármegye tiszti főorvosát, hogy azonnal utazzék le Susákba. Ma délelőtt már megtették Susákon minden óvintézkedéseket a Draga felől fenyegető veszélyvel szemben. Két zágrábi és egy ogulini orvos ma délelőtt dr. *Roman* Adolf susáki kerületi orrossal hosszabb ideig tartó tanácskozást folytattak. Az orvosok intézkedésre a dragai ezisztérnát ma bezárták. A lakosságnak csupán forralt vizet szabad inni. Draga község lakossága a vizet a fiu-me vízvezetékéből kapja, még pedig olyképpen, hogy Fiuméből 50—60 hektoliterenként szállítják a vizet hordókban. *Barkovics* Mária tizenhat éves dohánygyári munkásnő, aki a fiu-me dohánygyárban volt alkalmazva, ma reggel öt órakor meghalt. *Terma-cich* Kálmán királyi tanácsos, a dohánygyár igazgatója rendeltére azokat a munkásnőket, akik Draga községből valók, nem engedték be a gyárba. Draga község lakossága tiltakozott *Baccareloch* fiu-me levegőjével szemben, aki sertéstelepével a környék levegőjét megfertőzi. E tiltakozáshoz a város is csatlakozott. A jegyzőkönyvet azonnal felterjesztik a bán kormányhoz. A susáki városi tanács a kerületi előjárás útján negyven ágyat kért a katonaságtól kolera-kórház céljaira, amely kérelmet a katonai hatóság teljesítette is. — A Mura mentli *Bruck*ból jelentik, hogy *Berndorf*ban egy kolera-gyanus megbetegedés fordult. *Stancha* Bertalan papirgyári segédmunkás kolera-gyanus tünetek közt megbetegedett és állapota annyira súlyosodott, hogy kórházba kellett szállítani. A segédmunkás azonban szállítás közben meghalt. Bár minden jel kolera-ra vall, mégsem hiszik, hogy *Stancha* kolera-ban hunyt el.

— **Házasság.** *Goreczky* Zsigmond negyedik kerületi eljárási leánya, *Maney*, sipéki *Balás* Ervin banktisztviselővel, sipéki *Balás* Vince nyug. kir. tőrdőmester fiával e hó 23-án, szombaton délután 6 órakor Budapest a belvárosi főplébánia-templonban tartja esküvőjét.

Minke Tesszát, *Minke* Béla fővárosi iskolaigazgató és törvényhatósági bizottsági tag leányát eljegyezte *Konkoly* Aladár, a „Pesti Haza” első Takarékpénztár-Egyesület tisztségviselője.

— **Az agyonszurt bécsi munkás temetése.** Bécsi jelentés szerint ma délután temették el a vasárnapi zavargások halottját, *Pötzenberger* Ottó gyári munkást, akit egy katona szuronyra szedett halálra. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett, hogy a temezés zavargások ne forduljanak elő és nemcsak maga vonult ki teljes számban, hanem katonaság segítségét is igénybe vette. A temetésen mintegy 40.000 főnyi tömeg vett részt háromezer rendezővel. Délután félnégy órakor voil a temetés az ottakringi temetőben. A koporsó fölött először *Pernersdorfer* képviselő, a képviselőház alelnöke mondott beszédet, utána a kerület nevében *Schuhmeier* képviselő bucsuzlatta a halottat, végül egy munkás csch nyelven beszélt. Négy órakor ért véget a temetés, amely után a tömeg a legnagyobb rendben szétoszlott. A délutáni folyamán rendezővel nem fordult elő. A rendőrigazgatóság holnap rendeletet bocsát ki, amelyben visszavonja a ottakringi házak és vendéglők korai zárására vonatkozó intézkedését. Ma este is teljes nyugalom uralkodott.

— **Tüzlőnap a fővárosban.** Vasárnap, hétfő és kedd napja a jövő héten a magyar tüzlők. A rendezőbizottság, amely dr. *Óváry* Ferencz országgyűlési képviselő, szövetségi alelnök vezetésével végezte a tüzlőnapok előkészítését, már befejezte munkáit. A helyi bizottságok jelentése szerint a vidéken is élénk mozgalom indult meg s a hatóságok készséggel támogatják a Tüzlőnapon érdekeltek a tüzlőnapok a társadalommal együtt végzett gyűlési mozgalma. A fővárosban mindennél színes plakátok hirdetik a gyűlést, sőt ma reggel a főváros négy helyén: a Kigyó-téren a Belvárosi Takarékpénztár, az *Andrássy*-úton a Párisi Nagy Áruház, az Erzsébet-körúton a *Royal-Orfeum* s a Váci-körúton egy magánház épületén nagy zászlók hívják föl a közönség figyelmét a tüzlőnapra. A fővárosi előkelő mulatók is készik részüket a gyűléstől. A Fővárosi Orfeumban *Gyárfás* Dezső kéri fel a közönséget az aaakozásra, szünet közben pedig az Orfeum néhány hölgytagja perselyt hord körül a közönség soraiban. A *Folies Caprice*-ban *Rott* Sándor szol a közönséghez s úgy otl, mint a *Royal-Orfeumban*, a *Trocadero*-mulatóban s a *Friedmann-Orfeumban* a mulatók hölgytagjai végzik a gyűlést. A *Royal-Orfeum* előtt felállított urna mellett *Solti* Hermin és művészársnői vállalták el a gyűlést. Az *Angol Park* a tüzlőnapok valamelyikén külön ünnepélyt rendez a tüzlőnapon javára. Az *Apollo* mozgószínház előtt felállított urna mellett az igazgatóság által felkért hölgyek fognak gyűjteni. A budapesti rendezőbizottság ez uton értesíti azokat a hölgyeket, akik az urnák mellett való gyűjtésre vállalkoztak, hogy *Kállay* Imre főrendező levélben fogja tudatni velük teendőiket, a hely megjelölésével. A budapesti tüzlőnap rendezőbizottság címe: VIII., Kun-utca 2.

— **A drága világ életuntja.** Makón egy 89 éves aggyastán szőszertint a drága világnak lett az áldozata. Olyan jóegészséges, mint mondani szokták: — vasegészséges volt *Joó* István makói öreg gazda, hogy akár száz évig is élhetett volna ez a vasember. *Joó* Istvánnak volt mit aprítani is a tejbe, mert 120 holdas kővér fekete földjét, takaros városi házat egyéb vagyonaival 150—180 ezer korona érőre becsülték. Mégis buskomorrá lett *Joó* István gazda különösen az utóbbi évek óta:

— Nem tudom én már ezt a drága világot megszokni, — sokat elpanaszolta, amidőn fiatalabb korát felemlgette, — akkor 30—40 krajczárért is kaptunk egy kiló jó húst, ma két koronánál is többet elkérnek itt Makón! . . . Nem is lehet már megélni ebben a drága világban.

Addig jajgatott, addig panaszkodott a drága világ ellen a makói öreg gazda, hogy végül azután bucsut is mondott a drága világnak. Ma reggel halva találtak a hozzátartozói. A drága világ életuntja felakasztotta magát.

— **Beszakadt menyezet.** A *Bálvány-utca* 15 szám alatt épülő új ház első emeletének és fölemeletének a menyezete tegnap este beomlott. Szerencsére senkisé nem tartózkodott az épületben és így emberéletben nem esett kár. A roskadozó házat a kerületi mérnök megvizsgálta és a rendőrséggel együtt megtették a szükséges intézkedéseket.

— **A fertőzött állathus áldozatai.** A déltiroli *St.-Relle* községben több család megbetegedett attól, hogy a mézarszékéből száj- és körömfájástól megfertőzött állat húsát mérték ki. Egy asszony már meghalt, tizenöt súlyosan megbetegedett.

— **A karlsbadi sakkverseny.** Karlsbadból táviratozza tudósítónk: Szerdán befejezték a függő játszmákat. *Rotlevi* megnyerte a játszmát *Fahrni* ellen s így egyedül áll a második helyen. *Widmar* is győzött *Jaffe* ellen, míg a *Löwenfisch*—*Tartakower*, valamint a *Fahrni*—*Duras* játszma remis lett. — A esütörtöki *huszonharmadik* fordulón éppen a legfontosabb játszmák nem nyertek befejezést. Ami csak arra vall, hogy a küzdők óvatosan játszva, szívós ellentállást fejtenek ki. *Rothlewi* a *Teichmann* elleni partijában rosszabbul áll, míg *Schlechter* állása *Spielmann* ellen, ugyiszintén *Rubinsteiné* *Alechin* ellen előnyösebb. — A *Duras*—*Rabinovits* játszma egyenlő állásban függ. *Marshall* nyert *Chajes* ellen. *Leonhardt* legyőzte *Fahrnit*, *Niemzovits* nyert *Chotimirski* ellen és *Tartakover* győzött *Jaffe* ellen. *Kostics* végre szép győzelmet aratott *Cohn* fölött. *Johner* nyert *Süchting* ellen és *Löwenfisch* is győztes maradt *Burn* ellenében. A *Widmar*—*Perlis* és *Salve*—*Alapin* játszma remis lett.

A verseny állása a *huszonharmadik* fordulón: *Teichmann* 16½ (1), *Rotlevi* 15½(1), *Rubinstein*, *Schlechter* 14½ (1), *Niemzovits* 14½, *Marschall* 14, *Vidmar* 13½, *Alechin* (1), *Tartakover* 13, *Leonhardt* 12½, *Duras*, *Spielmann* 11½ (1), *Perlis*, *Süchting* 11, *Cohn*, *Löwenfisch* 10½, *Burn*, *Dus-Chotimirski* 10, *Johner*, *Kostics*, *Salve* 9½, *Rabinovits* (1), *Fahrni* 8½, *Alapin* 8, *Chajes*, *Jaffe* 7½.

— **Kossuth Lajos emlékezete.** Kossuth Lajos születésének százkilencedik évfordulója alkalmából szeptember 23-án, szombaton este nyolc órakor Kossuth-emlékünnepet rendez a Budapesti Egyesült Magyar Asztaltársaságok központja a Ráday-utca 56. szám alatti Schrieff-féle helyiségben.

— **Miért lesz az ember egyetemi hallgató.** Ugy látszik, mintha erre a kérdésre kézenfekvő volna a válasz: azért, hogy diplomát szerezzon. Pedig a válasz nem ilyen egyszerű és kézenfekvő. Diplomáért is, de másért is, ami most derült ki az idei egyetemi beiratkozásokon. Feltűnt az idén, hogy a rendkívül haligatók, akik évi tíz koronáért halgathatják az egyetemi előadásokat, szembeálló módon megszorítottak, valóságos elpönlötték az egyetemét. A beözlés akkora fokú volt, hogy érdeklődni kezdtek az oka iránt. Kiderült azután a következő mulatságos dolog: Az egyetemi hallgatók tudvalevőleg mérsékelt áru, ugynevezett „tanuló bérletjegy”-et kapnak a vilámosokra, melynél a rendes havi bérletjegy kétszerannyiba kerül. Így például Óbudáról a Kálvini-terig huzódó kettős vonalra havonként tizenegy koronáért lehet bérletjegyet váltani, míg az igazolvánnyal ellátott tanulók bérletjegyének csak hét korona az ára. Bankok és biztosító-társaságok tisztviselői, nagyobb kereskedelmi vállalatok hivatalnokai és egyszerű kereskedősegek is rájöttek erre s hamarosan kitalálták azt a szimpia ravaszsgát, hogy ezt a maguk javára hasznosítsák. Kezdte egy vagy kettő s a többi utána indult csoportosan. Egyszerűen beiratkoztak a tudományegyetemre rendkívül haligatókúl, lefizették a félévre járó tíz koronát s ezzel be is fejezték egyetemi tanulmányaikat. A kvesztor igazolványával aztán elmentek a Közüli Vaspálya-Társaság irodájába s megváltották a hétkoronas tanulójegyet. A számadás egyszerű. A rendes bérletjegy fél esztendőre nyolcvannégy koronába kerülne, míg a tanulójegy az egyetemen lerótt tíz koronával együtt csak ötvenké korona. A megtakarítás az egész esztendőre hatvanégy korona. Ezért iratkozik be az ember az egyetemre.

— **A drezdai kiállítás és a Világjárás.** A drezdai kiállítás iránt mutakozó állandó érdeklődés folytán a *Világjárás r.-t.* közhírré teszi, hogy *Fürdő-utca 1. sz. a. levő menetjegyirodája* (bejárás a Dorottya-utca felől, telefon 152—52.) 60 napig érvényes térítjegyeket ad ki II. oszt. 99.70, kombinált oszt. 80.40 kor. Prospektusokkal díjmentesen szolgál.

— **Tizián felfedezett remeke.** Londoni jelentés szerint egy glasgowi műkereskedő árverésen 10.000 koronáért régi festményt vásárolt. Mikor a képről levakarta a piszkot, meglepetéssel konstataálta, hogy Tiziánnak egy eredeti művét vette meg. A kép Károly spanyol királyt ábrázolja. A kereskedő már felajánlotta a képet a spanyol kormánynak 70.000 font sterlingért.

— **A kolera.** A belügyminisztérium közegészségi ügyosztálya ma délelben a következőket közli: Budapest mellett, Erzsébetfalván, valamint Títeleen 1—1 koleras megbetegedés történt. Egyik-másik dunamelléki községből szintén jelentenek kolera-gyanus megbetegedéseket, a vizsgálatok azonban még folyamatban vannak. — Budapestben és Újpesten a mai napon koleraeset nem fordult elő. — Esztergomból jelentik, hogy a Nyergesujfalun kolera-ban megbetegedett *Sarle* Simonné munkásnő tegnap meghalt. Dr. Seyber Emil főorvos a helyszínen szigorú óvintézkedéseket tett. — Újpesten még mindig aggasztóak a kolera-vel kapcsolatos hírek. *Péter* Mihály kocsis, akit e hónap 15-én szállítottak az újpesti járványkórházba, tegnap délután meghalt. *Ma délelben meghalt Vaskulka* Albertné is, aki négy nap előtt betegedett meg kolera-gyanus tünetek között. A négy éves kis *Volbarth* Jánosról, akit tegnap délelőtt vittek a kórházba, megállapította a vizsgálat, hogy nem kolera-ban, hanem agyhártyagyulladásban szenved. Újabb megbetegedés ma Újpesten nem fordult elő. — Magyaróvárról jelentik, hogy szombat éjjel a hegyeshalmi állomáson kolera-gyanus tünetek közt megbetegedett *Kobola* Lipót tót munkás, aki a győri szeszfárbán volt alkalmazva. A beteget a járványosztályon elkülönítették és azokat, akik vele érintkeztek, fertőtlenítették. Váladékaikat felküldték Budapestre megvizsgálás végett, ahonnan tegnap este az az értesítés érkezett, hogy *Kobola* ázsiai kolera-ban szenved. A beteg ma kissé jobban van és felépülésében biznak. Újabb megbetegedés nem fordult elő.

Esztergomból jelentik: *Sarle* Simonné, ki ázsiai kolera-ban megbetegedett, meghalt. A haláleset után megalakult a nyergesujfalusi járványbizottság. A hatóság az eset után a legszelebb óvrendszabályokat léptette életbe. Az alispán kérésére a belügyminiszter esendőroket küldött ki a Dunapart érzetere, mert bebizonyult, hogy a Dunavíz okozza a fertőző betegséget. — Fiuméből jelentik, hogy *Draga* községben az elmúlt éjszaka *Bigonini* Besica öt éves leánya és *Margus* Jóna három éves leánya betegedtek meg kolera-gyanus tünetek között. Fiume városának tiszti főorvosa rendeletet bocsátott ki, amelyben felszólítja a fiúmei gyárakat, hogy a náluk alkalmazásban levő dragai munkásokat és munkásnőket becsússák el szolgálatukból. A dohánygyár, rizsgyár és még néhány kisebb gyár nyomban eleget tett a főorvos intézkedésének. A hatóságok rendeletére a dragai iskolákat bezárták. Azoknak a tanulóknak, akik *Dragából* a susáki főgimnáziumba járnak, megtiltották, hogy elhagyják a községet. Fiume város tiszti főorvosa megtiltotta a dragaiaknak, hogy Fiuméba jöjjenek. Ma érkezett meg *Draga* községbe dr. *Katacic*, a horvát báni kormány kiküldöttje, hogy az ottani orvosokkal együtt a szükséges intézkedéseket megtegye. A horvát bán utasította *Modrus-Fiume* vármegye tiszti főorvosát, hogy azonnal utazzék le *Susákba*. Ma délelőtt már megtettek *Susákon* minden óvintézkedéseket a *Draga* felől fenyegető veszélyvel szemben. Két zágrábi és egy ogulini orvos ma délelőtt dr. *Roman* Adolf susáki kerületi orrossal hosszabb ideig tartó tanácskozási folytatást. Az orvosok intézkedésre a dragai ezisztornákat ma bezárták. A lakosságnak esupán forralt vizet szabad inni. *Draga* község lakossága a vizet a fiúmei vízvezetékkel kapja, még pedig olyképpen, hogy Fiuméből 50—60 hektoliterenként szállítják a vizet hordókban. *Barkovics* Mária tizenhat éves dohánygyári munkásnő, aki a fiúmei dohánygyárban volt alkalmazva, ma reggel öt órakor meghalt. *Terma-cich* Kálmán királyi tanácsos, a dohánygyár igazgatója rendeletére azokat a munkásnőket, akik *Draga* községből valók, nem engedték be a gyárba. *Draga* község lakossága tiltakozott *Baccarovich* fiúmei mészáros ellen, aki sertésstelepevel a környék levegőjét megfertőzi. E tiltakozáshoz a város is csatlakozott. A jegyzőkönyvet azonnal felterjesztik a báni kormányhoz. A susáki városi tanács a kerületi előjáróság útján negyven ágyat kért a katonaságtól kolera-kórház céljaira, amely kérelmet a katonai hatóság teljesítette is. — A Mura melletti *Bruckból* jelentik, hogy *Berndorfban* egy kolera-gyanus megbetegedés fordult. *Stancha* Bertalan papirgyári segédmunkás kolera-gyanus tünetek közt megbetegedett és állapota annyira súlyosodott, hogy kórházba kellett szállítani. A segédmunkás azonban szállítás közben meghalt. Bár minden jel kolera-ra vall, mégsem hiszik, hogy *Stancha* kolera-ban hunyt el.

— **Házasság.** *Goreczky* Zsigmond negyedik kerületi elöljáró leánya, *Maney*, sipeki *Balás* Ervin bank-tisztviselővel, sipeki *Dalás* Vince nyug. kir. tórdómszter fiával e hó 23-án, szombaton délután 6 órakor Budapestben a belvárosi főplébánia-templonban tartja esküvőjét.

Minke Tesszát, *Minke* Béla fővárosi iskolaigazgató és törvényhatósági bizottsági tag leányát eljegyezte *Konkoly* Aladár, a „Pesti Haza” *Első Takarékpénztár-Egyesület* tisztviselője.

— **Az agyonszurt bécsi munkás temetése.** Bécsi jelentés szerint ma délután temették el a vasárnapi zavargások haitóját, *Pötzenberger* Ottó gyári munkást, akit egy katoná szuronyozta szét halálra. A rendőrség széleskörű intézkedéseket tett, hogy a temetésen zavargások ne forduljanak elő és nemcsak maga vonult ki teljes számban, hanem katonaság segítségét is igénybe vette. A temetésen mintegy 40.000 főnyi tömeg vett részt háromezer rendezővel. Délután félnégy órakor volt a temetés az ottakrangi temetőben. A koporsó fölött először *Pernersdorfer* képviselő, a képviselőház alelnöke mondott beszédet, utána a kerület nevében *Schuhmeier* képviselő bucsuztatja a halottat, végül egy munkás csch nyelven beszélt. Négy órakor ért véget a temetés, amely után a tömeg a legnagyobb rendben szétoszlott. A délutáni folyamán rendezavarás nem fordult elő. A rendőrigazgatóság holnap rendeletet bocsát ki, amelyben visszavonja a ottakrangi házak és vendéglők korai zárására vonatkozó intézkedését. Ma este is teljes nyugalom uralkodott.

— **Tüzlőtnap a fővárosban.** Vasárnap, hétfő és kedd napja a jövő héten a magyar tüzlőtnap. A rendezőbizottság, amely dr. *Óváry* Ferenc országgyűlési képviselő, szövetségi alelnök vezetésével végezte a tüzlőtnapok előkészítését, már befejezte munkálatait. A helyi bizottságok jelentése szerint a vidéken is élénk mozgalom indult meg s a hatóságok készséggel támogatják a Tüzlőtnapokon érdekében a tüzlőtnapnak a társadalommal együtt végzett gyűjési mozgalmát. A fővárosban mindenütt színes plakátok hirdetik a gyűjtést, sőt ma reggel a főváros négy helyén: a Kigyó-téren a Belvárosi Takarékpénztár, az *Andrássy-úton* a *Parisi Nagy Áruház*, az *Erzsébet-körúton* a *Royal-Orfeum* s a *Váci-körúton* egy magánház épületén nagy zászlók hívják föl a közönség figyelmét a tüzlőtnapra. A fővárosi előkelő mulatók is kivesszik részüket a gyűjtésből. A Fővárosi Orfeumban *Gyárfás* Dezső kéri fel a közönséget az azakozásra, színet közben pedig az Orfeum néhány hölgytagja perselyt hord körül a közönség soraiban. A *Folies Caprice*-ban *Rott Sándor* szól a közönséghez s úgy ott, mint a *Royal-Orfeumban*, a *Trocadero* mulatóban s a *Friedmann-Orfeumban* a mulatók hölgytagjai végzik a gyűjtést. A *Royal-Orfeum* előtt felállított urna mellett *Solti* Hermin és művészársnői vállalták el a gyűjtést. Az *Angol Park* a tüzlőtnapok valamelyikén külön ünnepélyt rendez a tüzlőtnapon javára. Az *Apoló mozgószínház* előtt felállított urna mellett az igazgatóság által felkért hölgyek fognak gyűjteni. A budapesti rendezőbizottság ez uton értesíti azokat a hölgyeket, akik az urnák mellett való gyűjtésre vállalkoztak, hogy *Kállay Imre* főrendező levélben fogja tudatni velük teendőiket, a hely megjelölésével. A budapesti tüzlőtnapi rendezőbizottság címe: VIII., Kunrútcza 2.

— **A drága világ életuntja.** Makón egy 89 éves aggyastyán szösz szerint a drága világnak lett az áldozata. Olyan jóegészséges, mint mondani szokták: — vasegészséges volt *Joó* István makói öreg gazda, hogy akár száz évig is élhetett volna ez a vasember. *Joó* Istvánnak volt mit aprítani is a tejbe, mert 120 holdas kövér fekete földjét, takaros városi házat egyéb vagyonaival 150—180 ezer korona érére becsülték. Mégis buskomorra lett *Joó* István gazda különösen az utóbbi évek óta:

— Nem tudom én már ezt a drága világot megszokni, — sokat elpanaszolta, amidőn fiatalabb korát felemlegette, — akkor 30—40 krajczárért is kaptunk egy kiló jó húst, ma két koronánál is többet elkérnek itt Makón! . . . Nem is lehet már megélni ebben a drága világban.

Addig jajgatott, addig panaszkodott a drága világ ellen a makói öreg gazda, hogy végül azután bucsut is mondott a drága világnak. Ma reggel halva találták a hozzátartozói. A drága világ életuntja felakasztotta magát.

— **Beszakadt menyezete.** A *Bálvány-utca* 15 szám alatt épülő új ház első emeletének és fölemeletének a menyezete tegnap este beomlott. Szerencsére senkison tartózkodott az épületben és így emberéletben nem esett kár. A roskadozó házat a kerületi mérnök megvizsgálta és a rendőrséggel együtt megtették a szükséges intézkedéseket.

— **A fertőzött állathus áldozatai.** A déltiroli *St.-Relle* községben több család megbetegedett attól, hogy a mészárszékből száj- és körömfájástól megfertőzött állat húsát mérték ki. Egy asszony már meghalt, tizenöt súlyosan megbetegedett.

Szélhámos zenész. Néhány nappal ezelőtt Kraml Antal építész Petróczy-utca 30. számú lakásán telefonon felesengették. A telefonáló dr. Kelemen operaházi titkárnak mondotta magát és kérésre elhelyezte, hogy megszerzi Kramlnak az Operaház tetőterületi munkálatait, amely negyven ezer korona forgalmat tesz ki, de kiköti magának, hogy Kraml két százalékban részesítse őt. Kraml hajlandó volt tárgyalni és a telefonon megkérte, hogy látogasson el az irodájába. Néhány óra múlva megjelent Kramlnál egy ur, kijelentette, hogy ő Káldor János földész, a titkár megbízottja. A titkár ur azt üzeni, mondotta, hogy az előző tárgyalásba lép Kraml, szükségesnek tartja, hogy az építész megismerkedjék az igazgató urral. Ennek csak egy módja van. Kraml váltson egy páholyjegyet az Opera esti előadására, s a titkár majd bevezeti a páholyba az igazgatót. Miután a dolog valószínűnek látszott, Kraml átadott huszonegy koronát a jelentkezőnek, megkérte, váltsa meg a páholyjegyet és küldje el hozzá. Az idegen a pénzzel eltávozott, de a páholyjegyet nem küldte el. Másnap ismét megszólalt a telefon Kelemen titkár nevében. A titkár boesánatot kért, hogy a jegy elmaradt, de már nem volt páholy kapható. Majd más estére vált a számára, de egy kéréssel állott elő. Pillanatnyi pénzzavarban van és ötven korona kölcsönt kért Kramltól. Az építész csak most sejtette, hogy csalóval van dolga. Megint az irodájába közeledt a telefonáló, közben azonban a rendőrséghez is telefonált, ahonnan detektívek mentek ki és elrejtették az építész lakásában. Neusokára ezután ismét Káldor János jelentkezett. Átvette az ötven koronát, de amikor távozni akart előléptek a detektívek és igazolásra szólították fel Káldort. Kiderült, hogy az illető Huber Mihály harminczéves színházi zenész. Ő volt az, aki az operaházi titkár nevében telefonált és aki mint földész szerepelt. Többször volt büntetve csalás miatt. Bevittek a főkapitányságra, ahol kihallgatása során kiderült, hogy számos hasonló csalást követett el. Harmincz-ötven koronát csal ki építészektől, gyárosoktól, gőzfűtő vállalatoktól, mosoda tulajdosoktól. Mindenkinél munkát ígért az Operaházhoz és mindenkitől pénzt esalt ki, hogy páholyjegyet váltson neki. A rendőrség a csaló zenészt, aki az Operaház zenekarában is működött, letartóztatták.

Mielőtt utazási jegyét megváltja, bizalommal forduljon a Világjárás Menetjegyirodájához (V. Fűrdő-utca 1., bejárat a Dorottya-utca felől). Telefon 152—52.

A szatmári kiállítás tudvalevőleg megnyitott. A rendező-bizottság minden napra új látványról és új programról gondokodott. A belépti díj határozottan olcsó, a kiállítás a csudaszép „Kossuth-kert”-ben fekszik és a megtekintésre érdemes. Az elszállásolás normális árak mellett történik egy a szállodákban, mint a magánlakásokban.

Halálozás. Londonból táviratozzák, hogy Robert Harth, aki valamikor a kínai vámügy főfelügyelője volt, meghalt.

Ozv. Bodendorfer, A. Mihályné, Imrey Erzsébet Kobányán meghalt.

Kóhalmi József, a magyar királyi államvasutak nyug. felügyelője, életének 75-ik évében Budapesten elhunyt. Harminczéves éven keresztül állott az államvasutak szolgálatában s mindenütt elismert szaktekintély volt vasuti ügyekben. Legutóbb az igazgatóság visszakereseti osztályának főnöke volt s innen vonult hat évvel ezelőtt nyugalomra. Mintaképe volt a pontos körülmények között a hivatalnoknak s ideális korrektsége, nagy tudása mindenütt ismertté és becsültté tette nevét. Halálát kiterjedt és előkelő rokonság gyászolja.

Zomborból jelentik, hogy Bács-Bodrog vármegye tisztifőnöke, Thuróczy Pál ma 48 éves korában meghalt. E hó 22-én helyezték tetemét örök nyugalomra az itteni családi sírboltba.

x Royal-Orfeum, Budapest, Erzsébet-körút 21. sz. Színházi és variété műsor. Kezdeté 8 órakor.

x Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x Akinek fájós foga van, vagy bármi okból orvosi kezelésre szorul, annak legjobban dr. Batizfalvy J. Z. Ki. Egt. tanár, a műtőfogászat és műfogászat szakorvosának Fogorvosi Intézetét ajánlhatjuk. A főváros ezen legelső intézete Károly-körút 3. sz. alatt lett legújában áthelyezve, egyenesen a czébra átalakított, a legkifinomult gépekkel és villamos készülékekkel ellátott helyiségekbe, melyek lehetővé teszik a fogaknak teljesen fájdalomtalan kezelését. A m. v. közelet, miniszter is elismerő leiratával tüntette ki e maga nemében páratlan intézetet, melynek technikai osztályában, mint számtalan esetben alkalmunk volt meggyőződni, a természetestől meg nem különböztethető műfogópótlások eszközöltetnek, melyekkel tökéletesen lehet beszélni és rágni. Természetes, hogy minden művelet dr. Batizfalvy-nak, az ismert szakembernek felügyelete alatt és részben általa is végeztetik, márt is a legteljesebb bizalmat is megérdemli.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különbös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

x Czím- és reklámtáblákat, némesí czimereket készít Harsányi László. Budapest, VII., Hungária-körút 155. Telefon 170—12.

A szatmári gazdasági kiállítás megnyitása.

— A gazdák ünnepe. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, szeptember 21.

Szatmárról jelentik, hogy a „Szatmármegyei Gazdasági Egyesület” ötven éves fennállásával kapcsolatos ünnepeket díszközgyűléssel és a nagy-szabású mezőgazdasági és ipari kiállítással nyitották meg. A földművelésügyi kormányt Kazy József államtitkár képviselte Juhász, Lenk és Fáy fogalmazókkal, míg a kereskedelmi kormány részéről Miesch Endre m. tanácsos, az OMGE. részéről pedig Szilassy Zoltán orsz. képviselő jelent meg az ünnepségen. Az érkező vendégeket Vajay polgármester és a vármegye főispánja fogadták a város és megye nevében. A Kossuth-kertben föllított tágas kongresszusi csarnokot zsufolóság megtöltötte a díszközgyűlésre és a kiállítás megnyitására egybesereglett közönség. Gróf Teleki Géza, a „Szatmármegyei Gazdasági Egyesület” elnöke nyitotta meg a közgyűlést. Kazy József államtitkár a maga és a kereskedelmi miniszter képviselője nevében köszönetet mondott a szíves fogadtatásért. Szilassy Zoltán orsz. képviselő gróf Károlyi Mihálynak, az O. M. G. E. elnökének üdvözlétét tolmácsolta szép szavakkal, összetartásra, szervezkedésre buzdítva a gazdákat. Sokan táviratban üdvözölték az egyesületet. Majd leleplezték az egyesület 50 éves múltjában elnöki tisztséget viselő kiváló férfiak arcz képét. Gróf Károlyi Györgynek, az első elnöknek érdemeit Szabó Adorján méltatta. Dr. Böszörményi Emil báró Vécsey Józsefről emlékezett meg és Domahidy Sándor jelentékeny érdemeit Falussy Árpád méltatta. Végül Domonkos Andor az egyesület ötvenéves történetét ismertette. Ezután Teleki Géza elnök a kiállítás megnyitására hívta meg Kazy József államtitkárt, aki jóleső érzéssel vette tudomásul, hogy a mezőgazdaság és ipar kezdetfogva haladnak együtt. Megnyitottnak jelentette ki a kiállítást, Vajay polgármester rövid beszéde után a társaság az elnök, Világossy Gáspár kiállítási igazgató és a csoportbiztosok kíséretében megsejmelte a rendkívül gazdag kiállítást, melyben a következő érdekes látványok voltak:

Báró Vécsey László sárközi uradalmának pavillonja.

14.600 katasztrális hold területen fekszik az uradalom, mely a legelső mintagazdaságok egyike az egész országban. Ebből körülbelül 10.000 hold erdőség, melynek mindennemű produktumát ott láttuk a csodaszép kiállításon. Az erdőszeti részben különösen a tölgyfa dominál. A mezőgazdasági rész azonban szintén szép és tanulságos. A gazdaság állattenyésztéssel kapcsolatban a szesztermeléssel foglalkozik, minden néven nevezendő terményeket termel, melyeket itt láttunk izléses csoportosításban. Az állattenyésztés terén kiemeljük a birkatenyésztést, a különböző fajú marhatenyésztést, az apaállatok nevelését, stb. stb. A negyvenholdas parkban remek konyha- és diszkerítészet van, mely szintén mintaszerű. A pavillon a kiállítás főnyomtája és közepén az uradalom egy remek erdőrezslette látszik diórámában. A pavillont Sz. Treger Albert uradalmi főintéző rendezte és báró Vécsey László kiállítási elnök az ő kíséretében fogadta Kazy államtitkár köszönetét és szerencsekívánatait a fényes kiállításért. Tényleg nagy áldozatkészség kellett ilyen pavillon létrehozására és nagy tudás és jóízűség Treger főintéző részéről.

Szatmári Gözmalom-Társulat.

A mezőgazdasági csarnokban szerényen húzódik meg a Szatmári Gözmalom-Társulat érdekes kiállítása. Kétségtelen, hogy e társaság Szatmár város első ipartelepe és mint ilyen örleményeit mutatja be a kiállításon. A társulat 1875-ben alakult, ma már 126 munkást foglalkoztat, évi termelése 250.000 mm., a környékét, Nyugat-Magyarországot, Galiciát és Csehországot látja el produktumaival. A társaság elnöke Korányi János ügyvéd, az ügyvédi kamara elnöke, vezérigazgatója Losonczy József, Kazy államtitkár, gróf Teleki Géza előtt fejezte ki elismerését a társulat kiállítása felett.

Magyar Szaru- és Csontárgyár R.-T. Szatmár.

E gyár kiállítása is meglepett mindenkit. Hisz alig két éve alakult 100.000 korona alaptőkével és a megalakulás évében nagy nehézségekkel küzdött,

mert az osztrák konkurrenzia annyira kiszorította a szarút, hogy Magyarországon marahaszarvat nem tudott vásárolni, mert az osztrák lefoglaltatta az egész készletet magának. De a cég is segített magán és Argentínából hozatott anyagot. Dr. Böszörményi Emil a kiállításnak érdemes ügyvezető elnöke állott a társaság élére, az ő buzgalmának köszönhető, hogy ez új iparág meghonosult az országban és az ő fáradságtalan buzgóságának köszönhető, hogy ma egy ilyen kiállítással tud megjelenni a nyilvánosság előtt a kétéves ipari vállalat, melyre hatalmas jövő vár. Hiszen két év alatt elérte a társaság, hogy már nemcsak Magyarországot, hanem Ausztriát, a Balkán államokat, sőt Angliát is ellátja gyártmányai-val. A kormány képviselői melegen gratuláltak a sok fényes sikerért Böszörményi Emil dr. elnöknek.

Neuschloss Testvérek Szatmár.

Szarvasmarha tenyésztésük fellendítésére országos akciózt indított a Neuschloss Testvérek szatmári nagyterelő cég, mely közgazdasági szempontból figyelemreméltónak mutatkozik.

Az akció lényege, hogy gazdák továbbtenyésztés céljából a czégtől üszöket és teheneket kapnak, egy módon, hogy azoknak jelenlegi értékét a tenyészítő 2 év után fizetheti, addig a jószágot el nem adhatja, hanem köteles azt tovább tenyészíteni és illetve az üszökből teheneket felnevelni. Nézetünk szerint ez nem tekinthető közönséges hitelművelésnek, mert azáltal, hogy a gazda tenyészjószág állományát szaporítja, csak racionális, belterjes gazdálkodásra és főleg takarékosagra vall. Neuschloss Testvérek a szatmári gazd. és ipari kiállításon 20 darab nyugati fajú üszövel részt vett és az elhelyezett tenyészanyagról érdekes kimutatást állított ki. E szerint a f. évben 25 vármegyében 108 félnél 630 darab nőivarú szarvasmarhát osztott ki 180.000 korona értékben. A kiállítás alkalmából felhívjuk az illetékes gazdaközönség figyelmét az akcióra, mert ha a felek az ily módon kiosztott tenyészanyaggal meg vannak elégedve és az akció tényleg az egész országra kiterjed, ugy ezt nemzetgazdasági szempontból fontosnak tartjuk, mert ez lenne az első lépés arra, hogy gazdáink heverő jószágához és egyúttal hosszú lejáratú kölcsönhöz jussanak. Annak folytán pedig, ha a szarvasmarha állomány szaporodik, a közönségnek legalább kilátása volna arra, hogy a hus és tej ára idővel alább szállna.

A szatmári kiállításnak különös érdekességét fog adni, hogy f. hó 28-án d. e. 9 órakor kir. közjegyző közbenjöttével és valószínűleg gróf Serényi földművelésügyi miniszter jelenlétében 1 darab 1000 koronás üszöt sorsolnak ki. Ezen 2 éves nyugati fajú üszöt Neuschloss Testvérek szatmári cég ajándékozta a kiállítás javára és e czéltől a Szatmármegyei Gazd. Egyesület 1000 darab a 1 koronás sorsjegyet bocsátott ki.

„Bóni” Gyártelep és Mezőgazdasági R.-T. Nyirbátor.

Megszoktuk, hogy e társaság mindenütt megjelenik izlésesen csoportosított kiállításával, melynek keretében kizárólag saját gyártmányait mutatja be. Így ott láttuk a cég által készített különféle szeszproduktumokat, napraforgó és repeolajgyártmányait, gözmalomnak örleményeit, szappangyárának külön specialitásait, homok-téglagyárának, szőlő- és borgazdaságának, valamint minta-mezőgazdaságának termékeit. A kiállításon a társaságot Mandel vezérigazgató távollétében Reiter ur képviselte és neki volt alkalma a kormány képviselői részéről a sok elismerést elfogadni.

Graepel Hugó Betéti Társaság Gépgyára Budapest.

A gépkiallítás főnyomtája e cég objektuma ki van állítva egy malompadra szerelt henger-szék és köjártat síkszítával és nemzeti gabonatisztító-géppel. A malom teljes izümben látható, az egész berendezést egy angol „hronsbj motor” hajtja. A czéget kiállításon Graepel Harry főnök, Kreisler Jenő üzletvezető és Szücs Gyula mérnök képviselte, ezek előtt fejezte ki Kazy államtitkár és Miesch min. tanácsos teljes elismerését.

Östreicher Tóbiás

üveg, porcellán és lámpáru nagykereskedése Szatmár.

Kétségtelenül az első cég Szatmárról, külön pavillonnal vesz részt a kiállításon, mely ugy külső, mint belső összeállításánál fogva a kiállítás egyik legszebb részét képezi. Maga a cég 21 év óta áll fenn, saját pabotájában hatalmas üzleti helyiséggel bír és vevőköre kiterjedt, nemcsak a város, hanem a környékre lévő vármegyék társadalmából kerül ki. Érdekes, hogy e cég minden cikkében, így villamosságai cikkekben is specialista, nemcsak versenyképes a fővárossal, de árának olcsóságával felülmulja. Kollektív kiállítása izléses és annyira modern, hogy szinte tui-

származása a fővárosi cégeket. Ösztreicher urat bemutatják a kormány képviselőinek, akik gratuláltak a nagy és fényes sikerért.

Májerszky Barnabás

gépgyára és ércöntődéje Nyiregyháza.

A gépgyári kiállítás egyik legszebb látványosa a gazdaközönség szempontjából. A cég: küzkedve velük üvönd, ami abból is kitűnik, hogy 200 víznyomású sajtó került ki gépgyárából. Mezőgazdasági gépeit állandóan nagy közönség látogatta és különösen gazdakörből nagy elismerés hallatszott. Májerszky Barnabás ur kiállítását gróf Teleki Géza elnök mutatta be Kazy államtitkárnak és Micseh Endre min. tanácsosnak, akik igen üztesen megismerlétek kiállított gépeit és nagy elismerésükre biztositották a gépipar e régi érdemes tagját. Különösen tetszett a kormány képviselőinek a gyár víznyomású olvasztója, melyet a cég speciális szerszámokkal gyárt.

Magyar Házipar Fejlesztő Vállalat

Déva.

A házipar-csarnok legértékesebb és igen érdekes csoportja a *Magyar Háziparfejlesztő Vállalat* kiállítása Déváról, mely állandóan lekötötte az érdeklődést. E vállalat két éve áll fenn, ezeröttszáz munkást foglalkoztat házipari alapon, fele földműves osztályhoz tartozó, tétlen téli idő alatt, a másik fele, a városi szegényebb osztály, a nap bizonyos szabad részét használja fel a házipari munkára. A vállalat már az első évben 100.000 korona értékű exportot csinált Amerikába, ami e téren igen nagy eredménynek mondható. De a cég ennek a négyeszeresét is képes lenne exportálni, de minden támogatás nélkül többre nem képes. A vállalat élén *Monori Emil* okl. mérnök áll és ő teremtette meg a cég részére az amerikai piacot. Ugy *Kazy* államtitkár, mint *Micseh* min. tan. igen meleg szavakkal gratuláltak *Monori Emil* urnak.

Bértha Károly

kereskedelmi és műkertész Szatmár.

A kertészeti pavillon jó felét foglalja el *Bértha Károly* tüneményes szép kiállítása. Gyögyörű bab rúfak, hatalmas pálmák, különféle cserjék, dísz- és virágzó növények festői csoportját találjuk mesés elhelyezésben. Egy fehér baldahin alatt pedig élővirágokból készített retek diszmutkák vannak elhelyezve, amelyeket sehol nem láttunk. *Kazy* államtitkár igen meleg szavakkal gratulált *Bértha Károly* ur csodaszép kiállításának, mely egész nap valóságos ostrom alatt állott.

Vallaji artézi forrás-víz.

Igen izlées a vallaji kristálytisza, hygienikus artézi forrásvíz kiállítása. Érdekes, hogy ezt a nagy mélységből fakadó forrásvizet minden áttöltés nélkül közvetlen a kutból palaezkozzák és mint üdítő borvíz első helyen áll. A forrásvíz tulajdonosa *Nok Ferencz* Vallajból, akit úgy az államtitkárnak, mint a kereskedelmi kormány képviselőjének, gróf Teleki Géza mutatott be.

Lichtmann László Vilmos

gépnyagkereskedő, Nyiregyháza.

Megszoktuk e cégtől, hogy ahol megjelenik gépeivel, csak elismerést arat. *Lichtmann* ezuttal is olyan mezőgazdasági gépeket állított ki, melyek nemesak a gazdaközönség teljes elismerését vívták ki, de amelyek mint újdonságok is meglepők. *Kazy* államtitkár huzamosabb időt töltött e cég kiállításánál és elismerését fejezte ki a cég főnöke előtt.

Kovács István

szijgyártó, Nagybánya.

Igen izlées *Kovács István* kiállítása, mely négyes és kettősfogatu lószerszámokból áll. Az egyik szerszámot meg is vette *Pokol Elek* 1000 koronáért. A kiállított tárgyak igen tetszettek a kormány képviselőinek, akik *Kovács István* szijgyártó előtt kifejezték meglepedésüket.

Klein Ferencz

kristály gőzmosoda Szatmár.

Igen izlées e cég kiállítása, igazán nem sablonszerű. Férfi és női fehérneműeket és vegy-tisztított tárgyakat találunk *Kazinczy-utca* 11. szám alatti vegytisztító gyárából. A kormány képviselői, ugy *Kazy* államtitkár, mint *Micseh* Endre miniszteri tanácsos meleg elismeréssel gratuláltak e derék iparosnak, akinek vegyi gyára e környéken az első között áll.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© Az aviatikáért. A magyar aviatikusok támogatására alakult országos bizottság végrehajtó-bizottsága ma délután tartotta első gyűlését az Aero-Klubban, *Bárczy István* polgármester elnök-

lete alatt. A gyűjtés addigi eredményéről *Fröhlich János* számolt be, örömmel konstatálva, hogy az egész ország érdeklődéssel és támogatással fogadja az országos bizottság akcióját, ami elsősorban *Székhely Mihályt* szándékozik repülőgéphez juttatni. Adományok az ország minden részéből érkeznek és eddig esupán magángyűjtésből 12.000 korona gyűlt össze. De igen sok fővárosi és vidéki lap még mindeddig gyűjtési eredményét nem szolgáltatotta be a végrehajtó-bizottság bankjába. Ez uron két fel a bizottság a szerkesztőségeket, sziveskedjenek az adományokat a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank erzsébetvárosi fiókjába befizetni, ahonnan a nyugták a bizottsághoz jutnak. A bizottság január elsején az összes adományokról egy kiadványt fog készíteni, ahol az összes adományok az adományozók névsorba szedésével fel lesznek tüntetve. A tulajdonképeni rendszeres gyűjtési akciót csak most kezdi meg a bizottság. Ennek tervezetét tárgyalta a mai ülés, amely foglalkozott még a bizottság névsorának tervezetével. Arra a nagy érdeklődésre való tekintettel, amelyvel a bizottság védője maga gróf *Khuen-Héderváry Károly* miniszterelnök és az egész ország közvéleménye viseltetik a bizottság ténykedése iránt, a bizottság tagjainak a számát a végrehajtó-bizottság ötszázban állapította meg, a mely bizottságban képviselve lesznek a kormány és a törvényhatóságok vezetőin kívül közéletünk nagyobb ténykedésű alakjai, valamint az akció kezdeményezői, a bydapesti rendőrségi tudósítók szindikátusának tagjai és számos hírlapíró, ugy a fővárosból, mint a vidékről.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Operaház. D'Albert „Hegyek alján“ című operáját először vezényelte ma *Ábrányi* karmester. A kissé lejátszott mű új lendületet kapott néhány helyen, hála a fiatal dirigens eleven temperamentumának és jó szemének. *Ábrányi* rokonszenves talentumára egyre többen kezdenek figyelni és méltán. Vérbeli művész, aki nem ül nyakig a partitúrában, hanem együtt érez a drámaiak, mely egyidőben folyik a színpadon és a zenekarban. Főlénye még az olyan színészt is szuggerálja, aki nem függ tekintetével folyton a karmesteri pálezzán. Félíg telt ház élvezte végig a felfrissült előadást, melyet *Környei, Szamosi, Szemere* elsőrangú előadásai taltak nívón. (l. v.)

(*) Bemutató a Városligeti Színházban. Évek hosszú sora óta játszzák osztrák és német színpadokon a *Tannhaeuser* paródiát, melyet ma mutattak be zajos sikerrel a Városligeti Színházban. A könnyű bohózat egyes jelenetei néha percekig kacagatták a közönséget. A népies élezelődés csinált a warburgi lovag dalnokokból dalárdistákat és a Vénusz barlangjából átváltozott bozoga vig jeleneteket produkált. A warburgi dalnokverseny jelenet tetszett különösen a közönségnek, melyet háromszor is megisméltettek a két fő szereplővel, *Kornai Bertával* és *Gábor Gyulával*. Helyesen bizta a színház igazgatósága *Kornai Bertára* a főszerepet, aki parodisztikus darabokban igen otthonosan játszik. Zajos sikert aratott még a színház két fiatal, de ügyes tagja, *Szabolcs Ernő* és *Szöllősi Rózi*. *Szabolcs Ernő*, mint a *Tannhaeuser* megszemélyesítője, akit gikerei miatt száműznek a dalárdisták sorából, kárpótlást lel Vénuszban (*Szöllősi Rózi*), a bozoga tündérnőjében. A mulatságosnál mulatságosabb jelenetek követték egymást, s a közönség szivesen fogadta *Nestroy* bohókáit és *Binder* könnyű muzsikáját. A jelenetek végén *Kornai Bertát*, s a többi szereplőket jól megérdemelt tapsban részesítette a színházat teljesen megtöltő publikum.

(*) Az Operaházban holnap, pénteken oleső helyárrakkal „Mignon“ kerül színre, melynek ezim-szerében *Marschalkó Rózsika*, mint az Operaház szerződött tagja, először lép fel. *Philino* — *Sándor Erzs*, *Meister Vilmos* — *Arányi, Lothario* — *Takáts, Laertes* — *Mihályi, Fridrik* — *Kertész Ödön, Jarno* — *Hegedüs lesz, Vezényel ifj. Ábrányi Emil* karmester, rendező *Alsózhay Kálmán* főrendező. (Párletszünet 44. szám, kezdete 7 órakor.) Szombaton *Burrián Károly* szász és württembergi kir. kamaracénts fellézésével „*Siegfried*“ et adják, melyben a ezimszerenét önéklő *Burriánon* kívül *Vasovcsné, Fodor A., Payer, Déri, Szemere, Venczell* és *Daboki* dr. műköinek köze, (Évi hálót 114. szám, rendés helyárrak, kezdete félhétkor.)

(*) A „*Herczegki-asszony*“ Budán. A Budai Színházban ma este *Lehár Ferencz* nagyikerü operettje, a „*Herczegkisasszony*“ került színre először. A darabot Budaposten az Opera mutatja be, de ez mitem vont le a mai bemutató érdekességétől. A zsufozásig megtelt nézőtér nagy tetszéssel fogadta a darabot s igen sokat tapsolt a szereplők.

nek, kik közül *Bálint, Bartkó, Gyenge Anne, Ocskay* és *Tábori* alakításai nyerték meg főleg tetszését.

(*) *Vézi Margit* és *Kubinyi Sándor* kiállításának megnyitása. A *Vézi Margit* és *Kubinyi Sándor* műveiből rendezett kiállítást ma délután nyitotta meg ünnepélyesen *Molnár Viktor* közektatásiügyi államtitkár a *Könyves Kálmán* Nagymező-utcai szalonjában. A kiállításon nagy és előkelő közönség volt jelen, így többek között: dr. *Bárczy István* polgármester, dr. *Térey Gábor* és *Márkus Miksa* udvari tanácsosok, *Vézi József* nyugalmazott miniszteri tanácsos, *Ernst Lajos*, a *Lipótvárosi Kaszinó* képvisárló bizottsága nevében *Ruszt József* udvari tanácsos, *Sarbo Leó* és *Wellisch Alfréd*. Ezenkívül még igen sokan voltak jelen a társadalom előkelőségei közül. A művásár mindjárt az első napon élénken megindult. A kiállítás o hó 22-étől naponta reggeltől estig látható. Belépődíj hatvan fillér.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* A *Petőfi-Társaság* első őszi ülése. A *Petőfi-Társaság* a nyári szünet után, vasárnap délelőtt 11 órakor tartja *Herczeg Ferencz* elnöklésével első őszi ülését a Magyar Tudományos Akadémia emeleti termében. Az első őszi ülés nagyon érdekesnek és magas színvonalon állónak ígérkezik. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. *Petőfi* és *Pozsony* (tanulmány), írta és felolvassa: *Pakots József* rendes tag. 2. *Költemények*, írta és felolvassa: *Pósa Lajos* rendes tag. 3. *Sziránek*, írta *Hevesi József* vendég, felolvassa: *Várdi Antal* rendes tag. 4. *Költemények* (a *Muzsikaszó*-ból), írta és felolvassa: *Pap Zoltán* rendes tag.

FŐVÁROS.

(*) *Nyugdíjazott igazgatók*. Az új nyugdíjszabályzat alapján a tanács mai ülésén *Laczko Károly*, *Tanos Sándor* és *Trajtler Károly* elemi iskolai igazgatókat, a köznevelési idejüket kitöltötték, nyugdíjazta.

(*) *Uj kórházi orvos*. A főpolgármester a dunajbparti közkórházhoz dr. *Gretzmacher György* segédorvossá nevezte ki.

(*) *A női kereskedelmi tanfolyamok*. Megir-tuk, hogy a főváros által hét évvel ezelőtt felállított gyakorlati irodai tanfolyam a női kereskedelmi szaktanfolyamok szervezése következtében az évben megszűnt. A főváros tanácsa ma tartott ülésén intézkedett, hogy a főváros a női kereskedelmi tanfolyamokban a heti óraszámot az eddigi 20 óra helyett huszonnég órában állapította meg és pedig a gyorsirás tanítását heti három órától hat órára, a gépirás tanítását pedig heti két órától három órára emelte fel.

(*) *A fővárosi közgyűlése*. A fővárosi törvényhatósági bizottsága e hó 27-én, szerdán tartja a nyári szünet után első rendes közgyűlését, amelynek fontosabb tárgyai: a közkórházak 1912. évi költségeloirányzata; hordozható iskolabarakok felállítására; *Rákosfalvának* és a *Nagyzuglónak* vízzei való ellátása; *Devecsi Ferencz* középületi igazgató és dr. *Toldy László* főlevéltáros nyugdíjazása; azonkívül számos felebezési, tájkiadási, csatornázási, nyug- és kegydíjazási ügy. A tárgysorozat összesen 65 pontból áll.

TANÜGY.

= *Kitüntetett egyetemi tanár*. A király *Margalts Edének* a budapesti tudományegyetem rendes tanárának, sok évi buzgó működése elismerésül, a III. osztályu vaskorona-rendet adományozta.

= *Megüresedett egyetemi tanszékek*. A kolozsvári egyetem állapotairól jelentik, hogy *Jancsó György* dr. egyetemi tanár halálával a kolozsvári tudományegyetem jogi karán most három tanszék van betöltetlenül. Az esetet súlyosítja az a körülmény, hogy mind a három tanszék egy, az ugynevezett tételes szigorlat körébe tartozik. Nincs betöltve ugyanis *Jancsó György* dr. tanszéke, aki a perrendtartást adta elő, *Klupathy Antal* dr. tanszéke, aki a kereskedelmi- és váltófogot adta elő és *Haller Károly* dr. tanszéke, aki az osztrák polgári jogot adta elő. Ennek a helyzetnek az a káros következménye van, hogy vagy egyes tanárokat terhelnek túl a helyettesítéssel, vagy pedig a szigorlat nem kapnak idejében terminust szigorlataik letelésére. E bajok orvoslása véget a kari ülés rövidesen összehívják, hogy a három üres tanszék betöltésére nézve poropozícióit meghozza.

KÖZIGAZGATÁS.

Sopron város a felekezeti iskolák ellen. Sopron város képviselőtestülete nagyjelentőségű határozatot hozott. A felekezeti iskoláztatás, illetőleg iskolák ellen foglalt állást, amidőn a város képviselőtestülete dr. Szilvássy Márton indítványára kimondotta, hogy *beszünteti a felekezeti iskolák-nak adott segélyt.* Soproni jelentés szerint e határozatnak czélja az, hogy a felekezetek a segély megvonásával kénytelenek legyenek iskoláikat a városnak átadni. Az érdekelt hitfelekezetek közül a katolikus és evangélikus konventek tanácsai ma foglalkoztak is a kérdéssel. Mindkét helyen élénk vitát keltett a jelentős és érdekes közgyűlési határozat. Az evangélikus gyülekezet egyházaihoz dr. Schreiner Károly kir. tanácsos javaslatot terjesztett elő, hogy a gyülekezet ragadja meg az alkalmat és adja át iskoláit a városnak, hogy az így felszabadult anyagi erő érvényesüljön. Azonban az egyházi tanács az indítványt elvetette és a római katolikus egyháztanács határozatával egybehangzóan elhatározta, hogy újból kérni fogja a szubvenzió kiutalását. Egyttal mindkét felekezet azt is elhatározta, hogy amennyiben a képviselőtestület most is megmarad álláspontján, akkor felebbezéssel élnek.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Vojtha Antal újrafelvételi kérelme. A budapesti büntető törvényszék esküdtbirósága 1910. október hó 12. napján kelt ítéletével özv. Haverda Boldizsárné meggyilkolása miatt bűnösnek mondotta ki Haverda Máriát, mint felkujtót, Jánosi Aladárt, mint tettest és Vojtha Antalt, mint bűnszervezőt és szándékos emberölés büntetéseben és ezért Haverda Máriát 12 évi, Jánosi Aladárt 10 évi és Vojtha Antalt 8 évi fegyházbüntetéssel sújtotta. A kir. Kuria az ítélet ellen bejelentett semmisségi panaszokat elutasította és így az ítélet jogerőre emelkedett.

Vojtha Antal, aki jelenleg a soproni fegyházban tölti büntetését, sehogy sem tudott megnyugodni büntetésében és egyre ártatlanságát hangsúlyozta. Hogy ezt beigazolja, a Bp. 448. szakszámának harmadik pontjára fektetett újrafelvételi kérelme terjesztett elő, melyet védője, Baumfeld Lajos egy pótlólag benyújtott kérvényével kiegészített. Az elítélt Vojtha Antal és védője tanukra hivatkoznak, akiknek vallomásaival csupán azt kívánta bizonyítani, hogy Jánosi Aladár megbízhatatlan, hazudozó ember, aki esküvel erősítette Vojtha Antal ártatlanságát, utóbb mégis boszúból Vojthát terhelő vallomást tett a budapesti esküdtbirósági főtárgyaláson és azt, hogy ez a vallomás hamis lesz, illetve hogy hamis volt, úgy a főtárgyalás előtt, mint az után egyaránt elmondotta.

Mint hogy azonban az a körülmény, hogy a már büntetett előéletű Jánosi Aladár, aki állását is hamis értekezési bizonyítvánnyal szerezte meg, megbízhatatlan, folyton hazudozó ember, hogy a bűnpör folyamán változtatta vallomását és ismételt valótlanosságokat mondott, továbbá, hogy a szegedi fölmentő ítélet után Haverda Máriától pénzt akart kicsikarni és nem kapott, vallomásaiban boszu vezeti, a főtárgyaláson teljes mértékben érvényesített és így az esküdteknek Jánosi Aladár szavahihetőségében kétségük nem lehetett, minthogy továbbá az esküdtbiróság ítéletének alapját nyilvánosan nem Jánosi Aladár vallomása képezte és erre a vallomásra a közzéadó is csak annyiban hivatkozott, amennyiben az egyéb bizonyítékkal meg nem volt erősítve: ennél fogva Jánosi Aladár vallomásának megbízhatatlansága nem szolgálhat az újrafelvétel alapjául és az erre felhívott tanuk nem tekinthetők alkalmas bizonyítéknak, mindezeknél fogva a törvényszék az újrafelvétel iránt tett indítványt a Bp. 454. §-a értelmében visszautasította. A törvényszéknek ezt a végzését a bíróság a mai napon kézbesítette ki Vojtha Antal védőjének és kézbesíteni rendelte magának, Vojtha Antalnak is a soproni fegyházban.

§ Főszolgabíró és tüzoltóparancsnok. Megemlékeztünk annak idején Grál István tüzoltóparancsnok és Faragó István aradmegyei főszolgabíró afféjéről. Tüzeset alkalmával, midőn a főszolgabíró helytelen intézkedései miatt megfelelőbb rendelkezésekre utasította a tüzoltóparancsnokot, szóváltás támadt közöttük. Végül a főszolgabíró a

tüzoltóparancsnokot karhatalommal a községházára kísérlette és másnap reggelig ott tartotta. A tüzoltóparancsnok feljelentette az esetet a törvényszéknek és a királyi ügyészség személyes szabadság megsértése miatt vádat emelt a főszolgabíró ellen. Az aradi törvényszék vádtanácsa ma foglalkozott ezzel az ügygel és a vádat elutasította. Az ügyészség a táblához felebbez.

SPORT.

( ) Bécsi löversenyek. A nap főszámát képező Nagy freudenauai handicap-ban Quartus győzött, elég jó lovakat hagyván maga mögött ezen futással meglőntötte sok sportembernek a véleményét, akik nem akarták elhinni, hogy az Egyedi-ló az 1600 méteren túl is tudjon érvényesülni. A startfavorit South East-nak hosszú volt a táv. A Floridsdorfi díj-at Fürge játszva nyerte, dacára nagy súlyának, míg a Nil Desperandum-versenyben a hamis favorit Brennerpass kapott ki az első helyű Braunau-tól, sőt még Munkás is megelőzte. A megnyitó Gátverseny-ben Chinchilla győzelme váratlanul jött; a favorit Illy-nek a második helyvel kellett megelégednie. Finom Rózi-nak ugy látszik megártott az örökös talpon levés, mert csak közepes harmadik tudott lenni a nagytrartott Visz és Nándor mögött, az Akadémia-versenyben pedig Preciosa ejtette bámulatba a fogadókat első helyével. A meetinget bezáró futamban az alaposan lépungeolt Wilburne kuszálta még jobban össze a papírfomat győzelmével.

Nyilttér.

Erőszakban közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Öszinte fájdalommal jelentjük igazgatóságunk kiváló tagjának

Dr. Schwieger Henrik

urnak

szomorú elhunytát.

Egyik megteremtőnket gyászoljuk benne, aki — intézetünk megalapítása óta — mint annak igazgatósági és végrehajtó-bizottsági tagja, a vállalat fejlesztése körül felejtethetetlen érdemeket szerzett és örök hálánkat érdemelte ki.

A Budapesti Villamos Városi Vasut R.-T.

igazgatósága és felügyelő-bizottsága

TOKAJI BOR

a **BOROK KIRÁLYA!**

Legpompásabb élvezeti czikk, a leghathatósabb gyógybor!

Feltétlenül **HERCZEG WINDISCHGRAETZ LAJOS** eredeti vartöltésű legyen.

Kapható mindenütt!!

Pinczészet: Sárospatak—Tokaj.

FORGALMI IRODA: Budapest, VI., Teréz-körút 25., I. emelet.

Az

ÖDIPUSZ KIRÁLY

előadásainak óriási sikere arra indította a Magyar Színház igazgatóságát, hogy a tragédia előadásait

a jövő hét minden estéjén

folytassa a

Beketow-Czirkuszban.

Helyárak: Páholyülés 8.--, zárt-szék 7.--, tribün 5.--, I. hely 3.--, II. hely 2.--, karzat 1.-- korona.

Jegyek válthatók az összes előadásokra a Király Színház és Magyar Színház pénztárainál, a Bárd-féle jegyirodáknak és a Beketow-czirkuszban.

Az igazgatóság különösen és ismételtén föl hívja a közönség figyelmét arra, hogy fél 8 óra után, a mikor a játék minden este kezdődik, senkit a czirkusz épületébe nem bocsátanak. Az így értéküket vesztett jegyekért az igazgatóság kártérítést nem ad.

KÖZGAZDASÁG.

Kamatlábemelés mindenfelé.

— A pénzpiacról. —

Budapest, szeptember 21.

A magyar közgazdasági élet minden szervének érdeke az, hogy éppen napjainkban olesó legyen a pénz, hogy a nagynehezen mozgásba jött ipari élet könnyen kielégíthesse hitelszükségleteit. Csak természetesen tehát, hogy a közös jegybank a saját aranya és az osztrák érdekek védelmében fölemelte a kamatlábat 4 százalékról 5 százalékra. A magyar közgazdasági életnek közvetlen kapcsolata azokkal a piacokkal, amelyeken a marokkói kérdés feszültséget idézett elő, alig van. A párisi csekket visszavonása nálunk jelentéktelen volt. Mindezekből a piactól Ausztria régi idők óta elzár bennünket. Csak Ausztria pénzügyei kapcsolódnak úgy a nemzetközi pénzügyi életbe, hogy a nemzetközi piac változásai azonnal és közvetlen kihatással lehetnek az osztrák jegybankra is. Igaza lehet a jegybanknak, amikor az osztrák piac jelenségei alapján védi aranyát és saját részvényesei számára a magasabb kamatlábat jobb osztalékokra nyújt ki látást; de mindez bennünket alig-alig hogy érintene, ha nekünk is nem ugyanaz az osztrák intézet lenne a jegybankunk. De mert a jegybank is közös, hát megvizsgáljuk mi az osztrák piac védelmének költségeit is a magasabb kamatok alakjában. Indokot természetesen bőven talál a jegybank a kamatlábemelés magyarázatára. Pedig a Reichsbank, az Angol Bank és az Osztrák-Magyar Bank kamatlábemelése között csak annyiban van összefüggés, hogy a jegybankok aranykészletük megvédése céljából emelték fel a kamatlábat. A Reichsbank kamatlábemelése csak siettette az Osztrák-Magyar Bankot és az Angol Bankot. Mert mindkét jegybanknál a Reichsbank alacsonyabb kamatlába az aranykészlet nagyarányú kiszivárgását vonhatta volna maga után s ezért történt, hogy az Osztrák-Magyar Bank fötanácsa nem várta be a korábban szeptember 28-ára kitűzött ülést, hanem már ma felemelte a kamatlábat s ezzel megszüntette a 4 százaléknak hosszú idő óta tartó uralmát s megvédte az aranykészletét épp úgy, mint az Angol Bank, amelynek statusa és aranykészlete egyaránt kedvező volt ugyan, de már érezte a 3 százaléknak kedvezőtlen hatásait. Tegnap nem is fogadott el 3 százalék mellett váltót, ezzel akarta jelezni, hogy az alacsony kamatláb nem elég biztos eszköz az aranykészlet megvédésére.

A nemzetközi pénzpiaczi mozgalmakról egyébként a következő tudósításunk számol be:

Budapest.

Az Osztrák-Magyar Bank budapesti és bécsi főintézeténél valamint a nagyobb fiókintézeteknél tegnap nagyarányú váltóbenyújtások voltak. 10 millióra becsülik a leszámított váltók értékét. Már ez is arra mutatott, hogy a jegybank nem vár a kamatlábemeléssel s nem, mint elinte hitték, fél százalékkal, hanem mindjárt egy teljes százalékkal emeli fel a kamatlábat. Ma a fötanács ülése előtt sem a budapesti, sem a bécsi főintézeteknél nem számítottak le váltót, csak az ülés után, amikor már az 5 százalékos kamatláb volt érvényben.

A fötanács ma délelőtt Budapesten ült össze és rövid ülésben elhatározta, hogy a leszámított kamatlábat 4 százalékról 5 százalékra, a lombard kamatlábat pedig 5 és fél százalékról 6 és fél százalékra felemeli. E határozatot megelőzően rohenzi Pranger József udvari tanácsos, vezértitkár kimerítően ismertette a belföldi és a külföldi pénzügyviszonyokat. Kifejtette, hogy gazdasági életünk minden területén igen élénk volt a pénzkörforgás. A leszámított tárcza és a lombard e hó 15-én 937.2 millió koronát tettek, ami 181.3 millió koronával több, mint a tavalyi ugyanezen napon. Körülbelül hasonló arányban emelkedett a bankjegykörforgalom, amely 2.314.9 millió korona volt, a múlt évi szeptember közepéhez képest 159.7 millió koronával több. A belföldi pénzügyi és nagy feszültséghez az utóbbi időben külföldi fizető-eszközök iránt még 1907-ben sem tapasztalt szükséglet járt el és ezt a szükségletet ugyszólván kizárólag a jegybanknál igyekeztek kielégíteni. A devizák iránt meglehetősen viharosan mutakozó kereslet folytán a külföldi váltók árfolyama, amely e hónap elején még a reláció alul állott, ugrásszerűen szökött fel és a devizaárfolyamok oly magasságot

érték el, amelynek következtében organikus aranylívvel jövedelmezőnek mutatkozott. Minthogy a német birodalmi jegybank tegnapelőtt a leszámított kamatlábat 4 százalékról 5 százalékra való felemelést határozta el, a fötanács pénzügyi életvédelme céljából szükségesnek látta, hogy szinte igénybe vegye azt az eszközt, mely idegen pénz elvonását a leghatásosabban nehezíti meg; ennek folytán a kamtláb felemelésére vonatkozó indítványt a fötanács vita nélkül, egyhangulag elfogadta. Holnapról kezdve tehát váltók, közraktári zálogjegyek és értékpapírok leszámításáért 5 százalékos költségnövekedést állami járadékokra, sóbányajegyekre, osztrák államkincstári utalványokra, magyar kincstári utalványokra és magyar állami pénztárjegyekre, továbbá az Osztrák-Magyar Bank zálogleveleire 5 és fél százalék, költségnövekedést egyéb értékpapírokra 6 százalék kamatot fognak számítani.

Londonban.

Alig pár órával a budapesti kamatlábemelés után megérkezett Londonból is a kamatlábemelést hírlí hozó kábelüzenet, mely szerint az Angol-Bank igazgató-választmányja ma délelőtt ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a kamatlábat három százalékról egy teljes százalékkal négy százalékra emeli fel. Ez a kamtlábemelés természetes is, hiszen az angol piacnak ugy a francia, mint a német piaccal olyan óriási és közvetlen érdekeltége van, hogy a költségnövekedés elmaradhatatlan volt s az angol banknak tényleg volt oka féltetni aranykészletét.

Párisban.

Párisból jelentik: A Francia Bank a váltókamatlábat 3%-ról 3½%-ra, a lombardkamatlábat 3½%-ról 4%-ra emelte.

Kopenhágában.

Mint előrelátható volt, a gyökereivel teljesen Németországból táplálkozó Dánia is kénytelen lesz a német kamatlábemelést követni. Ez ma meg is történt, mert — mint egy kopenhágai távirat jelenti — a dán nemzeti bank a kamatlábat 4 százalékról 5 százalékra emelte föl.

A hatás.

A budapesti piac annyira biztosra vette a jegybank régi recept szerint biztosan bekövetkező kamatlábemelését, hogy már napokkal ezelőtt eszkomptálta is azt, amit a tegnapi nagyarányú váltóbenyújtások is igazolnak. Éppen ezért valami különös hatással nem volt a tözsdére sem a pénzdérágítás, sőt a mai forgalom folyamán árfolyások is felszínre kerültek. Egyébként jelemez a helyzetre az, hogy ugy Berlinből, mint Párisból megnyugtató hírek érkeztek ugyanakkor, mikor a jegybank párisi és berlini feszültség miatt drágította a pénzt. A francia pénzügyminiszter Klotz és Caillaux miniszterrelök, volt pénzügyminiszter sürgős vizsgálattal meggyőződtek arról, hogy a legközelebbi ultimólikvidáció: reporttéléli alacsonyabbak lesznek, mint a legutóbbi mélio likvidációnál és hogy a párisi piacnak e hónap végén a szükséges tőkék rendelkezésére fognak állani. Ha legutóbb bizonyos pénzügyi uralkodott is, melyet a német-francia tárgyalások menete által okozott bizonytalanságnak kell tulajdonítani, másrészt meg kell állapítani, hogy a helyzet ismét normális lett.

Vörös László új iparvállalata. Megemlékeztünk már arról a hírről, hogy egy nagy amerikai textilgyári cég Magyarországon is egy nagyobb szabású textilgyárat akar alapítani. Ez ügyben most Vörös László v. b. t. t. volt kereskedelemügyi miniszter, aki az amerikai érdekltség megbízásából az előmunkálatokat vezette, egy nyilatkozatában megerősítette az alapítás híreit, mely — szerinte — már befejezett dolog. A gyárat az *United States Worsted Company* építi föl 7 millió korona álló és 5 millió korona forgótőkével. A gyár gyapjú fonó és szövőgyár lesz 60.000 orsóval és 500 szövőszékkel. Az orsók nagy száma nem áll arányban ugyan a szövőszékek számával, de a gyár az amerikai anyavállalatok számára is készít fonalakat, mert a magyar gyapjú minőségét Amerikában is kiválóan tartják. A gyár valószínűleg a Vág mentén épül föl. Eredetileg ugyan arról volt szó, hogy a gyárat Losonezon létesítsék, ami az ottani régi gyárak körében bizonyos nyugtalanságot idézett elő. Különösen az amugy is mostoha munkásviszonyok miatt. Félő volt ugyanis, hogy az új gyár a régi gyárak nagy fáradsággal kitanított munkásait el fogja vonni. Ebben a tekintetben Vörös László teljesen megnyugtató kijelentést tett, amely egyszermind azonban sajátos világot vet hazai munkásviszonyainkra. Az új gyár a munkáskérdést

ugyanis igen egyszerűen akként kívánja megoldani, hogy Lawrence-ben lévő gyárából, melynek 4000 munkása közül több mint 2000 Magyarország felső vármegyéiből való, a munkavezetőket és az ügyesebb munkásokat hazaküldi avégből, hogy az itt létesítendő vállalat munkásait kitanítsák. A munkásoknak ily módon való szerzése kétségtelenül egyszerű dolog, de a hazai ipar szempontjából nagy örömmel fogjuk üdvözölni, ha tényleg bekövetkezik. Ezzel kapcsolatban emlékeztetünk meg Vörös Lászlónak egy másik iparvállalatáról. Az ő elnöklése alatt ugyanis a berlini Kola-Dultz cég támogatásával s 500.000 korona alaptőkével egy új részvénytársaság alakul, amely azonban az *Általános Vegyészeti Művek R.-T.* telepét átveszi s főleg a Kola-Dultz-féle idegesség elleni szereket és ásványviz pasztillákat fog gyártani emi mintára.

A tordai törvénykezési épület építői. A Tordán emelendő törvénykezési épület és fogház terveire hirdetett pályázat eredménye felett bíráló bizottság legutóbb tartott záróülésében az első 2000 koronás díjat egyhangulag a 3. számú tervért Orbán Ferencz budapesti építésznek, a második 1500 koronás díjat ugyancsak egyhangulag a 2. számú tervért Mikle Károly és Hetzer Róbert budapesti építésznek, a harmadik 1000 koronás díjat pedig ugyancsak egyhangulag a 8. számú tervért Aigner Sándor budapesti építésznek ítélte oda.

Az Erzsébetvárosi Takarékpénztár alaptőkeemelése. Olyan nagyhangú híresztelések terjedtek el az Erzsébetvárosi Takarékpénztár alaptőkeemelésével kapcsolatban egy „bizonyos” ellenzék akciójáról, hogy azok, akik a kulisszák mögé nem láthattak, joggal hihették azt, hogy itt egy küzdelem lesz az igazgatóság és az „ellenzék” között. Mi megirtuk ugyan, hogy a nagy zaj mögött semmi komoly tartalom nincs, de azért csak tovább folyt bizonyos helyeken az ellenzék nagy szervezkedéséről való hírközlés. Ma kellett volna megdőnie a döntő ütközetnek a két fél között. A esata azonban elmaradt, mert a nagy „ellenzék” egy részvényt sem tudott lehelyezni. A harez tehát abból állott, hogy a mai rendkívüli közgyűlés egyhangulag elfogadta az igazgatóság az alaptőkeemelésre vonatkozó határozatát, bizonyosságul annak, hogy a részvényesek teljes bizalommal néznek annak az igazgatóságnak működése elé, mely az intézetet eddig felvirágoztatta és egyik nagy sulyu középbankunkká fejlesztette. A közgyűlésen, amelyen dr. Morzányi Károly elnökölt, megjelent 159 részvényes 653 letett részvény képviselőben. Az igazgatóság indítványozta a takarékpénztár alaptőkéjének 7 millió koronáról 10 millió koronára való felemelését 6000 darab 500 korona névértékű részvény kibocsátása által. Az új részvények 550 koronás árfolyamon becsáttnak ki; azokból 3500 darab a részvényeseknek ajánlatik fel olyképen, hogy minden 4 régi részvény után 1 új részvény vehető át; 2500 darabnak szabadszékéből való előadásával pedig az igazgatóság bizatott meg, *Ugy ezen mennyiségnek, valamint a részvényesek által esetleg át nem veendő darabok ötszázötven koronás árfolyamon való elhelyezése biztosítva van.* Az igazgatóság az elővételi jog gyakorlására a f. hó 22-től 30-ig terjedő időszakot tűz ki. Ezen indítványhoz a felügyelő-bizottság nevében és annak egyhangu határozata folytán dr. Charmant Oszkár kir. közjegyző hozzájárult és a közgyűlés Jan. daurek Vince részvényes ajánlatára azt egyhangulag a bizalom egyidejű kifejezése mellett elfogadta.

Huszezer koronás alapítvány a szövőipar iránulmányozására. Győről jelentik: Wolf Miksa győri nagykereskedő 20.000 koronás alapítványt tett a győri kereskedelem és iparkamaránál oly célból, hogy annak évi 800 korona kamata mint ösztönző a győri első kereskedelmi vagy forgóiskola egy jelölt növendékeinek adassék, aki a szövőiparban éhajtja magát továbbképezni és szerzett ismeretét legalább öt éven át a magyar szövőipar érdekében hasznosítja. A kamara az alapítványt elfogadta.

A Gresham új üzletága. A Gresham Hitbiztosító társaság, mely hazánkban 1867 óta működik és így az életbiztosítás terén Magyarországon uttörő volt, még a múlt évben 12 millió korona, teljesen befizetett alaptőkével egy hatalmas tűz- és halálesetbiztosító társaságot alapított. A Gresham

ezen tűz és balesetbiztosítási ágazatainak há-
zánkban való bevezetését is tervbe vette, ez
irányban az előmunkálatokat mielőbb foganato-
sítja és egyidejűleg az életbiztosítási ágazatban is
igen előnyös és modern feltételeket és új láblá-
zatokat honosít meg.

Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő
nagyobb nyereményeket sorsolták ki.

10.000 koronát nyert: 14325.
5000 koronát nyertek: 6300 30091 65132
60061 78252.

2000 koronát nyertek: 3120 3898 4427 4619
5192 7010 10659 16734 28799 36539 40455 40865
42192 51104 53503 64408 66129 67396 69450
70080 77305 77874 81225 81537 89833 90976
92288 101197 107325.

1000 koronát nyertek: 3049 3766 4133 5457
7925 8251 10745 13669 15616 21412 21766 23988
26525 26737 31042 31334 37092 37127 42199 42633
48143 48608 49213 56275 53484 61750 67271 69456
79773 80056 81824 85769 90570 90884 94227 94988
98113 103104 103288 104841 105761.

500 koronát nyertek: 3595 4227 4250 6462
7620 8080 9174 9285 11960 13111 14094 15455
17518 17792 8232 18325 20077 22162 22167
21508 22913 2521 28053 26539 29846 33758
34445 35885 36311 36147 36494 37118 38484
39080 47851 48750 49488 49617 52723 53644
54583 57440 57924 58616 60184 60864 60905
63367 64272 65020 65370 66848 66970 67847
68456 68289 73314 74875 75198 76169 76168
76525 77803 77863 78211 80187 80675 81158
84720 85559 90516 90639 91695 92059 93688
94093 94274 95180 96767 97005 97234 98048
103473 104341 109586.

A mai húzásán a 10.000 koronás főnyereményt
14325 számmal a Hecht Bankház Részvénytársaság
ügyfelei nyerték.

A francia tőke Németországban. A berlini
szokatlanul izgalmas tőzsdénapok, melyekre jórészt
a francia tőkének német piacra való kivonása
szolgáltatta az első impulzust, önkéntelenül föl-
vetette azt a kérdést, mekkora hát az az összeg,
smít a francia tőkepenzesek berlini piacon he-
lyeztek el? Első pillanatban, mikor az emlékeztet
fekete szombat beállott, egy milliárd frankról be-
szélt azok, akik a pénzpiac helyzetét ismerik.
Ugyan ez az összeg nem közvetlenül került francia
piacra Németországba, hanem egyrésze Svajcon
és Belgiumon át jutott a berlini piacra. A fran-
ciáknak ugyanis a svajci és a belga piacon is
van kihelyezett tőkájük, ezek aztán tovább adják
Németországnak. De még így is nagy összeg volna
az egy milliárd frank, mert Párisnak, az adósk
Mekkájának a világ minden részében van tőkéje
elhelyezve. Francia lapok közlése szerint 500 mil-
lió frankot követel a francia bankárvilág Német-
országtól. Mindenesetre olyan hatalmas összeg ez,
hogy ha egyszerre akár aranyban, akár csekkben
és devizában kivonnak egy pénzpiacról, nagyobb
idegességet és rázkódtatást idéz elő. Különben a
berlini piac megmutatta, hogy aránylag kicsiny
rázkódtatással is ki lehet vonni tőle egy fél mil-
liárdot. Igaz, hogy olyan mély nyomokat hagyott
a franciáknak ilyen állásfoglalása, hogy nemcsak
a berlini, hanem az egész nemzetközi pénzpiac
még hosszú ideig emlékezni fog a marokkói kér-
dés által előállított bonyodalomra.

Az Osztrák-Magyar Bank fiókjai. Ausztriában
rövidesen az Osztrák-Magyar Bank két új fiókot
állít fel. Az egyik, mely már rövidesen meg is
kezd működését, Jungbunzlauuban nyílik meg, a
másik pedig Königsbrunnban lesz.

Magyar liszt Braziliában. Rio de Janeiról fő-
konzulunk jelent: A magyar buzáliszt kivitele a
lefolyt évben kedvezően alakult. Az Egyesült-
Államok részére adott vámkedvezménynek 20
százalékról 30 százalékra való felemelése az im-
portban változást nem idézett elő, mivel a magas
berek miatt az északamerikai liszt az argentinai-
val a versenyt nem bírta ki. Még ugyanis az ar-
gentinai liszt zsákja 10-12 millreisbe, az észak-
amerikai hordó 20-25 millreisbe, addig a ma-
gyar liszt 30-31 millreisbe került. A mi verseny-
előkülti kitűnő lisztünk olyannyira kedvelt, hogy
belátható időn belül a bevétel csökkenése nem
várható.

Nemzetközi vasúti műszaki kongresszus. Októ-
ber hónap 9-től 17-ig Rómában nemzetközi vasúti
műszaki kongresszus lesz, amelyet az olasz vasúti
mérnökegyesület rendez. Ez a kongresszus lesz az
első nemzetközi vasúti műszaki tanácskozás. A ren-
dezőbizottság a kongresszusra meghívta az összes
nemzeti vasúti mérnökegyesületeit. A kongresszus
bezárása után Torinóba utaznak, hogy a kiállítás
is több villamos nagy vasutat megtekintsenek.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonátőzsde.

Budapest, szeptember 21.

A készáru piacon kifejezetten lanyha volt az
irányzat. Bőséges kínálattal szemben a malmok
elég jó vételkedvet mutattak ugyan, de csak ol-
csóbb árakon voltak hajlandók vásárolni. Mivel az
árubirtokosok meglehetősen tartózkodók voltak,
nem valami élénk forgalom fejlődött ki, amelynek
folyamán mintegy 22.000 q buza kelt el 5 fillérrel
a tegnapiaknál olcsóbb árakon. A legdrágább el-
adási ár 12,35 korona volt 82 kilós tiszavidéki bu-
záért, a legolcsóbb pedig 11,45 korona 76 kilós ro-
mán búzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs
5 fillérrel olcsóbb, a többi változatlan. Forgalmaba
került: 300 q rozs 9,95 koronás áron, 600 q zab
9,55-9,80 koronás árakon és 900 q tengeri 8,85-
8,90 koronás árakon. A határidőpiacon az üzlet
ma mindjárt a megnyitáskor kedvtelenül és a teg-
nap zárlatnál némileg alacsonyabb jegyzésekkel
indult meg. Kezdetben jó ideig tartva maradtak az
árfolyamok, később azonban egyre fokozódó kíná-
latra, amivel szemben a vételkedv is erősen meg-
csappant, meglehetősen lanyhult az irányzat, mi
mellett aztán az árfolyamok mérsékelten esökken-
tek. Az októberi buza 4 fillérrel a tegnapi zárlaton
alul, 11,79 koronán indult, előbb 11,77 és 11,81 kö-
zött ingadozott, aztán 11,73-ig ment vissza és zár-
latkor 11,75 koronán maradt. Az októberi rozs 6
fillérrel a tegnapi zárlaton alul, 10,17 koronán in-
dult, 10,29-ig javult, aztán újra 10,14-ig esökkent
és zárlatkor 10,18 koronán maradt. Az októberi zab
ma erősen el volt hanyagolva, amennyiben csak
jelentéktelen forgalom fejlődött ki benne; 9,48
koronán indulva 9,47 és 9,53 között ingadozott és
zárlatkor 9,49 koronán maradt. A májusi tengeri
8,34 koronán indult, előbb 8,32-re gyöngült, aztán
8,38-ra emelkedett, majd ismét 8,31-ig ment vis-
sza és zárlatkor 8,32 koronán maradt. A tegnapi
zárlatához viszonyítva, végeredményképen ma az
októberi buza 8 fillérrel, az áprilisi buza 9 fillérrel,
az októberi rozs 5 fillérrel, az októberi zab 3 fillér-
rel, a májusi tengeri 4 fillérrel hanyatlott.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ-
kező volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki, uj	75	—	79	23.40-2.60
"	76	—	80	23.5-24.1
"	77	—	81	23.70-24.20
"	78	—	82	—
Fejérmegyei, uj	75	—	79	23.20-23.55
"	76	—	80	23.4-2.80
"	77	—	81	23.0-24.1
"	78	—	82	—
Pestvidéki, uj	75	—	79	23.40-2.75
"	76	—	80	23.55-23.95
"	77	—	81	23.60-24.10
"	78	—	82	—
Bánsági, uj	75	—	79	23.0-23.75
"	76	—	80	23.55-23.95
"	77	—	81	23.65-24.15
"	78	—	82	—
Bácskai, uj	75	—	79	23.40-23.85
"	76	—	80	23.65-24.1
"	77	—	81	23.70-24.20
"	78	—	82	—
Rozs I. rendű uj	—	—	—	20.10-20.30
középmínőségű uj	—	—	—	19.80-0.1
Arpa takarmány I. rendű	—	—	—	17.80-18.20
II.	—	—	—	17.40-17.70
Zab I. rendű	—	—	—	19.30-19.60
II.	—	—	—	18.80-19.10
Tengeri belföldi uj	—	—	—	17.60-17.70
ó	—	—	—	—
Köles	—	—	—	—

Kötetett:

Buza. Tiszavidéki: 1800 q 82 k 24.60 K, 800
q 82 k 24.50 K, 1000 q 81.5 k 24.40 K, 150 q 81
k 24.60 K, 400 q 81 k 24.55 K, 300 q 81 k 24.50 K.
Kalocsai: 1500 q 79 k 23.80 K.
Bácskai: 100 q 78.8 k 23.20 K rozsos.
Bánsági: 3000 q 79 k 23.85 K.
Fehérmegyei: 500 q 80 k 24.55 K, 200 q 80 k
24.15 K, 300 q 79 k 23.90 K.
Román: 1500 q 22.90 K rakt.
Törökbecsei: 4200 q 80 k 24.36 K.
Rozs: 300 q 19.90 K pp.

Zab: 100 q 19.80 K, 100 q 19.60 K, 100 q 19.50
K, 200 q 19.19 K, 150 q 19.40 K.
Tengeri: 400 q 17.80 K kocsi, 500 q 17.70
K ab raktár.

Az árak 100 kilogrammonként, koronaérték-
ben értendők.

A határidőpiacon Kötetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1911-re:

Buza 1912 áprilisra 12.07-06-09-01
Buza októberre 11.79-80-77-81-73-75
Rozs áprilisra 10.59-55-60-51-54
Rozs októberre 10.17-14-23-14-19-18
Zab áprilisra 9.63-39-66-74-67
Zab októberre 9.48-47-53-48-49
Tengeri 1912 májusra 8.34-35-32-38-31-32

7 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza áprilisra 12.01-12.03
Buza októberre 11.75-11.76
Rozs októberre 10.18-10.19
Zab októberre 9.45-9.50
Zab áprilisra 9.67-9.68
Tengeri 1912 májusra 8.32-8.33

Budapesti gabonaforgalom.

1911. szeptember 19 től 1911. szeptember 20-ig.

Érkezett Elszállított

m é t e r m á z s a

Buza	45379	11831
Rozs	10096	100
Arpa	6005	—
Zab	9219	2510
Tengeri	—	200
Liszt	1093	22667
Korpa	—	3189

Eriéktőzsde.

A marokkói ügy kedvező fordulata igen jó
hatást tett a börzén és a külföldi jelentés lanyha-
ságát teljesen ellensúlyozta. Az Osztrák-Magyar
Bank fölemelte a rátát egy teljes százalékkal, amit
azonban nálunk emóció nélkül fogadtak, mert
mindenki el volt készülve a rendszabályra. A ve-
zető értékek 2-3 koronával emelkedtek és elért
legdrágább áron zárultak. A helyi piacon a rima-
murányi részvény tünt ki áremelkedésével, míg a
többi is kivétel nélkül drágábban kelt el. A kész-
áru piacon a magyar cukorrészvény a tegnapiul
40-50 koronával drágábban, a többi tartott áron
eserélt gazdát. A zárlat kedvező volt. A déli tőzsde
iránya tartózkodó volt, mert a mi jegybankunk
kamatemelése Berlinben rossz hatást tett. A nem-
zetközi piac értékeinek ára lemorzsolódott. A
helyi piacon a közúti vasutársaság egy nagy bi-
zománys eladása nyomán esökkent. A készáru-
piacon a magyar cukoriparrészvény 50 koronával
drágult. A járadékpiac kissé javult. A valuta és
érezváltó igen szilárd. A zárlat elgyöngült.

Az előtőzsdén kötöttek: Osztrák hitelrészvény 644.25
-646.25, Magyar hitelrészvény 841.50-843.50, Osztrák-
magyar államvasut-részvény 730, Déli vasut-részvény
116-117.50, Jelzálogbank-részvény 494-485, Leszámi-
toló-bankrészvény 572-573.75, Rimamurányi részvény
682-682.75, Közúti vasutársaság 802.50-804.50, Vá-
rosi vasutársaság 411-411.50, Hazai bankrészvény
309-309.50, Magyar bankrészvény 727-728.25, Keres-
kedelmi bankrészvény 4115, Magyar villamosági rész-
vény 491, Ganz-féle részvény 4220, Magyar cukoripar-
részvény 3045-3085, Magyar gázizzó részvény 930, Osz-
trák légszész részvény 1427, Klotild vegyiparrészvény
290 K.

A déli tőzsdén kötöttek: Osztrák hitelrészvény
645-645.50, Magyar hitelrészvény 841-843, Jelzálog-
bankrészvény 484, Leszámitoló bankrészvény 573, Rima-
murányi bankrészvény 684.50-686, Közúti vasutár-
sáság 801-805, Városi vasutársaság 811.50-812.50,
Magyar bankrészvény 726-727.50, Salgótarjáni rész-
vény 2673, Magyar cukoriparrészvény 3100-3150.

Az utőtőzsde iránya nyugodt. Az Anglobank egy-
százalékos kamatlábemelésének sem volt hatása. Az
értékek változatlan áron kelték el. A zárlat eszindes mar-
adt. Kötöttek: Magyar hitelrészvény 840.50, Magyar
bank 726.50, Közúti villamos 809.50.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, szeptember 21. (Saját tudósítónktól.) A

közélgő ünnepekre való tekintettel az irányzat
nyarón tartózkodó volt és a forgalom is szerény
keretek közt mozgott. Az árak változatlanok ma-
radtak, csupán magyar tengeri drágult 5 fillérrel.
Jegyzetett buza: Tiszavidéki 12.45-12.70, bánáti
12.25-12.65, uj mosoni és győri 12.05-12.30, felsőma-
gyarországi 12.05-12.30, déli vasúti 12-12.20, alsó-
ausztriai 12.10-12.45.
Rozs: Felsőmagyarországi 10.50-10.70, csepeli
10.40-10.60, pestmegyei 10.60-10.35, déli vasúti 10.50
-10.65, különféle magyarországi 10.40-10.65, ausztriai
10.55-10.85.

Árpa: Morvaországi 9.70-10.40, felsőmagyarországi 8.80-9.85. Magyar tengeri 9.30-9.55. Cinquantin 10-10.20. Magyar zab: válogatott 10.20-10.45, közepes 9.85-10.15 k.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, szeptember 21. Az előtőzsde barátságos hangulatban nyílt meg, mert a piac kedvezően ítélte meg a marokkói helyzetet. Fedezeti és visszavásárlásokra az árfolyamok némileg javultak. A délitőzsdén az irányzat általában nyugodt és az árfolyamok tartották, később azonban bágyadt lett a piac magatartása, mert Berlin gyöngye irányzatot jelentett.

10 óra 45 perczkor: Osztrák hitel 646.50, Magyar hitel 844, Unionbank 618, Államvasut 730.50, Délivásut 116.75, Alpesi 820, Rimamurányi 684, Skoda 605. Salgótarjáni 673, 3 százalékos délivasuti elsőbbségi 209.75.

1 óra 30 perczkor: Osztrák hitel 644.75, Magyar hitel 842, Angióbank 322.50, Bankverein 543.50, Osztrák földhitelintézet 1288, Laenderbank 543.50, Unionbank 618.50, Magyar jelzálogbank 485, Államvasut 729, Délivásut 116.50, Dunagőzhajózási 1140, Alpesi 819, Prágai vasutú 2725, Rimamurányi 684.50, Török sorsjegy 247, Skoda 604, Keleti vasut 724, 3 százalékos délivasuti elsőbbség 269.50.

Bécs, szeptember 21. (Magyar értékek zárata), 4 száze léko aranyjárdék 111.85, Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy —, Magyar hitelbank részvény 840.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 573.—, Rimamurányi 682.75, Magyar cukoripar 3110.—, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajárdék 90.50, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény 91.15 Magy. nyereim-köles. sorsjegy 431.—, Kassa-Oderbergi Vasutrsz. —, Magyar jelzálogbank 485.—, Magy. kereskedelmi bank —.

Bécs, szeptember 21. (Osztrák értékek zárata), 4.2 száze lékos papírjárdék 91.75, 4 százalékos osztrák arany járdék 115.10, 1860-as sorsjegy 159.—, Osztrák hitel sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 327.25, Bécsi Bankverein 543.50 Osztrák-magyar bank 1895.—, Déli vasut 116.10, Dunagőzhajózási r.t. 1141.—, Dohány részv. 324.50, Cs. k. arany (vert) 11.88, Német bankv. 117.95, Osztr. Lloyd 65.—, 4.2 száze. ezüst jár. 91.80 94.95, Osztr. koronajárdék 91.75, 1864-es sorsj. —, Osztrák hitelintézet részvény 644.25, Union-Band 617.25 Osztrák Landerbank 543.10, Osztrák magyar államvasu 727.75, Elbe völgyi vasut —, Alpesi részvény 818.25 20 frankos 19.19, Londoni váltóár 241.35, Lipótkőhő 610.—, Török sorsjegy 247.—.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 21. (Értéktőzsde.) Az angol kamatlábemelés elvártában és a legfőbb értéknemekben tartózkodás és gyöngye irányzat volt észlelhető, amelyről csak egyes speciális értékek tettek kivételt. Így vasutak közül varsó-bécsi és Kanada-Pacific részvények voltak kedvezőbbben értékelve, de előbbieket nem tarthatták meg emelkedésüket, míg ellenben bányaártekkek közül Laurakohó a további folyamatban a kezdetben szenvedett mérsékelt csökkenést majdnem teljesen jövátette. A járdékpiacon a 3 százalékos német birodalmi kölesön és az 1902. évi orosz járdék jelb megítélésben részeseult. Általában a kedvezőtlenség egyenletlen árfolyamingadozás mellett tovább tartott, de a tőzsde a javult nyugati tőzsdék hatása alatt barátságosabb irányzatban zárult. A készáruipiac ipari értékei csekély forgalom mellett úbbnyire gyöngyebek voltak. Napi pénz 2 és fél százalék, ultimópénz 6 és ötnyolcad százalék, magánkamatláb 4 es fél százalék.

Berlin, szeptember 21. Zárlat. (Saját tudósítónktó Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjárdék —, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 91.40 osztrák hitelrészvény 201.60 Déli vasut 21.62 orosz bankjegyek 216.25, 4 százalékos új orosz kölesön —, Discontó Commandit 184.30, Dinamitruszt 176.50, Harpeni 175.20 Unifikált török járdék 92.40, 4.2 százalékos ezüst jár 91.50, 4 százalékos magyar aranyjárdék —, Magya koronajárdék —, Osztrák-magyar államvasut 155.— Bécsi váltóár 847.25, Olasz járdék —, Alt. villamosági Edison 263.20, Gelsenkircheni 191.50, Laurakohó 159.—.

Frankfurt, szeptember 21. Zárlat. 4.2% papírjárdék —, 4 száze-os osztr. ar-jár. 97.50 Magy. ar-jár. 92.80 Osztr. hitelint. részv. 202.10 Osztrák-magyar államvasut 157.50 Északnyugati vasut —, Bustieh radi vasut —, Londoni váltóár 204.35, Bécsi Bank verein —, Villamos részvény —, 3 százaléko-magyar aranykölesön 77.—, 4.2 százalékos ezüstjárdék 95.10, Osztrák koronajárdék 91.20, Magyar koronajárdék 90.—, Osztrák-magyar bank 142.40, Déli vasut részvény 21.75, Elbe völgyi vasut —, Bécsi váltóár 847.25, Párisi váltóár 811.25, Union bankrészv. —.

Hamburg, szeptember 21. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst járdék 94.30, 1860. sorsjegy 181.—, Déli vasut 21.65 4 százalékos aranyjárdék 9.60, Osztrák hitelrészvény 202.50 Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járdék 101.50, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 92.50.

London, szeptember 21. Angol consol 76.50.

Páris, szeptember 21. (Zárlat.) 3 százalékos francia járdék 93.67, Osztr. aranyjárdék 99.31 Magyar arany járdék 95.50, 5 százalékos bolgár kötvény 1896 évről 506.—, 3/4 százalékos Olasz járdék 101.15, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 283.—, 5 százalékos marokkói járdék 514.—, 4 százalékos 1890. román köles 97.—, 4 százalékos amort. románjár. 1905.—, 5 százalékos orosz járdék 104.40 4 és fél százalékos 1909. orosz járdék 100.10 4 százalékos spanyol jár. 91.75 4 százalékos unifikált török jár. 91.10 Török sorsjegy —, Török dohányrészvény 44.—, Osztrák földhitelintézet 1363, Osztrák Landerbank 581.—, Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 17.27 Banque Ottomane 673.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 122.—, Meridionalvasut 600.—, Hartman gépgyár 649.—, Rio Tinto 15.38, Sucrerie d'Egypte 79.—, Tula 493.—, Uríkányi köszén 176.—, Chartered 5.25, De Beers 445.—, East Rand 92.—, Jagersfonten 178.50, Trans. Land Comp. 43.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 207.87, Váltó német piacokra (rövid) 123.06, Váltó Bécsre (rövid) 104.25, Váltó Belgiumra (rövid) 5/16, Olasz arany-váltó, rövid 1/4, Váltó Svájcra (rövid) 11/16, Csekk Londonra 251.75, Magánkamatláb 2.50.

Üzleti tudósítások.

Budapesti szeszjegyze.

Table with 3 columns: Milyen időre?, Nyert, Finomított. Rows include Azonnali szállításra, Szeptember-decemberre, Szeptember-májusra, Irányzat: Igen szilárd, Bécsi nyersszeszjegyzés.

Buzakorpa.

Table with 2 columns: Finom korpa azonnali szállításra, Durva korpa azonnali szállításra. Rows include 1911. szept.-decz-re, 1911. szept.-decz-re.

Zsiradékok.

Table with 2 columns: Disznózsír budapesti, Szalonna. Rows include Városi 4 drbos, 3.

Budapesti értéktőzsde

Main financial table with multiple columns: Mai záró ár-folyam (Pérez, Áru), Osztr. az utolsó üz. évre, Részvények száma, Befizetés részv.-ként, Mai záró ár-folyam (Pérez, Áru), Osztr. az utolsó üz. évre, Részvények száma, Befizetés részv.-ként. Sections include Államadósság, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gözmalomok, Iparvállalatok, Sorsjegyek.

Budapesti vágómarhavásár.

Szeptember 21. Vágómarhák. Felhajtott magyar bika 184 drb, magyar ökör 1002 drb, magyar tehén 541 drb, magyar bivaly 80 drb. Boszniai növendékmарha 39 drb. Pótfelhajtásra bejelentve 84 drb. Összesen 1930 drb vágómarha. Ezenkívül 215 drb a hét folyamán a vesztégyvásáron. Árjegyzések: métermázsankint, élősúlyban, levonás nélkül, vágómarhákért: Magyar hizott ökör, legjobb minőségű 92-104 koronáig, kivételesen 106-112 koronáig, középminőségű 84-90 koronáig, silány minőségű 68-82 koronáig. Magyar parasztmarha, jobb minőségű 82-90 koronáig, silány minőségű 66-80 koronáig. Tarka hizott ökör, legjobb minőségű 96-109 koronáig, középminőségű 88-94 koronáig, silányabb minőségű 74-86 koronáig. Bika jobb minőségű 88-100 koronáig, kivételesen 108 koronáig, silányabb minőségű 72-86 koronáig, bivaly 60-72 koronáig, kivételesen 74-80 koronáig. Tarka tehén 64-100 koronáig, kivételesen 102-108 K-ig, kicsontozni való marha 50-62 K-ig, növendékmарha 68-92 K-ig. Mind 100 kilónkint élősúlyban.

A kínálat e héten körülbelül 100 darabbal nagyobb volt a multhetinel, az irányzat és árak jobbra változatlanok maradtak.

Vásárcsarnok.

Hivatalos jelentés.

Szeptember 21. Baromfi. Élő: Csirke, rántani való (1 pár) 1.60-2.20 korona, sütni való hazai 1a. 2.80-3.20 korona, 11a. 2.40-2.60 korona, szerb 3-3 korona. Tyúk, hazai 4-4.40 korona, 11a. 3-3.80 korona, szerb 4-4 korona. Rucza, hizott 4.40-6 korona, sovány 3-4 korona, szerb 2.80-2.80 korona. Lud, hizott 12-20 korona, szerb 6-7 korona. Tisztított: Csirke 1a. 1.20-2 korona, 11a. 0.60-1 korona. Jézeze 1a. 2-2.20 korona, 11a. 1.40-1.80 korona. Tyúk, 1a. 2.40-2.80 korona, 11a. 1.40-1.80 korona. Rucza, hizott (1 drb) 4-5 korona, sovány 2-3.60 korona. Lud, hizott (1 darab) 6-10 korona. Ludmáj, nagy (1 kilogramm) 3.60-5 korona, kicsiny 2.60-3.40 korona. Ludzsír (1 klgr.) 2.50-3 korona. Ludháj, tiszta 2.80-3 korona. Ludháj, vegyes (1 klgr.) 2.40-2.80 korona.

Vad és vadhus. Szarvas, egészben (1 kilogramm) 1-1.20 korona. Öz, egészben (1 klgr.) 1.20-1.40 korona. Nyul, nagy (1 drb) 3.20-3.60 kor., sült 1.60-2.40 korona. Fácán (1 drb) 3.20-3.60 korona. Fogoly (1 drb) 1-1.40 korona.

Tojás. Friss tojás, teatojás (100 drb) 8.20-9 korona, főző tojás 7.40-8 korona, alföldi tojás (1440 drb) 96-100 korona, erdélyi tojás 96-100 korona, apadt tojás 84-90 korona.

Zöldég. Sörgarépa 1a. (100 köt.) 4.40-16 korona, 11a. (100 köt.) 1.20-4 K, petrezselyem 1a. (100 köt.) 4.40-16 K, 11a. 1.20-4 K, zeller, újdonság (100 drb) 2-6 korona, kalarábé hazai (100 drb) 1.00-3.20 K, kapor (100 csomag) 2-2.80 K, metélő hagyma (100

csomag) 1.40-1.60 K, póré hagyma (100 csomag) 1.20-1.60 K, vöröshagyma, hazai (100 köt.) 2-8 K, vöröshagyma, érett makói 1a. (1 mm.) 1315 K, 11a. 10-12 K, foghagyma 1a. (1 mm.) 28-34 K, 11a. 22-26 K, czekla (100 drb) 3-4 K, 11a. 1.60-2.80 K, fejeskáposzta 1a. (100 drb) 16-28 K, 11a. 10-11 K, kelkáposzta 1a. (100 drb) 4-6 K, 11a. 2-3.60 K, vöröskáposzta 1a. (100 drb) 16-24 K, fejes saláta 1a. (100 darab) 5.60-8 K, 11a. 3.60-5 K, burgonya, sárga, hazai (1 vagon) 900-1200 K, burgonya, rózsás, nagy 760-800 K, fekete retek, nagy (100 drb) 3.20-4 K, kicsiny 1.60-3 K, ugorka, nagy, sajtának (100 drb) 4-10 K, ugorka, savanyítani való 2-40 K, ugorka kovászos 3.60-3.80 K, paradicsom, érett (1 mm.) 20-28 K, zöld paprika (100 drb) 0.30-1.20 K, zöld paprika, bajai 1.40-2 K, tök, főzni való (100 darab) 20-40 K, zöld tengeries (100 drb) 2-2.80 K, zöldbab, hüvelyes (1 mm.) 40-44 K, terma nünbergi 1a. (1 mm.) 90-110 K, hazai, nagy, édes 40-60 K, kesi, erős 20-32 K, sóska (1 klgr.) 0.30-0.40 K, paraj (spenót) 1a. buda 0.50-0.60 K, savanyított káposzta (1 mm.) 24-28 korona.

Kőbányai sertéspiac.

Szept. 21. Magyar elsőrendű: Fiala nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 162-168 fillér. Fiala közép (páronkint 251-320 kilogrammig terjedő súlyban) 166-168 fillér. Közép (páronkint 240-280 klgr.) 172-174 fillérig.

Sertéselcsám: 1911. szeptember hó 19. napján volt készlet 29637 drb, — 1911. szeptember 20-án felhajtott 537 drb, — 1911. szeptember 20-án elszállított 196 drb, — 1911. szeptember 21. napjára maradt készletben 29637 drb. A hizott sertésüzlet irányzata nyugodt.

Heti lóvásár.

Szeptember 21. A székesfővárosi Tattersall telepén ma megtartott heti lóvásárra felhajtottak 336 darab első osztályú, 622 drb másodosztályú, összesen 958 lovat. Eladtak 596 darabot. A főváros vágóhídjára részére megvették 211 drb lovat 69-180 korona között váltakozó áron.

Sertéskonsumvásári jelentés.

(A székesfővárosi állatvásár és köztárgyid igazgatóságától.) Szept. 21. Előző napi eladott maradvány 697 drb sertés, 239 drb sült, pótfelhajtás 297 drb sertés. Mai felhajtás 1056 drb sertés, összesen 1960 darab sertés, 239 drb sült. Eladott 1344 drb sertés, 114 drb sült. Mai maradvány 616 drb sertés, 116 drb sült.

Árjegyzés. Zsírsertés. Öreg I. rendű 350 klg. felül életsúlyonával 155-164 fillér. Öreg II. rendű 280-350 klg. életsúlyonával 155 fillér. Fiala nehéz 300 klg. felül életsúlyonával 160-168 fillér. Fiala közép

220-300 klg.-ig életsúlyonával 160-172 fillér. Fiala könnyű 120 klg.-ig életsúlyonával 164-176 fillér. Husstértés könnyű 140-300 klg.-ig életsúlyonával 180 fillér. Sülté halföldi életsúlyonával 112-136 fillér. A vásár irányzata vonatott. Az árak változatlanok.

Bécsi szurómarhavásár.

Szept. 21. A mai vásárra fölhoztak: 8093 drb borjút, 2681 drb fiatal sertést, 2184 levágott sertést, 436 drb levágott juhot, 24 drb barányt.

Eladási árak kilogrammonkint: Levágott borjú 92-136 fillér; elsőrendű 154-158 fillér; legeleje 160-164 fillér, élő borjú 80-132 fillér. Legelsőrendű 134-140 fillér, élő husstértés 96-118 fillér; levágott husstértés 120-158 fillér, levágott hizott sertés 150-156 fillér, könnyű sertés 156-160 fillér; elsőrendű 120-158 fillér; levágott juh 110-128 fillér.

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (Orán, Dunán, Morva, Vág, Rába, Oráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Laborcz, Vág) and names (Schärding, Passau, Linz, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Páris, Mohács, Gombos, Újvidék, Pancsova, Orsova, Morvafalva, Zsolna, Trencsén, Szeged, Szt. Gotthárd, Sárvár, Győr, Várasd, Zákány, Barcs, Eszék, M.-Szerdah, Zagráb, Sziszek, Mitrovicza, Deés, Szatmár, N.-Majtény, Laborczamunkács, Laborcz Homonna, Perecsény) with corresponding prices in meters.

Felolós szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: ERDŐS ARMAND.

REJTÉLYES ÜGY.

ANGOL REGÉNY.

Írta: BILLY MARSH.

Igen, menjen mindjárt oda, kedves doktor! — kiáltott. — de mindjárt.

Látogatásokat kell még előbb tennem a városban, — szól az orvos megmosolyogva mistress Frankland türelmetlenségét.

Hát fogjon hozzá, de hamar, — szól Rosemunde. — A kicsi teljesen jól érzi magát s nekem sincs semmi bajom... egy pillanatra sem tartóztatjuk. És kedves doktor ur, arra kérem, legyen a szegény asszony iránt olyan barátságos, amilyen csak lehet és mondja meg neki, hogy világért sem küldtem volna el, de úgy megijedtem, hogy azt sem tudtam mit teszek. Mondja meg azt is, hogy mennyire sajnálom ma már és mondja meg azt is.

Kedves Rosemunde, ha az az asszony valóban nem épeszü, akkor fölösleges annyit mentgetőzni — vágott közbe mr. Frankland. — Sokkal czélszerűbb lesz, ha a doktor ur nevényben bocsánatot kér urnőjétől és mindent kimagyaráz.

Igen, menjen. Ne beszélgessünk annyit, ne lopjuk az időt, kérem, kedves doktor, menjen el hozzá! — kiáltott Rosemunde, mikor a doktor épp mr. Frankland szavaira akart válaszolni.

Ne féljen semmit, elég időnk van — szólott az orvos kinyitva az ajtót. — De ne felejtse el, mistress Frankland, elvárom, hogy megintalmazza küldöttjét, ha visszatér még pedig azzal, hogy nyugodtabb lesz, mint most. Ezzel az utolsó intéssel eltávozott.

Ha Porthgennába megy, óvakodjék a mirthus-szobától... Mr. Frankland elgondolkodva ismételte a szavakat, aztán neijéhez fordult.

Különös dolog, Rosemunde. Ki lehet

az az asszony? Teljesen idegen hozzánk. Vélletlenül találkoztunk vele és most kiderül, hogy házukról valami olyast tud, miről egyikünknek sem volt sejtelmé mindaddig, amíg ő meg nem szólalt.

De az intés, Lenny! az intés, melyet oly határozottan és olyan titokzatosan intézett hozzám. Oh, csak el tudnék rögtön aludni és ne ébrednék fel addig, amíg a doktor visszajön.

Kedves Rosemunde, ne áltasd magad nagyon is azzal, hogy mindent meg fogunk tudni. Hiszen ez az asszony meg is tagadhatja a nyilatkozást.

Ne kinez. Lenny, ilyen kétségekkel, mert még megtörténik az, hogy felkelek és magam megyek el hozzá megkérdezni.

Talán még akkor is lehetetlen volna az ápolónőt szólásra bírni. Lehet, hogy fél bizonyos következményektől és nem mer semmit sem mondani, vagy pedig egyszerűen letagadja, hogy mondott valaha ilyesmit.

Akkor, Lenny, mi magunk tesszük próbára.

És hogyan?

Ugy, hogy amint elutazunk, nem engedünk senkit hozzányulni semmihez, míg föl nem fedeztük, hogy van-e a régi házban olyan szoba, melyet valaha mirthus-szobának neveztek.

És feltéve, hogy az derül ki, hogy csakugyan van ilyen nevű szoba? — kérdezte mr. Frankland, aki már érezni kezdte neje lelkesedésének hatását.

Ha ez derül ki, — szólott Rosemunde, kinek hangja megerősödött s arczára visszatért régi elevensége, — kételkedhetsz-e még abban, hogy mi történik aztán. Nem vagyok asszony? S nem tiltottak-e meg, hogy a mirthus-szobába lépjek? Leonard nem hinném, hogy olyan rosszul ismeresz, hogy egy percizg kétségben lehetsz afelől, mit teszek abban a perczen, amelyben a szobát felfedezik? Természetes, hogy rögtön bemennék.

II.

Akárhogy is sietett Orridge doktor, mégis egy óra lett délután, mire elvégezte látogatásait és egyfogatu kocsián utrakelhetett mistress Norbury háza felé. Olyan gyorsan hajtattott, hogy a félórai utat husz perc alatt tette meg.

A szolgálja már messziről hallotta a koci robotását és mire az orvos kocsija a kapu elé ért, az már meg is nyitott előtte. A szolgálja kárörvendő mosolyal fogadta az orvost.

Nos, — szólott a doktor besietve a házba, — meg voltak lepve, tegnap este, mikor a házvezetőnő hazajött?

Igen, Sir, csakugyan meg voltunk lepve, mikor visszajött, de még jobban meg voltunk lepve, mikor ma reggel ismét eltávozott.

Elment? Csak nem akarja azt mondani, hogy nincs már itt?

Pedig éppen azt akarom mondani, Sir. Elvesztette állását és elment.

A szolgálja ismét mosolygott, mikor ezt mondta és a cseléd, aki a lépcsőn lefelé jövet hallotta, hogy mit mondott, szintén nevetett. Mistress Joseph kétségtelenül nem állt a szolgaszemélyzet kegyeiben. Orridge doktor a meglepetéstől alig tudott egy szót szólani. Minthogy a szolgálja nem hallott több kérdést, kinyitotta a reggeliző ajtaját és az orvos belépett a terembe.

Norbury asszony az ablak közelében ült egyenes tartással és gondosan figyelte, hogy eszi a beteg leánykájára a pépet.

Tudom, mit akar mondani, szóval, ne is fárasztassa magát — szólta a szóval mindig egyenesen bánó hölgy.

De nézze meg előbb a gyermeket és mondja meg, hogy milyen az állapota, mielőtt más tárgyról beszélünk.

Az orvos megvizsgálta a kis leányt és kijelentette, hogy állapota szépen javul. Erre az ápolónő elvitte a gyermeket, hogy még kissé alhasson.

(Folyt köv.)

Kivonat a hivatalos lapból

Szeptember 21.

Kinevezések. A közös pénzügyminiszter Gove...

a vallás- és közoktatásügyi miniszter Péterfi József...

a marosvásárhelyi ítéltábla elnöke Báróti Sándor...

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi mi...

Némgayarosítások. A belügyminiszter Grün...

Hakber Arnold budapesti lakos Halászra, Rosenfeld...

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban tegnap Erdély délkeleti felében...

Prognózis a következő huszonegy órára:

Égylegre enyhe idő várható, sok helyütt eső...

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. Hg +, Alomszélsebesség Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet max. min.

EGYETERTÉS

politikai naplap.

Kiadóhivatal igazgató: PAJOR MATYÁS.

SZÍNHÁZAK

Péntek, 1911. szeptember 22-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Marjorie néni.

Vígjáték 4 felvonásban. Írta: angwili Izrael.

Személyek: John Danbury, Odry, Id. Danbury, Herváth J., Bob Danbury, Petbes, Id. Danbury, S. Fül. Sz., Donegal, Gal, Marjorie néni, D. Ligeti J., Biddy O'Mulligan, Jaszai M., Peter O'Mulligan, Kovács, Látchait, Hajdu, Nikodemus, Mészáros A.

Kezdeté 7 1/8 órakor.

WIGSZÍNHÁZ

A hölgyek öröme.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta: Hennequin Maurice, Fordította: Heltai Jenő.

Személyek: Blaise, Csontos, Pageoin, Tapolczay, Pacodier, Szerémy, Planturel, Vendroy, Mario Ange, Mészáros G., Kanecv, Pálly R., George, Bárdi G., Prosper, Sarkadi, Chales, Bárdi, Finette, Molnár A., Herbelles báróné, Varra A., Mariette, Makay M., Blanche, Csiky I., Justine, Balázs G., Rio grófné, Gálly A.

Kezdeté 7 1/8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(BUDAI SZINKÓR)

A hercegisasszony.

operetta 3 felvonásban. Zenéjét szerzője: Lehar Ferencz.

Személyek: Hadzsi, Bálint, Hercegisasszony, Barikó, Mary Ann, Gyenge A., Haris, Ocskay, Peristiles, Oseh, Christodulos, Tabari, Gyendolai, Bárházy, Marula, Mihályi J.

Kezdeté 7 1/8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Mignon.

Regényes daljáték 3 felv. Zenéjét szerzője: Thomas A. Szövegét: Goethe-Meister Vilmos tanuló éneke című regénye után írta: Carré és Barbier, Ford. Ormay F.

Személyek: Meister Vilmos, Arányi, Lothario, Takács, Laertes, Mihályi, Fridrik, Kertész, Jarno, Hegedűs, Mignon, Marschalkó, Abiline, Sándor L., Antonio, Zolnai, Prolata, Thanyi, Zafari, Szamek, Inas, Fodor.

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Sárga lilom.

Vígjáték 5 felvonásban. Írta: Biro Lajos.

Személyek: A nagyherceg, Törzs, Thurzó Viktor, Sebastyén, Hessen báró, Pethő, Dezőházy gróf, Vándory, Basacazy andrás, Latabár, Katolnay ezredes, Szirmay, A primadonna, Csatai J., Dr. Pardi, Papp, Perydy Judit, Gombaszögi, Bokor Adolf, Vágó, Csibas Péter, Róthai, Rudas Béla, Dobi, Zsi kovics János, Körmeny, Rád János, Gero, A főispán, Pártos, Emerencia, Nagy T., Nácsi, Császár.

Kezdeté 7 1/8 órakor.

OMNIA

A főváros legnagyobb és legidősebb mozgóképpalotája, Bejárati József-körút 31. szám.

ZIGOMAR

János király váltásádjaja (Történelmi kép) - A bécsi forradalom és az új műsor kezdete d. u. 6 órakor, vasár nap 4 órakor.

Fővárosi Orfeum VI. Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg. Ma és minden este: Rialon Freksa Frigyesnek a Sumurun szerzőjének szenzációs némajátéka. REBLA a legneveletesebb zsonglór. Varjas Antal és a többi elsőrendű attrakció. Az előadás kezdete 8 órakor. Jegylovétel 10-1 és 3-6-ig a nappali pénztárnál.

STEINHARDT MULATO Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23. Ma és mindennap. 9 órakor. Kezdeté 9 1/2 órakor. Az erényes Zsuzsika. 11 órakor: 11 órakor: KAKUK, KAKUK! Bohózatok. STEINHARDT és HUNYADI új kupléműsorral. Efel után a remek téliertben reggeli 5 óráig ozigányzene, cabaret és tánc. Belépődíj nélkül. Jagyek: s. e. 10-1-ig, d. u. 3-6-ig a mulatóban és egész nap a Nirsch-féle nagytársaságban. Andrassy-út 19 és a Hungaria-társaság pénztáránál váltathatók.

ROYAL CABARET A Royal-Orfeum épületében (VII. Széchenyi-körút 31. sz.) Minden este pontban éjfélkor nagy cabaret előadás. A legvidámabb budapesti éjféltutáni szórakozóhely. 32 tánc és énekesnő. Fellépők: Stefanie Lyss, Berta Hohenfels, Les Papitz, Berta Andersen, Poltero, Oly Derby, Systers Ismay, Ada Alstrup, Vera Szepanoff, Djeffra, Lonia Heddy, Mimi Welton, Várady Adél, Piko Jolán, Chitra Dolores, Szabo Margit, Emmy Donnelly, Szep Erzsé, Boston Girls, Várady Aranka, Poldi Karri, Marica Stollowa, Margot Margot, Ollas Eliza, Klemen Erzsé, Elze Weltner, Donauweiberin, Fodor Vilma, Szecsy Etta, Major Mariska, Abódi Eszter, Nagyszeghy Mariska, etb. etb. A belépés éjféltutáni 5 óráig 1 korona, azonutol nincs belépődíj. Kukó Vince és zenekara hajnalig muzsikál. Új táncok. Új nóták. Bal mábie. Keringő verseny.

EZ vásárol NEUMANN M. cs. és kir. udvari és kamarai szállítónál férfi-, fiu- és leánykaruhatelep Budapest, IV., Múzeum-körút 1 és 3. FIOKTELEPEK: Arad, Brassó, Debreczen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Miskolcz, Nagyvár, Pécs, Pozsony, Szeged, Temesvár, Zágráb, Belgrád, Sofia. KÉRJEN ÁRJEGYZÉKET.

Dr. Kapitány Kálmán műlkönyvei: Az osztrák császárság. 11 térképpel és 6 városi tervrajzzal. Kötve 6 K BÉCS. Bécs város tervrajzával 80 K KARLSBAD. Három térképpel 80 K MERÁN és ARCO. Két térképpel 80 K Kaphatók: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

FILozOFIAI IRok TARA XII. kötete. PLATON válogatott művei. III. kötet. Symposium. Phaidros. Görögül fordította, bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta dr. Dercsényi Móricz. Kiadja a Franklin-Társulat. A nagy görög művész-filozofus legnagyobb és legtöbb problémát kétféle dialógusa e gondos fordításban is oly elevenen hat, mint Plato idejében: a jegyzetek és magyarázatok felvilágosítást adnak minden kérdésre, mely olvasók közbén felvetődhetik. Kaphatók: LAMPEL R. könyvkereskedésében (Wodianer F. és Fiai) részvénnytársaság Budapest, VI. Andrassy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

SZÍNHÁZAK.

Péntek, 1911. szeptember 22-én.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

A kis gróf.

Operett 3 felvonásban. Irla: Martos Ferencz. Zenéjét szer-zette: dr. Rény Aladár.

Személyek:

Azárli Guidó gróf	szirmai
László fia	Király
Howard Dorothy	Lonay A.
Rogai	Fedák E.
Csibrákné	Gerő I.
Zapolya, igazgató	Papir
Káldi, önkéntes	Simai
Rozsonyi, ripertér	Balás
Schwarz, bankhiv.	Déványi
Itatos, színesz	Nemeth
Egressi, színesz	Latabár
Kocsanya, nevelő	Boross
Tarlanti, szögördi	Krasznai
Mirjola	Sós M.
Mimi	Rády G.
Thömsen	Raskó

Kezdete 1/2 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

A tenger fenék titkaiból.

Irla: A onyi gábor

Kezdete 1/2 8 órakor.

ROYAL-ORFEUM.

VII. Erzsébet-körút 31. Telefon 110-22.

Ma este 8 órakor legelső-rangu színházi és variété-előadás.

Norman Telma, a világ leg-turesabb embere. HEROS vak-merő erómutatványok. CARL HERTZ, amerikai csoda-illuzi-onista. BACHUS AND MALLAN tánczjelenés. Les Yost a vig parisi szobrászok. Solti Hermin új nótákkal. — A kis baroness. Félix Albini ope-rettje, játsszák: Szalontay Fe-liké, Sándor Stefi, Balint Béla, Bárony, Dezsőffy, Csabay, Se-ress. Máthé stb. és még 40 szereplő. Tutisia és pitianer színházi moka. Bárony és Tihanyi a tükör előtt. Samu és Samané bohózat. Eóna and Dora Ismay, angol tánc-kettes. Bonni diákok énekes idill. és a többi új, félhavi attrakció.

Vasárnap, szeptember 24-én d. n. 4 1/2 órakor mérsékelt hely-áru nagy családi előadás, az összes attrakciók fellépte. A tálikerben Royal-Cabaret belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vínó és zenekara. Bal-mabillo. Keringő verseny. Táncz hajnalig. A legvidámabb budapesti hely.

Fővárosi Városligeti Színház

Kernai Berta felléptével

Tannhäuser

vagy Verekedés Wartburgban.

Operaprodia. Szövegét írta: N stray Janos. Zenéjét Wagner nyomán írta: Binder Károly Fordította: dr. Komor G.ula.

Személyek:

Erzsébet	Kernai B.
Tannhäuser	Szabolcs
Venusz	Szöllőgy R.
Hermann	Szörény
Wolfram	Fecete
Waltz	Csáky
Isidor	Gábor
Pasztor	Szalay
Aida	Radó N.
Norma	Römendy I.
Desdemonna	H Hay O.
Otello	Lőrök
Teli Vilmos	Nagy

Kezdete 1/2 8 órakor.

VARSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

BEKETOW CIRKUSZ.

A Magyar Színház vendégjátéka

Odipusz király.

Sophosz tragédiája fordította: Csiky Gergely. Adaptozta: Vajda László.

Személyek:

Odipusz király	Kürthy
Jokasztó	V. Szegedy E.
Kreon	Pártos
Tirziasz	Vágo
Korinti követ	Réthey
Pasztor	Körmendy

Kezdete 1/2 8 órakor.

APOLLO-PROJEKTORAF

Cépszínház-utca 1-2. Telefon 68-39.

1911. szeptember 21-től f. hó 25-ig a teljesen új felhúti műsor: A felsemagyarországi hadgyakorlatok (saját felvételeink). A szalmaszál (moka). A puzta rózsája (amerikai történet). Párisi képek (új felvétel). A szegény milliionos (tréfa). Az oserdöben (drama). Legközelebbi műsorváltozás hétfőn, f. hó 25-én. Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/2 8 órakor, vasár-és ünnepnapokon 4 órakor kezdődik.

FOLIES CAPRICE

Téli helyiségei Révay-utca 18. szám. Igazgató: Keleti Henrik. Főrendező: Rott Sándor. Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 9 órakor.

MA!

A KONKURENSEK

Satyrtól.

„DER GUTE TRIC.“

Hirschfeld-től. Továbbá:

PRINZ LUIZA

modern szoubrette.

SZÓKE SZAKAL, ROTT SANDOR, TREBITSCH, RICZA GIZA, PERRY and PERRY, SPRINGER.

Jegyek elővételben kaphatók: Folies Caprice Révay-utca 18. d. e. 9-11-ig és d. u. 3-6-ig. Hirsch nagyüzse Andrássy-ut 19, és Sopronyi nagyüzsdében Rákóczi-ut 1. 12 óra után az 1-5-ös emeleti „Casino de Parisban” teljesen új műsor a világ legelső táncz-attrakciók felléptével.

BUDAPESTI LÓVERSENYEK.

1911. szeptember 23., 24., 26., 28., 30. és október 1., 3., 5., 7., 8., 10. és 12-én.

Kezdetük mindig d. u. 2 óra 30 perczkor.

Belépti jegy naponként:

I. oszt. (Passepartout) uraknak	10 K — f
I. „ „ hölgyeknek	6 K — „
I. „ „ katonatiszteknek	6 K — „
II. „ „ „	3 K — „
III. „ „ „	2 K — „
Állóhely a versenypálya közepén	— K 60 „

A szept.—okt. 12 napra:

I. oszt. (Passepartout) uraknak	90 K — f
I. „ „ hölgyeknek	40 K — „
I. „ „ katonatiszteknek	40 K — „

A külön elkerített fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy mind a 12 napra 120 K. Szeptember 23-tól október 1-ig 70 korona, okt. 3-tól 12-ig 70 kor. napijegy 20 korona.

E jegyek kaphatók a Magyar Lovaregylet irodájában (IV., Semmelweis-u. 17. II. em.)

A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy ezután is szabad a bemenet. — Villamosvasutak egész a helyszinig közlekednek. — Prissitő-helyek minden osztályal.

Drágább lett a dohány!

EGY SZEM HAVANNA PASZILLA

ÓRAKRA MEGSZÜNTETI A DOHÁNYZÁSI INGERT

CSAK A VÖRSZ KIRÁLYVAL ELLÁTOTT VÉDŐCSEGVÉLY A VALÓDI VÉDJEJY

I doboz ára 40 fillér.

Kapható Török József gyógyszárban Király-utca 12. Lux Mihálynál Múzeum-körút 7. Désiágy Károlynál Fűrdő-utca 10. Neruda Nándornál Kossuth Lajos-utca 7. és minden gyógy-szerárban, drogeriában és jobb szakkereskedésben. — Viszont-előadásnak Arkelevezmény.

Főbizományos: IFJ. WEISZ és TSA I., Fehérvári-ut 11. Telefon 182-87

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegye- ket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.

..... (Főpostával szemben) .....

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRÚT 31. 110-22 : TELEFON : 110-22

Minden este 8 órakor a világvárosi műsor.

Norman Telma a világ leg-turesabb embere. HEROS vak-merő erómutatványok. CARL HERTZ, amerikai csoda-illuzi-onista. — BACHUS AND MALLAN tánczjelenés. Les Yost a vig parisi szobrászok. Solti Hermin új nótákkal. — Tutisia és pitianer, színházi moka. Bárony és Tihanyi a tükör előtt. — A kis BARONESSZ, Albini nagy operettje. — Samu és Samané bohózat és a többi új félhavi attrakció.

A tálikerben ROYAL-CABARET, belépődíj 1 óráig 1 kor., 1 óra után nincs belépődíj Kukó Vínó és zenekara hajnalig muzikál. Bal mabillo. Keringő verseny. A legvidámabb budapesti hely.

Vasárnap, szeptember 24-én délután 3 1/2 órakor mérsékelt helyáru nagy családi előadás az összes attrakciók fellépte.

„ILONA“ teavaját

(édes tejszimből készült legfinomabb csomagolva) — Fűrdőtelepekre legelőcsőbb napi árban szállítunk kívánt adagokban.

Szántó Samu és Szántó Adolf Budapest, VII., István-ut 67. Telefon 56-48.

XVIII. ÉVFOLYAM

Beiratások naponta 9—6-ig.

SOMOGYI

MŰR zongoraművész

államilag képesített okl. zenetanár igazg. alatt álló

Zenekonservatorium

(akadémiai előkészítő-tanfolyamokkal) oklevél

Budapest, Erzsébet-körút 44.

TELEFON 63-45.

Esti tanfolyam 7—10-ig.

Államilag diplomált tanárok.

Helyiség-változtatás!

Van szerencsém m. t. bevömet és a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a Kishíd, illetve Türr István-utca 9. szám alatt 41 évig folytatott

férfi divatáru-üzletemet

és

angol szabó műtermemet

házelbontás miatt

a Váci-utca 15. számú házba helyeztem át.

Az eddigi kegyes pártfogást a jövőben is mély tisztelettel kéri

Várady Béla

főhercegi udvari szállító.

Friedmann-Orfeum

SZEREGSEN-UTCA 35. ▽ ▽ TELEFON 4-49.

Uj műsor! Kezdete 8 órakor. Uj műsor!

A lengyel bibliatársulat felléptével:

Der Irthum am Chanuka Abend

és LITTMANN PEPI új szólókkal

Uj német bohózat! Uj magyar bohózat!

Fritz Mayer Kerekes Jenő

Derezskó, a nyolc éves csodaénekes.

A tálikerben 25 gyönyörű művésznő fellépte!

Jegyek kaphatók d. e. 10-11-ig, d. u. 3-5-ig a pöntzárnál.

Vasárnap délután fél négy órakor nagy előadás LITTMANN PEPIVEL, 2 és 1 koronás helyárukkal.

VICHY

TERMEZETES sógyártmányal.

Francia állami források.

VICHY-ETAT PASTILLA 2-3 darab étkezés után elősegíti az emésztést

VICHY-ETAT SÓ Vichy-víz készítésére

VICHY-ETAT KOMPRIMÁLVA alkalicus víz előállítására

Heti műsor:

Szeptember hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi nyári Színház (Budai Színház)	Fővárosi Városligeti Színház	Uránia
23 Szombat	A boszorkány	Szigfrid	A millió	Nagy diákok	A kis gróf	A bőregér	Tannhäuser vagy verekedés a Wartburgban	—
24 Vasárnap	A aranyember	Herczegkisasszony	Diakélet	Karenia Anna	Czigányseroleom	A vig özeveg	Az a titian Zsuzs Tannhäuser vagy verekedés a Wartburgban	—
	Marjory néni		A hölgyek öröme	Nagy diákok	A kis gróf	A herczegkisasszony		

GUMMI-HALHÓLYAG ÓVSZER Valódi angol és francia különlegességek. tucatonként 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 K. 3 tucatonál 20% engedmény.

NAKIRA törv. védett, valódi indiai paragummi férfikülönlegeség tucatzárja 12.- korona. 3 tucatzárja 20% engedmény.

IRRIGATOR 3 K és feljebb. Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és díjszerűen küldünk.

UTERUS-SPRAI feltétlen megbízható női fecskendő különlegesség 14 kor.

PESSAR-OCL. orvosiilag rendezve 3, 5, 6, 8, 11 kor. darabja. — 3 darabnál 20% engedmény.

BIDET 10, 16, 20, 24 Kor.

VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben. MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben.

Pontos címre és a vörös keresztre ügyeljünk.

FŐNÖKÖK
 ennyi eddig hiába vártak arra, hogy könnyű szerrel
HA FIZETNEK
 havonta 20-30 koronát, kapnak egy elsőrendű, látható
 írású, visszaváltós, tabulátoros, összedobillentyűs, auto-
 matikus sorváltós, csupa acélból és vasból gyártott,
 rendkívül tartós, univerzál-kiviatúrás

Ujlaki-írógépet.
 Nem írnak alá váltót és folytonosan halmozódó írodai
 munkálatokban könnyen

BOLDOGULNAK.
 Némely rendszerű használt írógépet legmodernebb Ujlaki
 írógéppé

BECSERÉLÜNK.
 Díjmentes bemutatás országjárta.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA Budapest, VII. ker.,
 Erzsébet körút 28. sz.
 Telefon 122-69.

Vidéki hivatalnokok, kik könnyű mellék-
 keresetre rekedtek, küldjék címüket.
 Vidéki képviselők keresetnek.

Iskolakönyvek

Tanítók, szülők, akiknek szükségük van tanköny-
 vekre, forduljanak bizalommal Singer és
 Wolfner cég könyvkereskedéséhez VI.,
 Andrassy-ut 10. sz., ahol az ország
 összes iskoláiban használatban lévő
 tankönyvek kivétel nélkül kapha-
 tók. A cég szívesen küld jegy-
 zéket az egyes iskolákban
 használt tankönyvekről
 mindazoknak, akik
 hozzá fordulnak.

Mindenemü férfi és női

NEMI BETEGSÉGEK

ugyszintén vér-, bőr-, időgbajok, bujakór
 (siphilis) és férfilyöngőség (impotentia)
 alapos gyógyítására legjobban ajánljuk

Dr. KAJDACS
 rendelő intézetét
 BUDAPEST, VIII., József-körút 2. sz.

Rendel 10 órától 4-ig és este 7-8-ig. Levél útján is biz-
 ros gyógyulást találnak azok, kik személyesen
 meg nem jelenhetnek vagy távol a fővárostól
 laknak. Gyógyszerek utasítással kívántra küldetnek.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

Paplan Paplan Paplan
 ágynemű, kárpitos áru, réz- és vasbutorgyár

Polgári és urasági lakosztályok teljes berendezése. Szálloda, kórház és inté-
 zetek felszerelése. — Nagy raktár szőnyeg, pokrócz, flanel, gyapjú és teveszőr
 takarókból, szövet-, plüss- és csipkefüggönyök stb. nagy választékban.

Gichner János Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
 800 ábrával ellátott nagy képes árjegyzéket kívántra bárkinél ingyen és bérmentve megküldöm.

Világhírű eredeti angol The Champion és Premier
 kerékpárokat dupla harang-
 csapágygyal és szabadon-
 futóval, 3 és 6 évi jótállással,
 minden árfélemelés nélkül
 szigorúan az eredeti gyári
 árakon havi 12 és 16 koron-
 ás részletre adják és

kerékpár-alkatrészeket
 az egész világon létező összes kerékpárhoz, külső és belső
 gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, konu-
 szokat és csészéket őrjási forgalmunk hővetkeztében mélyen
 leszállított nagybani eredeti gyári áron szállítunk
 vidékre is bármely

LÁNG JAKAB és FIA
 kerékpár- és alkatrész nagykereskedők
 Budapest, VIII. kerület, József-körút 41. szám.
 Fióküzletek: Baross-tér 4. és Budán: Margit-körút 6. Díszárjegy-
 zékünk 1000 képpel kerékpár- és alkatrészeiről ingy. és bérmentve.

Csuz, Köszvény?

A ZOLTÁN-fele csuz és köszvény elleni kenőcs
 már nehányszori bedörzsölés után elmulasztja
 a kínzó hasagot fájdalommal.

ÜVEGJE 2 KORONA.
 Zoltán gyógyszerárban
 BUDAPEST, V., Szabadságtér.

Hirdetések felvételnek e lap
 kiadóhivatalában

Újrendszerű butor-hitel.

Azon kellemes helyzet-
 ben vagyunk, hogy a
 tiszteltbutorvásárlókö-
 zönségnek a legna-
 gyobb kedvezményt
 nyújthatjuk.

Hitel esetén kész-
 pénzárakat számlá-
 tunk, csupán a tartozás
 után **6%** kamat
 fizetendő.

A kamatnegyedévenként
 fizetendő és pedig min-
 dig csak a hátra-
 lékos, csökkenő
 tartozás után.

Törlesztés:
 minden 100.- korona
 után havi 3.- korona
 vagy minden 100.-
 korona után 1/4 évi
 9.- korona.

Nagy választék asztalos-, kárpitos-, vas- és rézbutorokban, továbbá szőnyegek, függönyök, ág- és asztalterítőkből

BALÁZS és TÁRSA BUTORÁRUHÁZA BUDAPEST, VI., VÁCZI-KÖRÚT 43. (Saját ház.)

Ha sósborszesz, ...

Törv. védve.

legjobban ajánlható az

Törv. védve.

„ERÉNYI S. RÁDIUM SÓSBORSZESZ“

Legmegbízhatóbb háziszér! Hatása páratlan! Üvege 44 fillér, kapható mindenütt. Ahol nem kapható, rendelje meg postán; 10 üveget 4 K 40 fillérért küld bérmentve

Erényi S. RÁDIUM SÓSBORSZESZ VÁLLALAT, NYIREGYHÁZA.

Főraktár Budapesten: VADAS REZSŐ, V. ker., Korall-utca 11. szám. Magyarország vidéki vezérképviselője: ROTTMANN JÓZSEF Budapest, Muranyi-utca 36. szám.

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje 1911—1912. évre.

A magyar királyi államvasutak vonalain és az általuk kezelt magánvasutakon folyó évi október hó 1-én a téli menetrend lép életbe, mely a jelenleg érvényben levő nyári menetrenddel szemben a következő lényegesebb változásokat tartalmazza:

A budapest keleti p. u.—bruck- királyhídi vonalon. A Budapest keleti pályaudvarról reggel 7 óra 25 perczkor Győr, Fehring felé induló gyorsvonat Torbágyon nem fog megállani. Kőérberék megállóhelyen a személyszállító vonatok megállása megszüntetetik.

A szabadkai—bátaszéki vonalon egy új, alternatív módon közlekedő, személyvonatpár helyeztetik forgalomba, mely november hó 1-től február hó 14-ig Bátaszékről reggel 6 óra 50 perczkor fog indulni és Szabadkára délelőtt 8 óra 31 perczkor fog érkezni, ill. Szabadkáról délután 4 óra 47 perczkor fog indulni és Bátaszékre este 6 óra 30 perczkor fog érkezni. A február hó 15-től október hó 31-ig terjedő időszakban azonban az említett vonat Bátaszékről délelőtt 8 óra 2 perczkor fog indulni és Szabadkára délelőtt 9 óra 35 perczkor fog érkezni, illetve Szabadkáról este 6 óra 21 perczkor fog indulni és Bátaszékre este 8 óra 5 perczkor fog érkezni.

A budapest keleti p. u.—ruttkai vonalon. A Budapest keleti pályaudvarról délután 2 óra 20 perczkor induló, Pécelig közlekedő helyi személyvonat forgalma kiterjesztetik Hatvanig, ahová délután 4 óra 27 perczkor fog érkezni. A Budapest keleti pályaudvarról délután 2 óra 30 perczkor induló, jelenleg Hatvanig közlekedő helyi személyvonat csak Pécelig fog közlekedni.

Az aszód—balassagyarmat—losonci vonalon. Az Aszódról jelenleg 9 óra 16 perczkor Losoncra felé induló vegyesvonat Aszódról csak 9 óra 48 perczkor fog indulni s így Aszódon csatlakozik a Budapest keleti pályaudvarról délelőtt 8 óra 10 perczkor Hatvan felé induló személyvonathoz.

A satoraljaujhely—legénye—alsómihály—kassai vonalon. A satoraljaujhelyről jelenleg este 7 óra 35 perczkor Kassára érkező személyvonat már este 7 óra 2 perczkor fok Kassára érkezni, miáltal ott csatlakozást nyer a Kassáról este 7 óra 10 perczkor Poprád-Felka felé induló gyorsvonathoz.

A püspökladány—körösmezői vonalon. A Budapest, illetve Püspökladány felől Körösmezőre jelenleg 8 óra 37 perczkor este érkező vonat már 7 óra 42 perczkor este fog Körösmezőre érkezni és ott csatlakozást nyer az osztrák államvasutak vonatához Stanislaw felé.

A debreczeni—nagyfő—vértési vonalon. A Debreczénből jelenleg délelőtt 9 óra 10 perczkor induló és Nagyléta—Vértésre délelőtt 10 óra 45 perczkor érkező gyorsvonat Debreczénből már reggel 7 óra 4 perczkor fog indulni és Nagyléta—Vértésre délelőtt 8 óra 29 perczkor fog érkezni.

A debreczeni—csap—sianki vonalon. Nyiregyháza—Csap között egy új személyvonatpár helyeztetik forgalomba. Nyiregyházaról indul este 8 óra 56 perczkor, Csapra érkeznek éjjel 1 óra 6 perczkor; Csapról indul délután 1 óra 40 perczkor. Nyiregyháza felé 4 órakor délután. Az előbbi Nyiregyháza Budapest felől, az utóbbi Szerencs felé nyer csatlakozást.

A Csapról jelenleg reggel 8.35-kor induló személyszállító tehervonat személyvonattá minősítetik át és Csapról reggel 4 óra 30 perczkor fog indulni.

A máramarosziget—aknaszlatinai vonalon. A Máramaroszigetről délután 3 óra 40 perczkor induló és oda délután 4 óra 39 perczkor visszaérkező vegyesvonat megszüntetetik.

A szalmár-németi—felsőbányai vonalon a Felsőbányáról este 7 óra 20 perczkor induló, Nagybányára este 7 óra 50 perczkor érkező vegyesvonat megszüntetetik.

A nagyvárad—szeged-rókusi vonalon. A Nagyváradról délután 1 óra 13 perczkor induló, Békéscsabáig közlekedő motorosvonat forgalma Orosházig terjesztetik ki.

Az olvini—nagysebeni vonalon. A Nagysebenből Koneza felé délután 12 óra 25 perczkor induló és a Koneza felől Nagysebenbe este 9 óra 50 perczkor érkező vegyesvonat megszüntetetik.

A székelyhíd—szilágyosmlyói vonalon Berettyó-széplak—Szilágyosmlyó között egy új vegyesvonatpár helyeztetik forgalomba. Indul Be-

rettyószéplakról reggel 6 órakor, érkezik Szilágyosmlyóra reggel 7 óra 5 perczkor, indul Szilágyosmlyóról este 7 óra 30 perczkor, érkezik Berettyószéplakra este 8 óra 40 perczkor.

A székelykocsárd—marosújvári vonalon a Marosújvárról éjjel 10 óra 25 perczkor induló és oda éjjel 11 óra 22 perczkor visszaérkező vegyesvonat megszüntetetik.

A budapest nyugati pályaudvar—marcheggi vonalon az alábbi változások lépnek életbe: A Rákospalota—Újpestről Budapestre reggel 3 óra 51 perczkor érkező vonat megszünik, — a Párkány-Nánáról Budapestre d. e. 8 óra 45 perczkor érkező vonat csak Nagymarosról közlekedik, — a Budapestről d. e. 11 óra 35 perczkor Nagymarosra induló és onnan délután 5 óra 45 perczkor Budapestre érkező vasár- és ünnepnapon megszünik, — A Budapestről délután 5 óra 20 perczkor Szobra induló vonat csak Nagymarosig, — a Budapestről este 8 óra 10 perczkor Párkány-Nánára induló vonat csak Vácig, — a Nagymarosról éjjel 10 óra 25 perczkor Budapestre érkező vonat csak Vácztól közlekedik. Az Érsekújvárról éjjel 11 óra 50 perczkor Budapestre érkező vonat, végül a Pozsonyból este 8 óra 25 perczkor Marchegg Wien felé induló vasár- és ünnepnapon megszünik. A Budapestről jelenleg este 9 óra 45 perczkor Rákospalota—Újpestra induló és onnan Budapestre éjjel 10 óra 50 perczkor visszaérkező helyi vonat forgalma Dunakeszi-Alagiig kiterjesztetik. E vonatot a téli menetrendben Budapestre este 10 órakor indul és Dunakeszi-Alagról Budapestre éjjel 11 óra 25 perczkor érkezik.

A galánta—zsolnai vonalon Galánta—Szeged között egy új személy-illetve vegyesvonat helyeztetik forgalomba. Galántáról indul reggel 6 óra 53 perczkor, Szeredre érkezik reggel 7 óra 20 perczkor; Szeredről indul délelőtt 8 óra 20 perczkor, Galántára érkezik 8 óra 47 perczkor délelőtt. A Trecsénből Zsolna felé reggel 6 óra 35 perczkor induló személyvonat már Pestyéntől kezdve fog közlekedni, a honnan reggel 5 óra 10 perczkor fog indulni.

A postyén—verbói vonalon az esti vasár- és ünnepnapon vonatpár megszüntetetik.

A hőlak—trecsénteplicz—trecséntepliczfürdői vonalon a Trecsénteplicz fürdőről éjjel 1 óra 11 perczkor, reggel 4 óra 42 perczkor, délután 5 óra 29 perczkor és éjjel 10 óra 18 perczkor induló valamint az oda éjjel 3 óra 5 perczkor, délután 2 órakor, este 8 óra 40 perczkor és éjjel 11 óra 55 perczkor érkező motorvonatok megszüntetnek.

A vácz—ipolyisági vonalon a Váczi—Ipolyiságra délelőtt 9 óra 57 perczkor induló és az Ipolyiságról Vácra este 9 óra 13 perczkor érkező vasár- és ünnepnapon vonalpar megszüntetetik.

Az érsekújvár—németvári vonalon a Nagybélicztől—Nyitraig személyszállítással közlekedő délutáni tehervonat csak Nagytapolcsánytól Nyitraig fog személyszállítással közlekedni.

A czepléd—kupa Kovácsmajori vonalon a Csemöről Czeplédre este 8 óra 55 perczkor érkező motorosvonat október 31-én megszüntetetik a Czeplédről Csemőre este 6 óra 51 perczkor induló motorosvonat november 1-től április 30-ig csak Czepléd felé Gerjéig fog közlekedni. A Gerjétől Czeplédre este 8 óra 12 perczkor érkező motorosvonat november 1-én ismét forgalomba helyeztetik.

A budapest nyugati p. u.—orsovai vonalon a Budapestről Czeplédre délelőtt 11 óra 55 perczkor induló és a Czeplédről Budapestre este 9 óra 20 perczkor érkező vasár- és ünnepnapon, — továbbá a Kiskunfélegyházáról Szegedre reggel 5 óra 37 perczkor érkező és a Szegedről Kiskunfélegyházára este 7 óra 30 perczkor induló személyvonat megszüntetetik. Az Orsováról jelenleg este 7 óra 10 perczkor induló Budapestre reggel 6 óra 30 perczkor érkező expresszvonat Orsováról csak este 8 óra 20 perczkor fog indulni, az érkezés Budapestre a jelenlegi marad. Vereiorovára jelenleg 10 óra 45 perczkor érkező expresszvonat a budapesti indulás változatlanul hagyása mellett Vereiorovára már délelőtt 9 óra 40 perczkor fog érkezni.

A szabadka—obecsei vonalon az Obecseiről jelenleg reggel 7 óra 26 perczkor induló, Szabadkára délelőtt 11 óra 4 perczkor érkező személyvonat Obecseiről reggel 8 óra 50 perczkor fog indulni és Szabadkára délután 12 óra 28 perczkor fog érkezni. A Szabadkáról jelenleg délelőtt 11 óra 43 perczkor induló, Obecseire délután 3 óra 23 perczkor érkező személyvonat Szabadkáról este 7 óra 10 perczkor fog indulni és Obecseire este 10 óra 35 perczkor fog érkezni.

A temesvár—józsefváros—buziásfürdői vonalon a Buziás-fürdőről délelőtt 11 óra 18 perczkor és este 7 óra 25 perczkor Temesvárra induló, valamint a Temesvárról délután 3 óra 15 perczkor Buziásfürdőre induló személyvonat megszüntetetik. A Buziásfürdőről Temesvár—Józsefvárosra este 6 óra 50 perczkor érkező személyvonat ismét forgalomba helyeztetik.

Az újdombóvár—bosznabrodi vonalon Pécsről—Újdombóvárig egy új gyorsvonat helyeztetik forgalomba, indul Pécsről délután 4 óra 25 perczkor, érkezik Újdombóvárra este 6 órakor ott csatlakozik a Budapestre este 9 óra 35 perczkor érkező fümei gyorsvonathoz. Az Újdombóváról jelenleg reggel 4 óra 40 perczkor induló személyszállító tehervonat személyvonattá minősítetik át és Újdombóváról reggel 5 óra 52 perczkor fog indulni és Pécsre 7 óra 45 perczkor fog érkezni.

A budapest—fümei vonalon a Skradtól—Fiuméig közlekedett vasár- és ünnepnapon kiránduló vonat megszüntetetik.

A sárbogárd—szekszárd—bátaszéki vonalon Bátaszéktől—Sárbogárdig egy új személyvonat helyeztetik forgalomba, mely alternatív módon fog közlekedni és pedig november 1-től február 14-ig Bátaszékről éjjel 2 óra 20 perczkor fog indulni és Sárbogárdra reggel 5 óra 28 perczkor fog érkezni, a hol csatlakozni fog a Budapest keleti p. udvarra reggel 8 órakor érkező fümei gyorsvonathoz; február 15-től október 31-ig pedig Bátaszékről reggel 4 óra 20 perczkor fog indulni és Sárbogárdra reggel 7 óra 30 perczkor fog érkezni, a hol csatlakozni fog a Budapest keleti p. udvarra délelőtt 9 óra 35 perczkor érkező fümei gyorsvonathoz. Az ellenirányban szintén egy új személyvonat helyeztetik forgalomba, indul Sárbogárdról délelőtt 9 órakor, érkezik Bátaszékre délután 12 óra 46 perczkor. E vonat Sárbogárdon csatlakozik a Budapest keleti p. udvarról reggel 7 órakor induló fümei gyorsvonathoz. A Sárbogárdról jelenleg reggel 5 óra 55 perczkor induló, Bátaszékre délelőtt 9 óra 5 perczkor érkező személyvonat, menetrendének korábbra fektetése mellett, szintén alternatív módon fog közlekedni és pedig november 1-től február 14-ig Sárbogárdról reggel 3 óra 20 perczkor fog indulni és Bátaszékre reggel 6 óra 23 perczkor fog érkezni, február 15-től október 31-ig pedig Sárbogárdról reggel 4 óra 30 perczkor fog indulni és Bátaszékre reggel 7 óra 36 perczkor fog érkezni. E vonat Bátaszéken csatlakozni fog a szabadka—bátaszéki vonalon forgalomba helyezett, ugyancsak alternatív módon közlekedő új személyvonathoz.

A bátaszék—újdombóvári vonalon a vonatok menete gyorsítottak. Az Újdombóváról jelenleg reggel 4 óra 35 perczkor induló, Bátaszékre reggel 7 óra 31 perczkor érkező személyvonat alternatív módon fog közlekedni és pedig november 1-től február 14-ig, Újdombóváról reggel 4 óra 32 perczkor fog indulni és Bátaszékre reggel 6 óra 29 perczkor fog érkezni, február 15-től október 31-ig Újdombóváról reggel 6 óra 10 perczkor fog indulni és Bátaszékre reggel 7 óra 57 perczkor fog érkezni. A Bátaszékről jelenleg este 10 óra 13 perczkor induló Újdombóvárra éjjel 1 óra 22 perczkor érkező személyvonat ugyancsak alternatív módon fog közlekedni és pedig; november 1-től február 14-ig Bátaszékről este 7 óra 7 perczkor fog indulni és Újdombóvárra este 9 óra 7 perczkor fog érkezni, február 15-től október 31-ig pedig Bátaszékről este 8 óra 50 perczkor fog indulni és Újdombóvárra éjjel 10 óra 50 perczkor fog érkezni. Az Újdombóváról jelenleg délelőtt 10 óra 38 perczkor induló, Bátaszékre délután 2 óra 4 perczkor érkező személyvonat Újdombóváról délelőtt 10 óra 39 perczkor fog indulni és Bátaszékre délután 12 óra 47 perczkor fog érkezni. Az Újdombóváról jelenleg délután 2 óra 30 perczkor induló, Bátaszékre este 6 órakor érkező személyszállító tehervonat Újdombóváról délután 2 óra 13 perczkor fog indulni és Bátaszékre délután 3 óra 52 perczkor fog érkezni. A Bátaszékről jelenleg délelőtt 10 órakor induló Újdombóvárra délután 1 óra 30 perczkor érkező személyszállító tehervonat Bátaszékről délelőtt 11 óra 29 perczkor fog indulni és Újdombóvárra délután 1 óra 45 perczkor fog érkezni. E vonalon szintén egy új személyvonatpár helyeztetik forgalomba. Bátaszékről indul reggel 7 óra 58 perczkor, Újdombóvárra érkezik délelőtt 9 óra 57 perczkor, Újdombóváról indul este 6 óra 50 perczkor, Bátaszékre érkezik este 8 óra 26 perczkor,

(Folytatása következik.)

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Pénzszekrények,
ésményszekrények, használáltak és újak, rendkívül olcsó áron kaphatók a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6-C.

Férjhezmenendő urhölgyek
előjegyzve tizennyolc-évtől feljebb, hozomány-összeg a legkülönbözőbb fokozatokban, 10.000, 30.000, 60.000, 120.000 és magasabb összegig. Bővebbet Haragó Jenő elsőrangú házassági irodája, Rákóczi-ut 86., I. em. 1. (Diszkrét, lépésházi bejárat.)

Akar

Akar
szellemes lemm? Akar a társaságban tekintélyhez jutni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartásák? Olvassa el a „Társalgás Művészete” („Ellenállhatatlanság titka”) rendkívül érdekes könyvet. Megtudja ebből, mint viselkedjen, hogy férfit, nőt, alattvalót, feljebbvalót egyaránt meghódítson. Korrekt utmutatója lesz az élet minden helyzetében! Tartalomjegyzéket ingyen küld Deák, Budapest, Rákóczi-ut 88.

Pénzszekrényeket

tűz- és betörésmenteseket ajánl Budapesti Pénzszekrényraktár. Mintaraktár V., Széchenyi-utca 7. Gyár IX., Rákóczi-utca 4. szám. Telefon 116-40. 11261

Juniperus

(romos borovicska) 4 literes postátartály bérmentve K 10.50. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29315

Gyorsírás és gyorsgépirás

A Gyakorló Gyorsíró Társaság megnagyobbított modern higiénikus új helyiségeiben (Andrássy-ut 12.) tartja gép- és gyorsírás magyar és német szakfolyóamat. Gabelsberger-Markovits rendszer. Legalkalmasabb kiképzés különféle rendszerű írógépeken. Tandíj igen mérsékelt. Négzetti növendékeinket díjazatlanul állásba segítjük. Telefon 18-09. Glogowski és Társa (Remington írógép) VI., Andrássy-ut 12.

Állások

mindenféle szakmából köztölve vannak az Országos Pályázati Közlönyben. Ingyenes mutatóványszám. IX., Üllői-ut 55. (ezelőtt József-körút 38.)

Diszkrétkezelők

kérjenek árjegyzéket az Első magyar diszkrétkezelők Társaságától. Tulajdonosa: Copony Ede Körmenten. 120 fajta tülevélű fák, lombfák, sorfák, diszkrétkezelők kaphatók. 6119

Eladás.

Egészséges fekvésű, értékes ur birtok Veszprémmegyében, eladó. Ára 550.000 korona. Krausz Samu, Pápa.

Férjhez menne

Gölbirtokos 21 éves leánya 350.000 kor. vagyonnal, továbbá sok száz vagyonos magyar, német, orosz és amerikai hölgy stb. Komoly szándéku urak (vagyon, vallás, foglalkozás mellőke) azonnal teljesen díjmentes felvilágosítást kapnak. L. Schlesinger, Berlin 13.

Vigyázzon

ha meghült és vásároljon valódi Réthy-féle cukorkát 60 fillérért.

Pénzt

akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindenemü kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber céghez, Baross-tér 17. sz. Telefon: 149-00. Fióküzlet: Klauzál-tér 2. Telefon 78-97. 29387

Gyermekek

kb. 8-10 éveset vidékre teljes ellátással tisztességes gyermektelen családnak ingyen elfogad. Címe meg tudható: Budapest, VI., Gyár-utca 1., I. em. 5. Kirmann.

Szabók részére

mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytárs., Nagymező-utca 46.

Szabadon álló kazánok

2 szabadon álló hajókazán, egyenkint 100 m² tüzfelülettel 9 atm., 2 szabadon álló hajókazán, egyenkint 73 m² tüzfelülettel 11 atm., 1 hajókazán 40 m² tüzfelülettel 8 1/2 atm., 1 szabadon álló kazán 40-06 m² tüzfelülettel 8 atm., azonnal eladó, esetleg kölcsön adható. Aboles Emilnél, Budapest, V., Váci-ut 88., Telefon 182-14.

Saját gyártmányú fűrdőkádak 14 kor-tól feljebb; fűthető kádak 60 kor-tól feljebb. Elváltások mindenféle kútviziványok és házi vízvezeték-berendezések legolcsóbb áron.

LEFKOVICS ADOLF
Budapest, VII., Wesselényi-ut. 51/E. Telefon 115-46. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Singer varrógépek

Kerékpárok, gramofonok, hanglemezek legolcsóbban kaphatók

Haban József

Budapest, Almássy-tér 14. javításokat olcsón készít. Képes árjegyzéket ingyen küld

Soha nem létezett

rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butor- darabokat részletfizetésre.

Modern lakberendezési vállalat ::

Budapest, IV. ker., Gerlőczy-utca 7. sz. Olcsó és szép butor- album I. kor.

30 koronáért

készünek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, főnm kivitelben divatos férföltönyök vagy felöltők finom szövetekből László Sándor férfiszabómester, Budapest Erzsébet körút 1. sz., I. em. Vidékre posztóminták bérmentve, helyben szabásmunkát kívánatra házhoz küldöm. 05532

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt, platínát és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kiválto és teljes értékűkifizetem. Ugyanitt aranylanczok olcsón kaphatók.

SCHILLER ISZIDOR
Ékszerkereskedő
Budapest, Sip utca 8.
Telefon 54-74.

Gazdasszonynak

ajánlkozik 37 éves szorgalmas nő, ki a házteljes minden ágában jártas. Czin Nagybecskerek post-restante „Szorgalmas” jel-igére. 61122.

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiválto és teljes értékűkifizetem.

Singer Jakob
Ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. sz.
Izabella-utca sarkán.

Angol

tanfolyam nyílik meg szeptember elején. Új modern módszer szerint, bármely felnőtt, intelligens ember hat hónap alatt (garancia mellett) az angol nyelvet szóban és írásban elsajátíthatja. Egyes tanórákön nyolcz tanuló vehet részt. E tandíj havi 8 korona. Jelentkezők „Angol tanfolyam” czimen tudassák czimüket. Levelek a kiadóba czimzendők.

Kézpénzért

vagy hitelképes egyéneknek kedvező feltételek mellett szállítunk teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosíthatom, hogy ilyen

olcsón
sehol nem kap modern háló, bédő, uri és szalon szobákat stb. Győződjön meg, tekintse meg szívfelt raktárakat, itt jutányosan

vehet
a leggyorsabbútól a legdiszesebb kivitelig minden fajta

BUTORT
Nagy Imre

lakberendezési vállalkozó cég
BUDAPEST,
Váci-körút 9. sz.
(Bejárat Szerécsen-utca 1., I. em.) Árjegyzék ingyen. Album I. K.

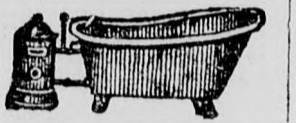
Mezédés

csemegezőlő mázsánként 36.—, postakosaranként 2.20, zöldpaprikát, körtét, almát, szilvát 2.40 K-ért. Gyümölcskivitel, Csongrádról. 11388

10%-kal olcsóbb,
mint bárhol, legolcsóbb, legjobb és legnagyobb butorárház, 320 szobabutor a leggyorsabbútól a legfinomabb kivitelig választéka készen áll jótállás mellett. Varga Mihály és Társa, Krisztof-tér 8., I. em.

Zálogszedulát,

briliántot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségeskereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45. Meghívásra jövök

Fűrdőkádak
magy. kir. szab. fűtessel jégszekrények, fotenül és gyermekkádk kaphatók

Wiesel Adolph
Váci-körút 47. Podmaniczky-utca sark. Telefon 91-20. 38733

Butorhitel

legújabb rendszer szerint. Azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy mindenféle butorokat készpénzárak mellett, meghatározott időre, részletre eladhatunk, minthogy a kellemetlen bankeljárásokat mellőzhetjük és csupán 5 százalékos kamatot a mindig esőkönöz összeg után számítunk fel. Butorvásárték a leggyorsabbútól a legdiszesebb kivitelig jótállás mellett. Bővebbet Liszt István IV., Krisztof-tér 8., I. em. Butorraktár.

„OLLA”
a bebizonyított legjobb higiénikus GUMMI különlegességet a víví jótállás. Kapható minden gyógyszerárban és drogériában.

Követelje azonban, hogy a szállítója önnek csak OLLA-t adjon. Az elarusító helyek kintatását, árjegyzéket és eredeti propagandá reklámot ingyen küld az OLLA gummigyár Wien 11/817 Praterstrasse Nr. 57.

Nemi betegek

trippertől csak a valódi és világhírű Lericin Capsulától (dr. Klein) gyógyulhatnak meg a legbiztosabban. — Több mint 100 orvosi bizonyítvány tanuskodik a gyógyszer kiváló hatásáról. Kapható utárvét mellett kizárólag a készítőnél 2 K 50 f.-ért illés Antal gyógyszerárban, SZABADKA Budapesti főraktáros: Nyilassy Gusztáv gyógyszerész Bpest, Fehérvári-ut. Utáztatoktól óvakodjunk.

Temetkezési

vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részvénytárs. Nagymező-ut. 46.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használáltak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123.
Telefon: 62-80.
Alapított 1866-ban

Parlamenti

gyorsírók által vezetett magyar német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szakfolyóamatok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás közvetítés. Közérőnyű egyesületi oklevelek. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola (Csak Liszt Ferenc-tér 10., május 1-től Hegedűs Sándor-ut. 7.) Czímre vigyázzunk! — Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezétektől s más hirdetésünket utánozó újabb tanfolyamoktól független. — Telefon 64-68.

Csak 6 K-ért

küldök 4/5 kilót tevő 56 darab finom enyhe toilette-szappant,

mely a sajátjánál néműeg elformálódott rózsaszínű gyöngyvirág, moschus pacsull illattal. Igen ritka alkalmi vétel elarusítóknak, szállodáknak, fűrdőknek és háztartások számára. Szétküldés készpénz ellenében, vagy utárvétellel (egy 70 fill. több). Szétküldi

VAJDA E.,
Első felsőmagyarországi toilette-szappan gyára,
Vág-Ujhely 879.

„Hungaria”

beszélő-gépek tölcsernéküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa
Budapest, VI., Terezy-körút 4.
Kérjen árjegyzéket.

+Soványág+

Az egyedüli eredménytől kísért háziszere dr. William Hartley tanar amerikai erótop-pora. Soványag tartós, szép telet testidomokat nyerne. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodást jót állást. Verszegénység, gyongóság, idegesség ellez és gyomorbejósoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kiténtetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Közönséglevek minden országból. Dobozonként 1 firt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., István-ut 11. II/i. Telefon 156-80.

BUTOR

30% megtakarítás!
Régi Butorszalon

Budapest, Ferenczyek-térs 3 lételelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknak, mahagoni és palisander butorok, uriszobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti nyelvek, csillarok. Telefon 82-13. 28598

Titkos

betegségek,

hugyosúfolyás, hugyoscsükkületek, hólyagbántalmak, aifastl sebek, hójbetegek, bűbajtor (syphilis) az önterfőzés utó következmények, olgyngüit fertőző, női bajok, fehérfolyás, stb. stb. alapos, gyors és gyökeros kigyógyítására a foglalkozás zavarása nélkül bevált, sikeres és lelkilemreteres gyógymódnál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai

— szakorvos —
rendelő-intézet,
Budapest, VI.,
Andrássy-ut 24.
FELTÜNÉS NÉLKÜLI eredményes gyógyítás levélleg is. Kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. Rendel naponta 10 órától 4-ig és este 7-8 óráig. Levelekre azonnal válaszol.